

Utjecaj računovodstvenih standarda na ocjenu poslovanja poduzeća u vinogradarskoj industriji

Petričević, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:451581>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Diplomski sveučilišni studij, smjer Računovodstvo i revizija

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH STANDARDA NA
OCJENU POSLOVANJA PODUZEĆA U VINOGRADARSKOJ
INDUSTRIJI**

Diplomski rad

Tena Petričević

Zagreb, srpanj, 2019.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Diplomski sveučilišni studij, smjer Računovodstvo i revizija

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH STANDARDA NA
OCJENU POSLOVANJA PODUZEĆA U VINOGRADARSKOJ
INDUSTRIJI**

**THE INFLUENCE OF ACCOUNTING STANDARDS ON THE
EVALUATION BUSINESS PERFORMANCE OF THE
ENTERPRISES IN THE WINE-MAKING INDUSTRY**

Diplomski rad

Tena Petričević, 0067502668

Mentor: Doc. dr. sc. Ivana Pavić

Zagreb, srpanj, 2019.

TENA PETRIČEVIĆ

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____ diplomski rad

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

Petričević Tena

U Zagrebu, 02.07.2019.

(potpis)

SAŽETAK

Vinogradarska industrija potpomaže, osim kroz izvoz, većini grana gospodarstva Republike Hrvatske jer neki sektori ne bi bili ostvarivi bez vinogradarske industrije, kao što su turizam, ugostiteljstvo, hotelijerstvo i slično. Predmet analize financijskih izvještaja u ovome radu su poduzeća Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. i Erdutski vinogradi d.o.o. Komparativnom analizom financijskih izvještaja u ovom radu prikazane su razlike u poslovanju i uspješnosti odabranih poduzeća u vinogradarskoj industriji, za razdoblje od 2015. do 2017. godine, kao i utjecaj računovodstvenih standarda na ocjenu poslovanja istih. Računovodstveni standardi, pravila i načela koja primjenjuje računovodstvena struka koriste se prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Priprema financijskih izvještaja u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) zahtjeva od uprave svakog poduzeća istinit i fer prikaz u skladu sa standardima.

Ključne riječi: vinogradarstvo, računovodstveni standardi, financijski izvještaji, analiza, poslovanje poduzeća

SUMMARY

The wine-growing industry, with the exception of exports, supports most of the economy branches of the Republic of Croatia because some sectors could not be achieved without the wine-growing industry, such as tourism, catering and hotel industry. The subject of the financial statements analysis in this paper are the companies Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. and Erdutski vinogradi d.o.o. Comparative analysis of financial statements in this paper presents differences in the business and success of selected companies in the wine-growing industry for the period from 2015 to 2017, as well as the influence of accounting standards on their business performance. Accounting standards, rules and principles applied by the accounting profession are used during preparation and presentation of financial statements. The preparation of financial statements in accordance with International Accounting Standards (IAS) demands from the administration of each company a true and fair review in accordance with the standards.

Key words: wine-growing industry, accounting standards, financial statements, analysis, business performance of the enterprises

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Struktura i sadržaj rada	1
2. OSNOVNE ODREDNICE RAZVOJA VINOGRADARSKE INDUSTRIJE	3
2.1. Razvoj vinogradarske industrije u RH i svijetu	3
2.2. Specifičnosti vinogradarske industrije u pojedinim zemljama.....	4
2.2.1. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u zemljama Europe.....	4
2.2.2. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u SAD-u	6
2.2.3. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u Republici Hrvatskoj	6
2.3. Važnost vinogradarske industrije za gospodarstvo	7
3. ULOGA RAČUNOVODSTVENIH STANDARDA U OCJENI SIGURNOSTI I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA	12
3.1. Uloga standarda financijskog izvještavanja u sastavljanju financijskih izvještaja.....	12
3.2. Računovodstveni standardi kao ishodište računovodstvenih politika	14
3.2.1. Računovodstvene politike na području sastavljanja financijskih izvještaja.....	16
3.2.2. Računovodstvene politike na području dugotrajne materijalne imovine	18
3.2.3. Računovodstvene politike na području zaliha	21
3.2.4. Računovodstvene politike na području prihoda	25
3.3. Instrumenti i postupci za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća.....	27
3.4. Značaj MRS-a 41 i HSFI-a 17 u sastavljanju financijskih izvještaja poduzeća u vinogradarskoj industriji.....	32
4. ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA U VINOGRADARSKOJ INDUSTRIJI KROZ PROMATRANE GODINE.....	36
4.1. Razvoj i poslovanje odabranih poduzeća	36
4.1.1. Poslovanje poduzeća Iločki podrumi d.d.....	36
4.1.2. Poslovanje poduzeća Kutjevo d.d.....	37
4.1.3. Poslovanje poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.....	37
4.2. Analiza najznačajnijih računovodstvenih politika odabranih poduzeća.....	38
4.2.1. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Iločki podrumi d.d.	39
4.2.2. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Kutjevo d.d.....	40
4.2.3. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.....	41

4.3. Analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća.....	42
4.3.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Iločki podrumi d.d.	42
4.3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Kutjevo d.d.	51
4.3.3. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.	61
4.4. Analiza poslovanja poduzeća pomoću financijskih pokazatelja	71
4.4.1. Analiza poslovanja pomoću pokazatelja sigurnosti.....	72
4.4.2. Analiza poslovanja pomoću pokazatelja uspješnosti.....	74
5. ZAKLJUČAK	76
POPIS LITERATURE	78
POPIS TABLICA.....	82
POPIS GRAFIKONA	83
POPIS SLIKA	83
ŽIVOTOPIS.....	84

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada je utjecaj primjene računovodstvenih standarda na ocjenu poslovanja poduzeća u vinogradarskoj industriji pomoću pokazatelja analize financijskih izvještaja. Komparativnom analizom financijskih izvještaja u ovom radu će se prikazati razlike u poslovanju i uspješnosti odabranih poduzeća u vinogradarskoj industriji, koji obuhvaćaju značajan tržišni udio u hrvatskom gospodarstvu, za razdoblje od 2015. do 2017. godine. Naime, predmet analize financijskih izvještaja u ovome radu će biti poduzeća Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. te Erdutski vinogradi d.o.o.

Cilj rada je upoznati se s pojmom računovodstvenih standarda i politika te prikazati njihov utjecaj na ocjenu poslovanja poduzeća. Osim toga, cilj je da se analizom financijskih izvještaja odabranih poduzeća ukaže na važnost usporedbe rezultata s drugim poduzećima koja posluju u istoj industriji.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Prilikom pisanja ovog diplomskog rada korištene su brojne znanstvene metode. Deskriptivnom metodom opisani su i definirani osnovni pojmovi te činjenice, komparativnom metodom analizirano je poslovanje odabranih poduzeća u promatranom razdoblju od tri godine, od 2015. do 2017. godine. Također, komparacijom su se uvidjele razlike između računovodstvenih politika i primijenjenih računovodstvenih standarda odabranih poduzeća u vinogradarskoj industriji u Republici Hrvatskoj. Metoda analize poslužila je za izračun i interpretaciju financijskih rezultata, temeljem dostupnih financijskih izvještaja.

Izvore podataka za izradu diplomskog rada čine znanstvena i stručna literatura: knjige, članci, te ostale relevantne publikacije, zakoni i odgovarajući internetski izvori.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad se sastoji od pet poglavlja. Prvo poglavlje je uvod u rad u kojem se određuju pojam i cilj rada, struktura i sadržaj rada te izvori podataka i metode prikupljanja istih. Drugo poglavlje

donosi razvoj i važnost djelatnosti vinogradarske industrije u Republici Hrvatskoj i svijetu. U trećem poglavlju definiraju se računovodstveni standardi i politike te se utvrđuje značajnost njihove primjene i uloge u ocjeni poslovanja poduzeća. Četvrto poglavlje, osim razvoja poslovanja odabranih poduzeća, prikazuje i analizu poslovanja istih u promatranom razdoblju od tri godine, od 2015. do 2017. godine. Peto poglavlje je zaključak rada, u kojem se iznose zaključci provedene analize.

2. OSNOVNE ODREDNICE RAZVOJA VINOGRADARSKE INDUSTRIJE

Vinogradarstvo je poljoprivredna grana koja se bavi uzgojem europske (domaće, plemenite) vinove loze i proizvodnjom grožđa. U Republici Hrvatskoj vinogradarstvo i vinarstvo su strateške djelatnosti i od posebnog su značaja. Vinova loza se ovdje uzgaja tisućama godina kao dio poljoprivredne tradicije gotovo svih regija. Hrvatska vina svojom su kvalitetom konkurentna i na razini visokokvalitetnih, ali i na razini masovnih vina.

2.1. Razvoj vinogradarske industrije u RH i svijetu

Početak vinogradarstva počinje uzgojem vinove loze na području između Crnog i Kaspijskog mora, a prema nekim podacima i na području Sredozemlja oko 6.000.-5.000. godine pr. Kr. Od tih područja vinova loza se širila na istok prema Indiji, na jug prema Palestini i Egiptu te na zapad preko južnog dijela Rusije, Male Azije i Balkanskog poluotoka. Na području Balkanskog poluotoka vinovu lozu su donijeli Tračani iz Male Azije, dok su na područje Hrvatske, a ponajprije na obale Jadranskog mora vinovu lozu donijeli Feničani i Grci (Zoričić, 1996:17).

Na području današnje Hrvatske starosjedioci Iliri, Dalmati, Liburni i Japodi uzgajali su vinovu lozu, dok su Grci i Rimljani širili vinograde. Nakon toga su i Hrvati usvojili tradiciju proizvodnje vina te je uslijedio srednji vijek i procvat vinogradarstva u Hrvatskoj. Vino je bilo najvažniji trgovački proizvod gradova primorske Hrvatske, posebno dalmatinskih gradova. U svakom dalmatinskom gradu koji je posjedovao vinograde, zakonima i statutima su se štitile proizvodnje vina i sprječavao uvoz, a svakog tko je prekršio taj zakon kažnjavalo se novčanom kaznom (Sokolić, 2012:21-26). U svijetu, vinova loza značajna je bila i za najstarije civilizacije Egipta, Sirije i Mezopotamije. Za širenje vinove loze na područje današnje Italije, Francuske, Španjolske i na obale Jadranskog mora zaslužni su grčki kolonisti.

Daljnje širenje vinove loze započelo je kada su prvi Europljani doselili na nove kontinente: Ameriku, Australiju i Novi Zeland (Winkler, et al., 1974:29-57). Početkom dvadesetog stoljeća nestaju vinogradi u Hrvatskoj, ali i u Europi zbog pojave filoksera (trsna uš) – štetnih nametnika koji uništavaju korijen vinove loze, a vinogradarstvo se od toga nije oporavilo sve do danas. Posljednjih deset godina proizvodnja vina bilježi značajne pomake te je danas vinogradarstvo rijetka poljoprivredna proizvodnja zbog čega je Republika Hrvatska kvalitetom i ponudom vina konkurentna i na svjetskom tržištu (Milat, 2005:5).

2.2. Specifičnosti vinogradarske industrije u pojedinim zemljama

Najveći svjetski proizvođači vina su Francuska, Italija, Španjolska, Sjedinjene Američke Države, Argentina te Novi Zeland. Od 2000. godine svjetske vinogradarske površine u svijetu se smanjuju, najviše zbog smanjenja na europskim područjima što je rezultat težnje Europske Unije da regulira vinsku proizvodnju. U 2015. godini 2,4 milijuna gospodarstava su obrađivala 3,2 milijuna hektara vinograda. Španjolska, Francuska i Italija čine tri četvrtine površina pod vinogradima u Europskoj uniji s gotovo milijun hektara vinograda što je 30% od ukupne površine Europske unije. Španjolska je država s najvećim područjem površina pod vinogradom za dobivanje vina u 2015. godini, nakon čega slijede Francuska s 25%, Italija 19%, Portugal i Rumunjska sa 6%, te Grčka i Njemačka svaki po 3%. U Španjolskoj se nalazi regija Castilla-La Mancha koja ima najveće vinograde u Europskoj uniji, čak veće od onim u regiji Languedoc-Roussillon i Aquitaine u Francuskoj. Osim navedenih zemalja koje su vodeće u proizvodnji i izvozu kvalitetnih vina, površine pod vinogradima i grožđe za proizvodnju kvalitetnih vina ima i Njemačka, Luksemburg, Velika Britanija, Češka i Slovenija. U periodu od 2008. do 2011. godine Španjolska, Italija i Francuska bilježile su smanjenje površina pod vinogradima, nakon čega je uslijedilo razdoblje oporavka te rasta vinogradarske proizvodnje. U Portugalu i Grčkoj je do smanjenja površina pod vinogradom došlo u razdoblju između 2014. i 2015. godine, dok je u Turskoj, nakon laganog oporavka u 2013. godini, ponovno bilježen pad u 2015. godini. U SAD-u ne postoje značajne varijacije u vinogradarskim površinama (Agrobiz.hr, 2017).

2.2.1. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u zemljama Europe

U svijetu područja pod vinogradima zauzimaju površinu od oko 7 milijuna hektara s godišnjom proizvodnjom grožđa od 50 milijuna tona, a površine pod vinogradima u Europi iznose oko 3 milijuna hektara. Posljednjih godina proizvodnja i potrošnja vina u Europi stagnira, površine pod vinogradima se smanjuju, a proizvodnja grožđa se povećava od 2000. godine što je rezultat povećanja prihoda te poboljšanja i unaprjeđenja vinogradarskih tehnika. Trgovinom vina u 2014. godini dominirale su Španjolska, Italija i Francuska koje su skupa obuhvaćale više od pola izvoza ako se gleda vrijednost vina, oko 57,4%, te 56% svjetskog tržišta ako se gleda količina. Prihodi u vinogradarstvu u Francuskoj godišnje iznose 20 milijardi eura te se u vinskih djelatnostima zapošljava oko 500.000 zaposlenika. Proizvodnja francuskih vina iznosi 40% vrijednosti u prehrambenoj industriji zemlje. Osim francuske regije Bordeaux, poznata

vinska destinacija je i Toskana u Italiji gdje je uzgoj vinove loze stoljetna tradicija (Šumiga, 2012:14).

Svjetska proizvodnja vina u 2017. godini bilježi pad od 8,2% u odnosu na 2016. godinu, odnosno sa 268,8 milijuna hektolitara u 2016. na 246,7 milijuna hektolitara u 2017. godini. Glavni generatori ovakvog pada su najveći svjetski proizvođači vina poput Italije od 22,8%, Francuska s 18,8%, te Španjolska s padom proizvodnje od oko 15% u 2017. godini. Pad proizvodnje u navedenim zemljama u 2017. godini je iznosio oko 30 milijuna hektolitara manje u odnosu na 2016. godinu. U 2016. godini svjetska proizvodnja vina je pala za 2,1% u odnosu na 2015. godinu, pri tome su Italija i Španjolska bilježile rast proizvodnje (Horvat, et al., 2017:6). Godišnje svjetska potrošnja vina raste za milijun hektolitara, pri čemu svi trendovi utječu na porast cijene vina u narednom periodu. Treba istaknuti da je Europska unija, nedvojbeno vodeći svjetski proizvođač, potrošač, izvoznik i uvoznik vina. Zbog navedenoga vinogradarstvo i vinarstvo nedvojbeno predstavljaju jedan od najvećih i najvažnijih sektora poljoprivrede zemalja članica Europske unije, a vina predstavljaju najbolja svjetska vina svojom kvalitetom, autentičnošću i tradicijom. Tako su, primjerice, širom svijeta poznata vinogradarska područja Champagne, Bordeaux, Rioja, Chianti, Porto, Tokaj i druga.

Međutim, potrošnja vina polako opada, premda kvaliteta vina raste. Europska unija je najveće tržište vina budući da raspolaže s 45% svjetskih površina pod vinogradima, te se proizvede oko 160 milijuna hektolitara vina, što je oko 59% od ukupno proizvedenih količina vina u svijetu. Njezin udjel u ukupnoj svjetskoj potrošnji iznosi oko 57%, te se ostvaruje oko 70% svjetskog izvoza, što znači da je Europska unija i najveći izvoznik i uvoznik vina (Čačić, et al., 2010:262-277). Osim kroz uvoz i izvoz, vinogradarska industrija važna je za i u segmentu turizma kao jednim od sektora gospodarstva. Pojedini istraživači nastoje istražiti vinski turizam kao oblik ponašanja potrošača u kojem ljubitelji vina, ali i oni koji su zainteresirani za vinske regije, putuju na željena odredišta. Nakon provedenih istraživanja predlaže se model koji ima tri dimenzije; svrha posjeta, opća turistička motivacija i odnos prema drugim turističkim aktivnostima. Ovim modelom moguće je odrediti turističke aktivnosti, a time i bolje razumjeti što čini „vinski turizam“. Također se razmatra mogu li specifične kulturne i geografske razlike utjecati na segmentaciju vinskog turista (Charters, Ali-Knight, 2002:311-319).

2.2.2. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u SAD-u

U Sjedinjenim Američkim Državama proizvodnja vina uvijek je na jednakoj razini, osim u 2015. godini kada je zabilježeno smanjenje u proizvodnji. Najpoznatija i najposjećenija vinski-turistička regija u SAD-u je kalifornijska dolina Napa (*Napa Valley*) koja je krajem devedesetih godina bilježila posjećenost od 5 milijuna turista godišnje, dok je broj turista u 2010. godini iznosio nešto više od 20 milijuna. Pod utjecajem turizma regija je doživjela preobrazbu te je turizam postao dominantna djelatnost. Zbog rasta turizma vinarstvo i vinogradarstvo su pali u drugi plan. Zbog razvoja vinskog turizma, kalifornijska regija otvara više od 10.000 radnih mjesta (Šumiga, 2012:14).

2.2.3. Važnost djelatnosti vinogradarske industrije u Republici Hrvatskoj

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Republika Hrvatska je 2017. godine raspolagala s 21.900 hektara vinograda što čini 0,3% svjetskih površina, dok su 2016. godine površine pod vinogradima iznosile 23.400 hektara iz čega se odmah može primijetiti da se površine pod vinogradima ponovno smanjuju. U Hrvatskoj se gotovo svaki deseti stanovnik bavi proizvodnjom vina te se ova proizvodnja smatra jednom od najperspektivnijih poljoprivrednih proizvodnja u zemlji.

Paradoks hrvatske vinogradarske industrije je da bez obzira što Hrvatska vina iz godine u godinu osvajaju sve više medalja i nagrada na velikim svjetskim i međunarodnim natjecanjima, svjetska vinska tržišta još ne znaju o hrvatskim vinima, izvoz hrvatskih vina ne raste, a pokrivenost uvoza izvozom manja je nego prije sedam godina (Horvat, et al., 2017:5). Dva glavna razloga za neuspjeh na inozemnim tržištima su ta da hrvatska vina i dalje ne postoje na vinskoj karti svijeta, a drugi je da hrvatska vina ne mogu postići međunarodni uspjeh bez glavnih promotivnih aktivnosti i stavljanje naglaska na vino kao dio hrvatske turističke ponude. Glavna izvozna tržišta vina Republike Hrvatske su Bosna i Hercegovina, kamo odlazi oko četvrtine izvozne proizvodnje, a nakon nje i Njemačka, gdje se izveze gotovo 15% domaćeg izvoza. Bosna i Hercegovina zajedno s Njemačkom čine 55% ukupnog izvoza vina. Osim spomenutih, udio veći od 5% u domaćem izvozu vina još imaju tržišta Austrije, Crne Gore, Sjedinjenih Američkih Država te Srbije (Matošević, et al., 2018:4). Podaci Hrvatske gospodarske komore pokazuju da je Hrvatska na izvozu vina od siječnja do studenoga 2017. zaradila 11,89 milijuna eura, dok je godinu ranije izvoz iznosio 8,73 milijuna eura. Na tržištu Bosne i Hercegovine završilo je čak 1.091 tona hrvatskog vina vrijednoga 3,18 milijuna eura

odnosno više od jedne četvrtine izvoza, što je povećanje za čak 744 tone odnosno vrijednosno gledajući gotovo duplo više nego godinu dana ranije. Nešto veće količine vina izvezeno su na tržište Njemačke – sa 613 na 695 tona, Austrije sa 648 na 804 tona, te Crne Gore sa 171 na 242 tona (Agrobiz.hr, 2018). Što se tiče uvoza, statistika pokazuje da otprilike trećina vina u Hrvatsku dolazi iz Makedonije, a nakon nje slijede Francuska i Italija. Također, udio u uvozu veći od 5% ima još samo Njemačka, a slijede Bosna i Hercegovina, Slovenija, Kosovo i Španjolska, odakle se 2018. godine uvezlo između 3-4% uvoza. Uvoz vina smanjen je količinski za 13% na 24.902 tone, a vrijednosno za 5% na 26,7 milijuna eura, što je manje za 1,5 milijun eura. Podaci Hrvatske gospodarske komore pokazuju da je tijekom prvih 11 mjeseci 2017. godine samo iz Makedonije uvezeno vina u količini od čak 14.049 tona, što je tri puta više nego što je ukupan izvoz. Unatrag nekoliko godina, uvoz vina u Hrvatsku doslovno se učtetverostručio, dok se izvoz smanjio (Poslovni.hr, 2018).

2.3. Važnost vinogradarske industrije za gospodarstvo

Vinogradarstvo spada u sektor proizvodnje hrane i pića koji je jedan od najznačajnijih industrijskih sektora u Hrvatskoj. U usporedbi s drugim granama prerađivačke industrije, proizvodnja hrane i pića ostvaruje najveći udio u hrvatskom BDP-u i ukupnoj zaposlenosti, uz farmaceutsku industriju i proizvodnju metala, strojeva te opreme. Sektor proizvodnje hrane i pića u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije 2018. godine sudjelovao je s udjelom od 21%. Udio industrije hrane iznosio je 19%, a industrije pića 2% ukupne zaposlenosti. Posljednjih godina vidljiv je lagani oporavak proizvodne aktivnosti industrije pića. Nakon što je proizvodna aktivnost industrije pića 2015. godine zabilježila međugodišnji rast od 3,8%, u 2016. godini dolazi do njene stagnacije, te u 2017. godini ponovno ostvaruje međugodišnji rast od 1,7%. Na oporavak proizvodne aktivnosti ove industrije ukazuju i podaci prema kojima je u prvom tromjesečju 2018. godine proizvodna aktivnost industrije pića povećana za 22,7% u odnosu na prethodno tromjesečje.

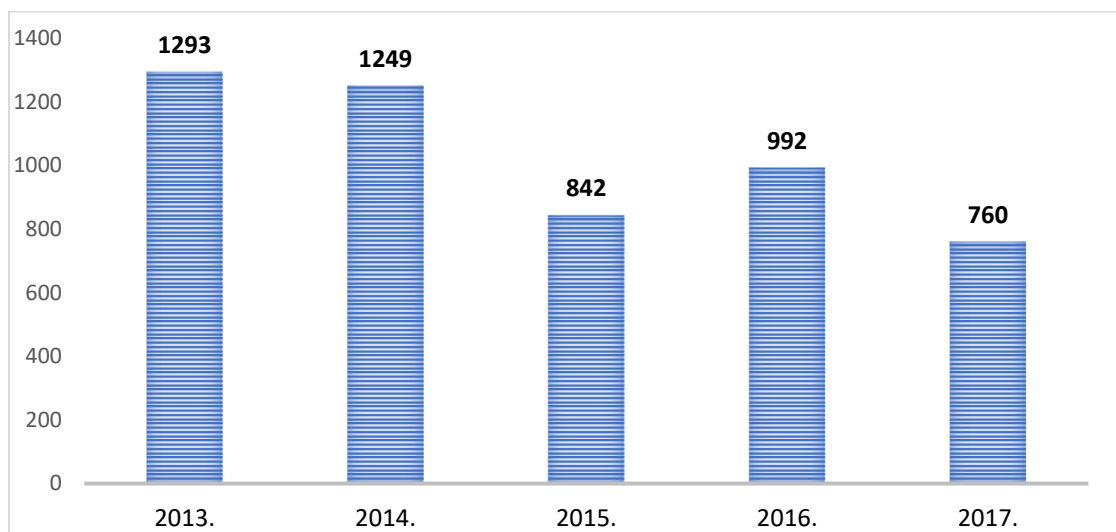
Usprkos povećanju aktivnosti tijekom 2017. godine, i industriju pića obilježava smanjenje broja zaposlenih. Naime, 2017. godine industrija pića je zapošljavala 4.167 radnika, što je 1% manje nego 2016. godine. Industrija pića sudjelovala je u 2017. godini s 1,2% u ukupnom robnom izvozu prerađivačke industrije. U ukupnom uvozu prerađivačke industrije, industrija pića 2017. godine sudjelovala je s 1,1%. Izvoz prehrambene industrije tijekom 2017. godine smanjen je za 0,9% u odnosu na 2016. godinu, dok je uvoz povećan za 8,4%. S druge strane, industrija pića

u 2017. godini bilježi međugodišnji rast izvoza od 1,9%, a uvoza od 13,5%. Proizvodnja pića se u razdoblju od 2008. do 2017. godine smanjila za 10,2%. U 2018. godini u industriji pića bilo je zaposleno 4.104 radnika, što je za 2.703 radnika manje odnosno 22,9% manje u usporedbi s 2008. godinom. Također dolazi do smanjenja udjela industrije pića u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije s 2,8% 2008. godine na 2% 2018. godine.

U razdoblju od 2012. do 2017. godine proizvodna aktivnost ima tendenciju rasta. Pokrivenost uvoza izvozom pića u 2017. godini iznosila je 76,8%, što je najmanja zabilježena pokrivenost uvoza izvozom za promatrano razdoblje. Industrija hrane i pića jedan je od najvećih pokretača gospodarstva u Europskoj uniji te se ističe kao vrlo značajan sektor. Proizvodnja i prodaja u industriji pića je u konstantnom i stabilnom rastu, dok su proizvodne cijene niže u odnosu na godinu prije. Industrija pića je u četvrtom tromjesečju 2017. ostvarila rast od 1,9% u odnosu na četvrto tromjesečje 2016. godine, dok je istovremeno ukupna prerađivačka industrija na godišnjoj razini ostvarila rast od 5%. Zaposlenost u industriji pića nastavlja pozitivan trend i nadmašuje kretanje zaposlenosti na razini ukupne prerađivačke industrije EU-28. Pozitivan trend rasta potvrđuje i činjenica da se zaposlenost u četvrtom tromjesečju u usporedbi s trećim tromjesečjem 2017. godine povećala za 0,8% (Palić, 2018:5-9).

Na godišnjoj razini, 2017. godina bilježi povećanje zaposlenosti u ukupnoj prerađivačkoj industriji od 2%, a u industriji hrane i pića od 2,1%. Najveći porast zaposlenosti u industriji hrane i pića na razini EU28 u četvrtom tromjesečju 2017. godine u odnosu na četvrto tromjesečje 2016. godine bilježi Španjolska (6,7%), a slijede je Njemačka (4%), Austrija (3%) i Portugal (2,7%). Tijekom 2017. godine izvoz pića na razini EU-28 povećao se za 5,3%. U četvrtom tromjesečju 2017. godine uvoz pića na razini EU-28 povećao se za 6% u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine. Pozitivne međugodišnje stope rasta izvoza u četvrtom tromjesečju 2017. godine bilježi porast vina za 9,6% (Palić, 2018:16-17). Svoj doprinos gospodarstvu vinogradarska industrija daje i kroz vinski turizam. Kao poseban turistički proizvod, vinski turizam zauzima sve značajnije mjesto u turističkoj ponudi mnogih turističkih destinacija i zemalja. Bez obzira na veličinu vinarija, vinski turizam je važan za vinogradarstvo jer povećava prodaju vina, educira turiste, potiče lojalnost marki proizvoda i privlači nove tržišne segmente, ostvaruje veći prihod od prodaje vina, učvršćuje veze s trgovinom vina te omogućuje testiranje novih vrsta vina (Jurinčić, Bojnec, 2009:436). S ekonomskog stajališta vino i turizam su odraz konkurentnosti određene destinacije (Tomljenović, 2006:18).

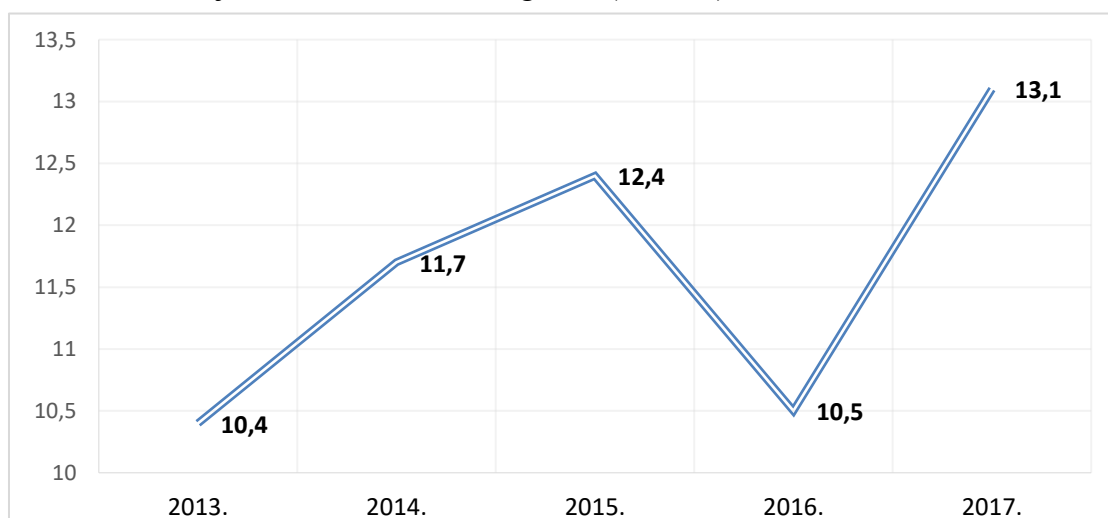
Grafikon 1. Proizvodnja vina u Republici Hrvatskoj (u 1.000 hl)

Izvor: izrada autora prema Bilanci vina preuzetoj s Državnog zavoda za statistiku [online] Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Bilanca%20vina/Bilanca_vina_metodologija.htm [15.03.2019.]

Iz grafikona 1. vidljivo je da se proizvodnja vina u Republici Hrvatskoj s godinama smanjivala. U promatranom razdoblju od 2013. godine do 2017. godine, proizvodnja vina svoj vrhunac je imala 2013. godine kada je proizvedeno 1.293 tisuće hl vina. Dvije godine uzastopno, proizvodnja vina pada, nakon čega 2016. godine dolazi do povećanja proizvodnje vina za 17,81% više nego prethodne godine. U 2017. godini proizvodnja vina ponovno pada te iznosi 760 tisuća hl.

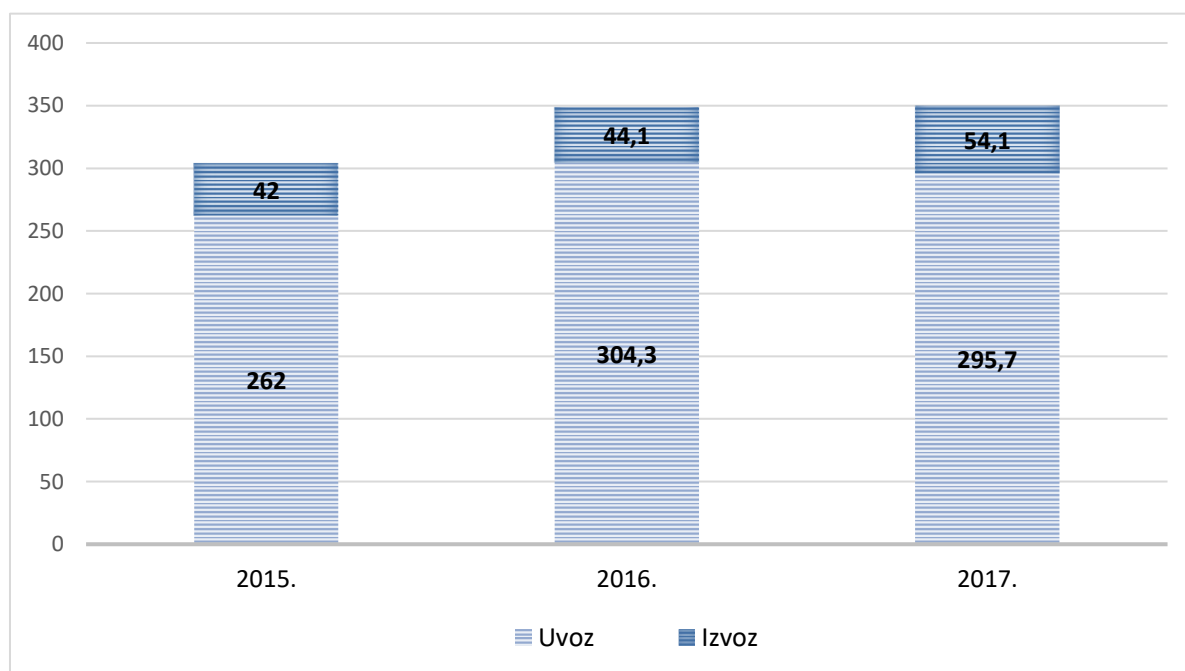
Grafikon 2. Vrijednost izvoza hrvatskog vina (u mil. €)

Izvor: izrada autora prema Bilanci vina preuzetoj s Državnog zavoda za statistiku [online] Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Bilanca%20vina/Bilanca_vina_metodologija.htm [15.03.2019.]

U grafikonu 2. prikazana je vrijednost izvoza hrvatskog vina u milijunima eura u promatranom razdoblju od 2013. godine do 2017. godine. Može se uočiti da linija ima rast do 2015. godine kada vrijednost izvoza doseže vrhunac te iznosi 12,4 milijuna eura. Godinu nakon toga, vrijednost izvoza hrvatskog vina ponovno pada do razine koje je iznosila i 2013. godine, a to je 10,5 milijuna eura. Vrijednost izvoza raste u 2017. godini na 13,1 milijuna eura što je povećanje od 24,76% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 3. Odnos uvoza i izvoza vina (u 1.000 hl)

Izvor: izrada autora prema Bilanci vina preuzetoj s Državnog zavoda za statistiku [online] Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Bilanca%20vina/Bilanca_vina_metodologija.htm [15.03.2019.]

U grafikonu 3. prikazan je odnos uvoza i izvoza vina u 1.000 hl u promatranom razdoblju od 2015. godine do 2017. godine. Može se primijetiti da izvoz ima konstantan rast sve tri promatrane godine te u 2017. godini iznosi 54,1 tisuća hl. Kao što je već navedeno, vina iz Republike Hrvatske se najvećim dijelom izvoze u Bosnu i Hercegovinu, Njemačku, Austriju te Crnu Goru. Što se tiče uvoza, nakon porasta u 2016. godini kada je iznosio 304,3 tisuće hl, u 2017. godini smanjio se na 295,7 tisuća hl. U Republiku Hrvatsku vina se uvoze većinom iz Makedonije, ali i Francuske i Italije.

Republika Hrvatska ima vrlo kvalitetna vina, međutim proizvodnje su male, vina su nekonkurentna. Za smanjenje uvoza i povećanje izvoza potrebno je povećati konkurentnost, što

znači da treba sniziti cijene, povećati zemljišne površine, sniziti porez na dodanu vrijednost te povećati poticaje.

3. ULOGA RAČUNOVODSTVENIH STANDARDARDA U OCJENI SIGURNOSTI I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA

Izbor i primjena računovodstvenih standarda i politika presudno je područje u financijskom izvještavanju. Konačni cilj računovodstvenih standarda je specificiranje određenih računovodstvenih politika, prezentiranje i objava financijskih izvještaja.

3.1. Uloga standarda financijskog izvještavanja u sastavljanju financijskih izvještaja

Računovodstvena načela određuju koncepciju računovodstva i razrađuju njegove osnovne karakteristike. Kako bi se proces obrade podataka, kao i pripremanje samih financijskih izvještaja mogao odvijati bez većih problema, potrebno je detaljnije razraditi polazna načela. Iz tog razloga, detaljnije prikazivanje temeljnih odrednica računovodstvenih načela dano je u obliku računovodstvenih standarda. Standard je općenito norma koju je potrebno uvažavati prilikom izrade financijskih izvještaja. Računovodstveni standardi predstavljaju razradu temeljnih računovodstvenih načela u pogledu metoda obuhvaćanja i obrade računovodstvenih podataka, formiranja računovodstvenih informacija te prezentiranja i čuvanja računovodstvenih podataka i informacija (Vašiček et al., 1995:65).

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 120/16) u Republici Hrvatskoj u financijskom računovodstvu i za potrebe izrade financijskih izvještaja obveznici primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). Međunarodni računovodstveni standardi (MRS; engl. International Accounting Standards IAS/IFRS) su skup pravila koja služe za standardizaciju pravila za prikazivanje rezultata i sadržaja godišnjih izvještaja. Sukladno promjenama u okruženju, kao što su neujednačen makroekonomski razvoj, ubrzan razvoj financijskih tržišta kapitala i slično, standardi se kontinuirano mijenjaju, nadopunjavaju ili stavljaju van uporabe. U skladu s navedenim, 2001. godine Međunarodni računovodstveni standardi su nadopunjeni Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Razvoj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja također ukazuje na transformaciju financijskog izvještavanja s multinacionalnih računovodstvenih standarda prema jedinstvenim svjetskim računovodstvenim standardima. Standarde financijskog izvještavanja donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja (Belak, 2006:15-18).

Nakon što su dugo vremena sva poduzeća u Republici Hrvatskoj sastavljala i objavljivala financijske izvještaje sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, 2008. godine objavljeni su Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, nakon čega su krenuli u primjenu s ciljem pojednostavljenja procesa sastavljanje i objave financijskih izvještaja malim poduzetnicima te smanjenja troškova. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja nastali su sukladno Zakonu o računovodstvu, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Oni se temelje na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja kao i na IV. i VII. Direktivi Europske unije. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja (Gulin, 2008:54).

U Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naznačene su temeljne koncepcije na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Svrha ovih standarda je propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja, pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja te pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima (Narodne novine, 2008).

Obzirom da su financijski izvještaji ogledalo poslovanja nekog poduzeća, važno je da se znaju načini i metode njihove izrade. Unutar neke zemlje bitno je težiti prema ujednačenju sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja. Prilikom širenja poslovanja izvan državnih granica ujednačavanje sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja pokušava se riješiti korištenjem računovodstvenih standarda. Računovodstveni standardi podrazumijevaju dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poduzeća (Mrša, 2006:7).

Također, jedna od osnovnih pretpostavki računovodstvenih standarda je da primjena cjelovitih MSFI-a, uz dodatne bilješke i objave, rezultira financijskim izvještajima kojima se ostvaruje fer prezentiranje. Fer prezentiranje definirano standardima zahtijeva:

- odabir i primjenu računovodstvenih politika u skladu s MRS-om 8, kojim se određuje hijerarhija zahtjeva koje treba uzeti u obzir pri razmatranju računovodstvenog procesiranja ako neko područje nije standardizirano;

- prezentiranje informacija, uključujući i računovodstvene politike, na način na koji će se osigurati relevantne, usporedive i razumljive informacije;
- osigurati dodatne objave ukoliko informacije zahtijevanje MSFI-em nisu dovoljne da bi korisnici razumjeli učinak određenih transakcija na financijski položaj i uspješnost poslovanja.

3.2. Računovodstveni standardi kao ishodište računovodstvenih politika

U ovom dijelu najbolje će se opisati značenje računovodstvenih politika u cjelokupnom računovodstvenom procesu odnosno u područjima primjene računovodstvenih politika prilikom financijskog izvještavanja. Važno je dosljedno primjenjivanje računovodstvenih politika što zahtjeva i računovodstvena pretpostavka „*dosljednost*“ prilikom sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja. Zbog kontinuiteta i usporedivosti financijskih izvještaja potrebno je dosljedno primjenjivati računovodstvene politika iz jednog razdoblja u drugo, ali moguća je i njihova promjena ukoliko će to pružiti bolje financijske izvještaje za korisnike. Prema MRS-u 8 – *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, promjena računovodstvenih politika se dozvoljava samo ako je promjena zahtijevana Standardom ili ako promjena rezultira financijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i značajnije informacije o učincima transakcija, drugih događaja ili uvjeta na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove poslovnog subjekta (Narodne novine, 2009).

Računovodstveni standardi razvili su se iz računovodstvenih načela, a računovodstvena načela nastala su kao rezultat računovodstvene teorije i prakse razvijenih zemalja, s ciljem jednostavnijeg sastavljanja financijskih izvještaja. Računovodstveni standardi su temelj za primjenu računovodstvenih politika, te se moraju uvažavati prilikom izrade financijskih izvještaja.

Računovodstvena načela određuju koncepciju računovodstva i razrađuju njegova osnovna obilježja, te čine njegovo polazište. Cilj im je pravilan izbor i donošenje računovodstvenih politika radi sastavljanja financijskih izvještaja. Ona se ugrađuju u računovodstvene metode i postupke kako bi se osigurala zahtijevana kvaliteta izlaznih informacija (Miko, 1998:47). Iz financijskih izvještaja mogu se dobiti informacije o imovini, obvezama, prihodima i rashodima, zatim informacije o promjenama kapitala te o novčanim tijekovima. Izgled navedenih financijskih izvještaja ovisi o računovodstvenim politikama koje donosi menadžment

poslovnog subjekta te iz toga proizlazi da su na menadžmentu poslovnog subjekta sva prava i odgovornosti u smislu donošenja i provođenja računovodstvenih politika. Sam pojam računovodstvenih politika pojavio se 1950.-ih godina u SAD-u. Prema MRS-u 8, računovodstvene politike predstavljaju posebna načela, osnove, dogovore, pravila i praksu koje primjenjuje subjekt pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Problematika financijskog izvještavanja je vrlo složena te je potrebno pristupiti vrlo pažljivo prilikom odabira između mnoštva prihvatljivih mogućnosti izvještavanja.

Prilikom izbora računovodstvenih politika polazi se od:

- temeljnih računovodstvenih pretpostavki;
- računovodstvenih standarda;
- zakonskih propisa;
- ostalih računovodstvenih načela.

Temeljne računovodstvene pretpostavke koje moraju postojati da bi se financijski izvještaji mogli sastavljati su:

- a) **Koncept kontinuiteta** (poslovanje na neograničeno vremensko razdoblje)
- b) **Konzistentnost** (dosljednost)
- c) **Priznavanje promjena u trenutku nastanka**

Koncept kontinuiteta kaže da će poslovni subjekt nastaviti poslovati te da neće doći do likvidacije ili znatno smanjenog opsega poslovanja. Također, poslovni subjekt bi nastavio sa poslovanjem i ako ima gubitak ukoliko je vjerojatno da će u budućnosti ostvariti dobit.

Konzistentnost podrazumijeva dosljednu primjenu usvojenih računovodstvenih politika. Ukoliko dođe do promjene računovodstvenih politika, razloge treba obrazložiti i kvantificirati utjecaj na rezultat poslovanja (Ramljak, 2011:175).

Prilikom izbora računovodstvenih politika izuzetno je bitno voditi računa o načelima računovodstvenih politika:

- a) načelo opreznosti;
- b) načelo prevage suštine nad formom;

c) materijalnost.

3.2.1. Računovodstvene politike na području sastavljanja financijskih izvještaja

Kvaliteta financijskih izvještaja, kao finalnog proizvoda računovodstvene evidencije, u značajnoj mjeri ovisi i o primijenjenim metodama i tehnikama prilikom obrade računovodstvenih podataka te njihovog transformiranja u računovodstvene informacije sadržane u financijskim izvještajima. U tom smislu značajno mjesto pripada računovodstvenim politikama koje obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja (Tadijančević, 1991:156).

Financijski izvještaji su izvještaji o financijskom stanju i prometu nekog poslovnog subjekta. Bez financijskih izvještaja današnje poslovanje te ekonomsko-politički sustav ne bi bio ostvariv jer oni predstavljaju srž svakog poslovnog subjekta. Iako se ponekad u financijskim izvještajima ne prikazuje detaljno stanje poduzeća te neke značajne informacije mogu ostati prikrivene, analiza financijskih izvještaja je odličan alat za dobivanje bitnih informacija o svakom poslovnom subjektu (Profitiraj.hr, 2010).

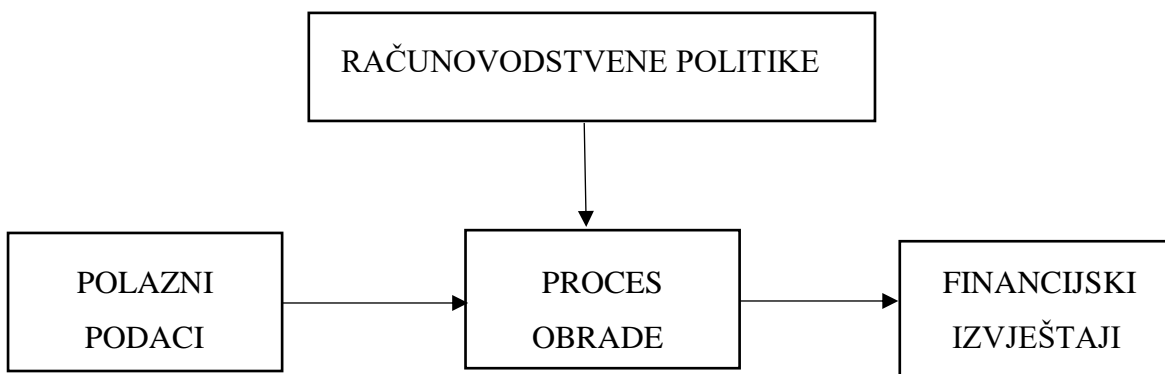
Temeljni financijski izvještaji su:

- 1) **Bilanca** – statički financijski izvještaj koji daje informacije o stanju poduzeća, odnosno o materijalnoj, nematerijalnoj i financijskoj imovini, obvezama, kapitalu i rezervama poduzeća na određeni dan. Sastoji se od dva dijela; aktive koja predstavlja imovinu poduzeća, dugotrajnu i kratkotrajnu, te pasive koja čini vlastite i tuđe izvore imovine, dugoročne i kratkoročne;
- 2) **Račun dobiti i gubitka** – dinamički financijski izvještaj koji daju informacije o financijskom prometu odnosno o tome koliko je ostvareno prihoda, rashoda, dobiti i gubitka. Također ukazuje na to koliko je obvezu poreza na dobit poduzeće ostvarilo tijekom svog poslovanja u određenom razdoblju;
- 3) **Izvještaj o promjenama kapitala ili glavnice** – financijski izvještaj koji pokazuje politiku raspodjele zarada na dio koji se isplaćuje vlasnicima i dio koji ostaje u poduzeću;
- 4) **Izvještaj o novčanom toku** – dinamički financijski izvještaj koji daje informaciju o novčanim primicima i izdacima iz poslovnih, financijskih, te investicijskih aktivnosti

poduzeća u određenom razdoblju. Također ovaj izvještaj daje podatak o stanju novca na početku i na kraju razdoblja;

- 5) **Bilješke uz financijske izvještaje** – financijski izvještaj koji pruža dodatne informacije i objašnjenja te pojašnjava pojedine pozicije u bilanci, računu dobitka i gubitka te novčanom toku.

Slika 1. Veza računovodstvenih politika i kvalitete financijskih izvještaja

Izvor: izrada autora prema Vašiček et al., 1995:156

Na slici 1. prikazana je povezanost između kvalitete financijskih izvještaja i primijenjenih računovodstvenih politika. Uočljivo je da kvaliteta financijskih izvještaja ne zavisi samo od kvalitete polaznih podataka i procesa obrade tih podataka već ta kvaliteta u značajnoj mjeri ovisi i o primijenjenim računovodstvenim politikama u procesu obrade podataka i pripremanja financijskih izvještaja.

Prema MRS-u 1, pogrešno ili neprikladno postupanje s pozicijama u bilanci, izvještaju o dobiti ili gubitku ili računu profita i gubitka te drugim izvještajima ne može se ispraviti objavljivanjem korištenih računovodstvenih politika ili bilješkama ili obrazloženjima. Jednom prihvaćene računovodstvene politike moraju se konzistentno primjenjivati s ciljem poboljšanja kvalitete financijskih izvještaja, ali to ne znači da se usvojene računovodstvene politike uopće ne smiju mijenjati.

Promjena računovodstvene politike treba se činiti samo ako je usvajanje drugačije računovodstvene politike naloženo zakonskim propisima ili od strane tijela koje utvrđuje računovodstvene standarde te ako je ocijeni da bi promjena značila prikladniju prezentaciju financijskih izvještaja (MRS 8, Međunarodni računovodstveni standardi, str. 78).

Dakle, menadžment poduzeća može se autonomno odlučiti za promjenu računovodstvenih politika ako će se time poboljšati kvaliteta financijskih izvještaja čine se može zaključiti da su primijenjene računovodstvene politike te promjene računovodstvenih politika značajan činitelj kvalitete financijskih izvještaja (Vašiček et al., 1995:157).

3.2.2. Računovodstvene politike na području dugotrajne materijalne imovine

Dugotrajna materijalna imovina vrlo često čini značajan dio vrijednosti ukupne imovine poslovnih subjekata, zbog čega je računovodstveno postupanje s dugotrajnom materijalnom imovinom od posebne važnosti. Najvažniji standardi koji reguliraju računovodstveni tretman navedene imovine su MRS 16 – *Nekretnine, postrojenja i oprema*, te HSFI 6 – *Dugotrajna materijalna imovina*. Međutim za pojedine skupine dugotrajne materijalne imovine nadležni su i drugi standardi. Biološka imovina i poljoprivredni proizvodi u nadležnosti su MRS 41 i HSFI 17 – *Poljoprivreda*, dok su ulaganja u nekretnine u domeni MRS 40 i HSFI 7 – *Ulaganja u nekretnine*.

Dugotrajna materijalna imovina je imovina:

- a) namijenjena za korištenje u proizvodnji proizvoda ili isporuci roba ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe
- b) koja se očekuje koristiti duže od jednog razdoblja
- c) ona imovina koja je namijenjena za korištenje na neprekidnoj osnovi u svrhu aktivnosti poduzetnika.

Dugotrajna materijalna imovina obuhvaća sljedeće vrste imovine: zemljište i šume, građevinske objekte, postrojenja, strojeve i opremu, alate, pogonski i uredski inventar, namještaj i transportna sredstva, stambene zgrade i stanove, dugotrajnu biološku imovinu, predujmove za dugotrajnu materijalnu imovinu i dugotrajnu materijalnu imovinu u pripremi (Belak, 2006:156). Izmjenama i dopunama MRS (IAS – *International Accounting Standards*) i donošenjem novih MSFI (IFRS – *International Financial Reporting Standards*) 2004. i 2005. godine došlo je do značajnih promjena u kategorizaciji dugotrajne materijalne imovine i njenom računovodstvenom obuhvatu. U bilancu su uvedene nove kategorije pa dugotrajnu materijalnu imovinu treba razvrstati na slijedeći način (Belak, 2006:157):

- 1) dugotrajna materijalna imovina u potpunom vlasništvu poduzeća koju vlasnik koristi u proizvodnji proizvoda ili isporuci roba ili usluga ili za administrativne svrhe. To su zapravo nekretnine, postrojenja i oprema koje su računovodstveno regulirane MRS-om 16;
- 2) ulaganje u nekretnine radi davanja u najam u skladu s odredbama MRS-a 40;
- 3) nekretnine, postrojenja i oprema koje je poduzeće nabavilo pomoću financijskog najma (osim nekretnina za iznajmljivanje prema MRS-u 40) prema odredbama MRS-a 17;
- 4) dugotrajna materijalna imovina koja se drži za prodaju i prekinuto poslovanje prema MSFI 5;
- 5) biološka aktiva u vezi s poljoprivrednim aktivnostima prema MRS-u 41.

Prema MRS-u 16 – *Nekretnine, postrojenja i oprema* da bi se neka stavka klasificirala i priznala kao dugotrajna imovina, trebaju biti zadovoljeni slijedeći uvjeti: (Belak, 2006:157)

- 1) poduzeće tu imovinu posjeduje i koristi se njome u proizvodnji proizvoda ili isporuci roba ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe (MRS 16, t.6.);
- 2) to je imovina koju se očekuje koristiti duže od jednog razdoblja, tj. duže od godine dana (MRS 16, t.6.);
- 3) kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi koje su u svezi sa sredstvom pritijecati u poduzeće (MRS 16, t.7.);
- 4) kada se trošak sredstva može pouzdano izmjeriti (MRS 16, t.7.);
- 5) pojedinačna nabavna vrijednost je veća od 2.000,00 kuna. S dugotrajnom imovinom čija je pojedinačna nabavna vrijednost niža od 2.000,00 kuna postupa se kao s kratkotrajnom imovinom na poseban način po pravilima knjiženja sitnog inventara (Zakon o porezu na dobit, čl. 12., st.3.)

Kao što je prethodno navedeno, najvažniji standardi koji reguliraju računovodstveni obračun dugotrajne materijalne imovine su MRS 16 – *Nekretnine, postrojenja i oprema*, te HSFI 6 – *Dugotrajna materijalna imovina*. Računovodstveni tretman ulaganja u nekretnine regulira MRS 40 i HSFI 7 – *Ulaganja u nekretnine*. Pod ulaganjem u nekretnine podrazumijeva se nekretnina koja se drži od strane vlasnika ili najmoprimca u svrhu ostvarivanja prihoda od najma ili porasta tržišne vrijednosti. Nekretnine koje se koriste u proizvodnji ili ponudi roba ili usluga ili u administrativne svrhe, te nekretnine koje se prodaju u sklopu redovnog poslovanja ne ulaze u domenu navedenih standarda već one spadaju pod domenu standarda MRS 2 – *Zalihe*.

Kod dugotrajne materijalne imovine bitan faktor računovodstvene politike u tom području je politika amortizacija. Amortizacija je postupno umanjivanje vrijednosti imovine poduzeća, a obračunava se godišnje prema zakonom određenim postupkom. Amortizacija se počinje obračunavati kad je sredstvo spremno za uporabu (nije nužno da se stavi u uporabu), a prestaje se obračunavati kad se sredstvo drži za prodaju ili kad se prestaje priznavati kao imovina (Guzić, 2008:24). Prilikom odabira visine obračunate amortizacije utječe se na visinu rashoda, a time i na ukupni rezultat poslovanja, kao i na sadašnju vrijednost dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine.

Računovodstvene politike trebaju odgovoriti na pitanje kako postupati s troškovima u vezi s dugotrajnom imovinom. Pri oblikovanju navedenih računovodstvenih politika treba uzeti u obzir dopuštene računovodstvene postupke i načela te porezna ograničenja i posljedice. Za obračun amortizacije najmjerodavniji su računovodstveni propisi i usvojene računovodstvene politike od strane poduzeća, a za procjenu vijeka uporabe odnosno amortizacijsku stopu za dugotrajnu imovinu odgovorno je poduzeće sukladno vlastitim procjenama i računovodstvenim politikama.

Korisni vijek trajanja dugotrajne imovine treba preispitati u određenim vremenskim razdobljima. Pri utvrđivanju korisnog vijeka trajanja sredstva treba razmotriti slijedeće (Švigir, 2009:25):

- očekivanu uporabu sredstava – ocjenjuje se prema očekivanom kapacitetu sredstava ili fizičkom učinku;
- očekivano fizičko trošenje koje ovisi o proizvodnim faktorima, kao što je broj smjena u kojima će se sredstvo koristiti, program popravka i održavanja u društvu i briga o održavanju sredstva dok je neiskorišteno;
- tehničko starenje koje proizlazi iz promjena ili poboljšanja proizvodnje ili iz promjene potražnje na tržištu za proizvodom ili uslugom koje sredstvo daje;
- zakonska ili slična ograničenja vezana za korištenje sredstva, kao što je datum isteka odnosnih najmova.

Porezno dopuštenu amortizaciju dugotrajne imovine uređuje Zakon o porezu na dobit, a detaljnije informacije daje Pravilnik o porezu na dobit. Porezni obveznik može obračunati amortizaciju:

1) u svoti nižoj od porezno dopuštene - tako obračunana amortizacija prema Zakonu o porezu na dobit smatra se i porezno priznatim rashodom;

2) u svoti višoj od porezno dopuštene, ali tada razliku koja proizlazi iz više obračunane amortizacije treba evidentirati kao uvećanje porezne osnovice te u računovodstvu proknjižiti odgođenu poreznu imovinu sukladno MRS-u 12 – *Porez na dobit* odnosno HSFI 14 – *Vremenska razgraničenja*.

Dvije su osnovne vrste metode obračuna amortizacije, a to su vremenske i funkcionalne.

Vremenske metode obračuna amortizacije su:

- 1) **Linearna metoda** – najčešće se koristi zbog svoje jednostavnosti. Trošak amortizacije se iskazuje ravnomjerno u svim obračunskim razdobljima tijekom korisnog vijeka trajanja dugotrajne imovine. Primjenjuje se kada je korist od dugotrajne imovine jednaka u svim godinama korisnog vijeka trajanja
- 2) **Progresivna (ubrzana) metoda** – polazi od ubrzanog fizičkog trošenja dugotrajne imovine pa iz razdoblja u razdoblje treba povećavati i troškove amortizacije
- 3) **Degresivna metoda** – u ovoj metodi dolazi do smanjenja iznosa amortizacije tijekom vijeka upotrebe

Prema HSFI-ju 6 – *Dugotrajna materijalna imovina* dopuštene metode amortizacije su pravocrtna (ravnomjerna), degresivna i funkcionalna. Jednake svote amortizacije u svakom razdoblju ako nije promijenjen ostatak vrijednosti karakteristične su za pravocrtnu odnosno ravnomjernu amortizaciju. Kod degresivne, trošak amortizacije se smanjuje tijekom uporabe, a funkcionalna amortizacija utemeljena je na očekivanoj uporabi odnosno amortizacija utemeljena na količini proizvoda (Guzić, 2008:25).

3.2.3. Računovodstvene politike na području zaliha

U okviru MRS-a 2 – *Zalihe* i HSFI-a 10 – *Zalihe* predstavljaju onaj dio materijalne imovine koji je:

- 1) namijenjen prodaji u redovnom tijeku poslovanja;
- 2) u procesu proizvodnje za takvu prodaju;
- 3) u obliku materijala ili dijelova zaliha koje se troše u proizvodnom procesu ili pružanju usluga.

Pod pojmom zaliha podrazumijevaju se zalihe sirovina i materijala, zalihe nedovršenih proizvoda, zalihe gotovih proizvoda i zalihe trgovačke robe (Žager et al., 2008:132). Što se tiče priznavanja zaliha, zalihe se priznaju u bilanci kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi pritijecati poduzeću te kada zalihe imaju troškove ili vrijednosti koje se mogu pouzdano izmjeriti. Potrebno je istaknuti da se odredbe MRS-a 2 i HSFI-a 10 bitno ne razlikuju. Pri početnom vrednovanju zalihe treba mjeriti po trošku nabave. Međutim, nakon početnog priznavanja zalihe se trebaju mjeriti po trošku ili po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže.

Prilikom vrednovanja zaliha povijesnim troškom, računovodstvene politike moraju obuhvatiti slijedeće:

- troškove nabave zaliha;
- troškove konverzije;
- druge troškove koji su nastali u dovođenju zaliha na sadašnju lokaciju i sadašnje stanje.

Troškovi nabave zalihe obuhvaćaju kupovnu cijenu, uvozne carine, poreze (osim onih koji se kasnije mogu povratiti od poreznih vlasti, npr. pravo na odbitak pretporeza kod poreza na dodanu vrijednost), troškovi prijevoza, rukovanje zalihama i drugi troškovi koji se mogu izravno pripisati stjecanju zaliha. Pozornost treba obratiti trgovačkim popustima, poput rabata i sličnih popusta koji se ugovaraju pri samoj nabavi dobara i neposredno se odobravaju na računu dobavljača. Oni se odmah trebaju isključiti iz troška nabave i ne smiju utjecati na nabavnu vrijednost (Jurić, 2015:56). Troškovi konverzije zaliha uključuju troškove izravno povezane s proizvodima kao što je izravan rad i slično. Oni uključuju i sustavno raspoređene fiksne i varijabilne opće troškove proizvodnje koji su nastali konverzijom materijala u gotove proizvode.

Fiksni opći troškovi proizvodnje su neizravni troškovi proizvodnje koji ostaju relativno konstantni bez obzira na obujam proizvodnje, dok varijabilni opći troškovi proizvodnje su neizravni troškovi proizvodnje koji ovise o obujmu proizvodnje. Najčešći fiksni opći troškovi su trošak amortizacije i održavanje građevinskih objekata, dok najčešći varijabilni opći troškovi su indirektni materijal i rad u pogonu. Ostali troškovi se uključuju u trošak zaliha samo u mjeri u kojoj su stvarno nastali u svezi dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i u sadašnje stanje. U praksi to bi bili troškovi dizajniranja proizvoda po posebnoj narudžbi. Kada je riječ o zalihama sirovina i materijala ostali se troškovi ne bi trebali uključivati u trošak zaliha sirovina i materijala, osim u posve iznimnim slučajevima. Što znači da se drugi troškovi uključuju kod

zaliha gotovih proizvoda, a kod ostalih zaliha kao što su sirovine i materijal vrlo rijetko (Belak, et al., 2014:555).

Računovodstvene politike na području zaliha moraju obuhvatiti jedan kompleksan proces u svezi sa zalihama, koji se ogleda u tri pod procesa (Ramljak, 1999):

- nabava zaliha;
- uskladištenje zaliha;
- utrošak zaliha.

Obračun troškova zaliha može se obaviti primjenom metoda:

1) **FIFO (*First in – First out*)** – FIFO metoda znači da će se zaliha koja je u fizičkom tijeku prva nabavljena, teretiti na troškove ili rashode (Belak, 1996:154). Iz navedenog proizlazi pretpostavka da se predmeti zaliha koji su prvo kupljeni prvi i prodaju, a prema tome preostali predmeti zaliha na kraju razdoblja su oni koji su posljednji kupljeni ili proizvedeni. FIFO metoda obračuna zaliha se zapravo temelji na fizičkom tijeku ulaza, odnosno nabave zaliha ne uzimajući u obzir visinu cijene tih zaliha i hoće li te zalihe biti utrošene redosljedom.

Prednost FIFO metode je u tome da ona prikazuje vrijednost zaliha na kraju najpribližnije tekućim troškovima nabavke zaliha jer su one vrednovane po posljednjim (višim) cijenama.

Nedostatak FIFO metode sastoji se u tome što će troškovi za prodano, u pravilu biti niži od zamjenskih troškova zaliha, pa neće u potpunosti biti nadoknađeni iz prihoda. To najčešće dolazi do izražaja u dugotrajnim proizvodnjama ili kod zaliha sa vrlo sporim obrtajem.

2) **LIFO (*Last in – First out*)** – LIFO metoda obračuna zaliha pretpostavlja da se prvi prodaju predmeti zaliha koji su kupljeni posljednji, a preostale predmete zaliha na kraju razdoblja čine oni predmeti koji su prvi kupljeni ili proizvedeni (Belak, 1996:166). Isto kao i kod FIFO metode, metoda obračuna zaliha LIFO se temelji na fizičkom tijeku ulaza zaliha, bez obzira na visinu cijena tih zaliha i neovisno o tome hoće li zalihe biti utrošene po tom redosljedu. Rezultat koji će se pojaviti primjenom LIFO metode izražen kroz visinu troškova zaliha na kraju razdoblja ovisit će o tome padaju li ili rastu troškovi nabave zaliha. Efekti primjene LIFO metode koji se javljaju ukoliko dođe do uvjeta inflacije mogu biti upravo isti onim efektima kao i kada dolazi do uvjeta deflacije. Prednost korištenja LIFO metode je ta što se prihodima suprotstavljaju troškovi koji su

najviše slični troškovima zamjene zaliha. U takvim situacijama se nerealni profit značajno smanjuje što odmah osigurava manja davanja na porez na dobitak, jer se iskazuje niži dobitak.

Nedostatak korištenja LIFO metode je u tome što ona prikazuje zalihe na kraju koje su dosta nerealno niske u odnosu na tekuću vrijednost zaliha. To izaziva i druge nerealnosti u bilanci. Još jedan nedostatak LIFO metode je taj što ona najčešće ne prati stvarne fizičke tijekomne utroška zaliha.

- 3) **Metoda prosječne ponderirane cijene (PPC)** – Metoda prosječne ponderirane cijene temelji se na pretpostavci da će obračun utroška ili prodaje zaliha biti izveden po prosječnoj ponderiranoj cijeni (Belak, 1996:153). Iz navedenog proizlazi da se prosječna ponderirana cijena utvrđuje tako da se ukupna vrijednost zaliha podijeli s količinom na zalihama. Kada dođe do mijenjanja nabavnih cijena, svaka nova nabava određuje novu prosječnu cijenu po kojoj se obračunava utrošak ili prodaja zaliha.

$$\text{Prosječna ponderirana cijena (PPC)} = \text{ukupna vrijednost zaliha} / \text{količina na zalihama}$$

Obračun zaliha po metodi prosječne ponderirane cijene se može izvoditi kontinuirano ili periodično. Bitno je napomenuti da periodični i kontinuirani obračun daju bitno različite rezultate vezane uz troškove i vrijednosti zaliha na kraju, o čemu je potrebno posebno voditi računa.

Prednost primjenjivanja metode prosječne ponderirane cijene u obračunu zaliha sastoji se u jednostavnosti njene primjene u praksi, posebno ako se obračun vodi putem računala. Naime, ta metoda jednostavna je kako za programiranje tako i za upotrebu.

Nedostatak metode prosječne ponderirane cijene može se pojaviti u situaciji rasta cijena što posebno dolazi do izražaja u periodičnom sustavu obračuna. Upotrebljavajući prosječne cijene umjesto tekućih cijena može se doći do nerealnih zaključaka u odnosu na tekuće troškove nabave zaliha. Rezultat koji se dobije primjenom metode prosječne ponderirane cijene u pogledu troškova i dobitka se nalazi između dva krajnja rezultata dobivena primjenom FIFO i LIFO metode obračuna. Menadžment poduzeća se odlučuje za navedenu metodu zbog detaljnih analiza i projekcija utjecaja svih dopuštenih metoda obračuna utroška zaliha na rezultat i imovinu društva. Poslovni rezultat i visina imovine koja će se dobiti primjenom različitih metoda obračuna zaliha izraženih kroz visinu

troškova, tj. rashoda prodane robe i vrijednosti zaliha u bilanci ovisit će i o tome rastu li ili padaju troškovi nabave zaliha, odnosno njihova cijena (Švigir, 2009:27).

3.2.4. Računovodstvene politike na području prihoda

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine odnosno smanjenja obveza. Treba razlikovati prihode od poslovanja, prihode financiranja i prihode po ugovorima s kupcima.

1. **Prihodi poslovanja** – nastaju iz glavne djelatnosti poduzeća kao rezultat aktivnosti na tržištu;
2. **Prihodi financiranja** – ostvaruju se temeljem plasmana slobodnih financijskih sredstava na tržištu;
3. **Prihodi od ugovora s kupcima** – osigurava više korisnih informacija korisnicima financijskih izvještaja kroz poboljšane zahtjeve za objavljivanjem, kao i jednostavniju pripremu financijskih izvještaja.

U 2014. godini dolazi do promjene te se objavljuje MSFI 15 - *Prihodi od ugovora s kupcima*. Primjenjuje se na izvještajne godine koje započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2017. godine te zamjenjuje MRS 18 – *Prihodi* i MRS 11 – *Ugovori o izgradnji*. Za razliku od postojećih smjernica, MSFI 15 daje mnogo manje prostora za vlastite računovodstvene odluke i određuje mnogo više stvari. MSFI 15 definira način i vrijeme priznavanja prihoda kod izvještavanja prema MSFI-jevima, kao i obvezu subjekata koji izvještavaju prema MSFI-jevima da korisnicima financijskih izvještaja daju informativnije i relevantnije informacije. Standard propisuje primjenu jedinstvenog modela temeljenog na načelima i razrađenog kroz pet koraka na sve ugovore s kupcima (Krajinović, 2017). Cilj MSFI-ja 15 je utvrditi načela koja su subjekti dužni primjenjivati da bi korisnicima financijskih izvještaja pružili korisne informacije o naravi, visini, vremenu nastanka i nesigurnosti prihoda i novčanih tokova prema ugovorima s klijentima (MSFI 15, t. 1).

Ugovor s kupcem može dijelom spadati pod MSFI 15, ali i dijelom u neki drugi standard. Prema MSFI-ju 15 tada vrijedi ako drugi standard definira način na koji razdvojiti i/ili prvi puta mjeriti jedan ili više dijelova ugovora, onda se prvo primjenjuju propisana pravila razdvajanja i mjerenja. Nakon toga se cijena transakcije umanjuje za iznose prvobitno mjerene prema drugim

standardima. Ako ne postoji drugi standard s uputama o načinu razdvajanja i/ili prvog mjerenja jednog ili više dijelova ugovora, primjenjuje se MSFI 15. Temeljno načelo MSFI-ja 15 jest da subjekt priznaje prihode na način koji odražava prijenos obećanih dobara odnosno usluga na kupca u iznosu koji odražava naknadu na koju očekuje da ju ima pravo ostvariti u zamjenu za obećana dobra odnosno usluge. Temeljno načelo razrađeno je kroz model koji se sastoji od pet koraka (Deloitte.com, 2014):

- utvrditi ugovor/ugovore s kupcem;
- utvrditi obvezu na činidbe iz ugovora;
- odrediti cijenu transakcije;
- cijenu transakcije razdijeliti na ugovorene obveze na činidbu,
- prihode priznati kada, odnosno kako subjekt ispunjava svoju obvezu na činidbu.

U prihode se ne uključuju svote koje su naplaćene u ime trećih osoba, kao što su porez na dodanu vrijednost, transferna sredstva, refundacije za račun trećih osoba i slično, iz razloga što one ne predstavljaju ekonomsku korist poduzeća te povećavaju kapital. Prihodi se određuju po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja, umanjene za odobreni rabat ili drugi trgovački popust odobren kupcu u trenutku prodaje. Fer vrijednost predstavlja naknadu za koju se neko sredstvo može razmijeniti ili obveza podmiriti, između poznatih i spremnih strana u transakciji pred pogodbom. Najčešće je ta naknada izražena u novcu ili novčanom ekvivalentu, a svota prihoda jednaka je svoti novca i novčanih ekvivalenata koji je primljen ili se potražuje.

Glavno pitanje u računovodstvu je koji uvjeti moraju biti ispunjeni da bi se prihodi mogli priznavati u poslovnim knjigama. Odgovor na pitanja prihoda uređuje HSFI 15 – *Prihodi i drugi standardi*. Prihodi od prodaje proizvoda i robe priznaju se, sukladno HSFI-u 15 kad je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi pritijecati poduzeću i kada se koristi mogu pouzdano utvrditi. Poslovni prihodi mogu se priznati ako su ispunjeni sljedeći uvjeti (Guzić, 2008:23):

- na kupca su preneseni bitni rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima uključujući i robu;
- prodavatelj ne zadržava stalno sudjelovanje u upravljanju, do stupnja koji se obično povezuje s vlasništvom niti učinkovitu kontrolu nad prodanim proizvodima i robom;
- svota prihoda može se pouzdano utvrditi;
- vjerojatno je da će ekonomske koristi povezane s transakcijom u svezi s prodajom proizvoda pritijecati prodavatelju (vjerojatnost naplate);

- troškovi koji su nastali ili će nastati u transakciji prodaje proizvoda mogu se pouzdano utvrditi.

3.3. Instrumenti i postupci za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća

Analiza financijskih izvještaja opisuje se kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje (Žager, et al., 2008:34). Prilikom analize financijskih izvještaja koriste se sljedeća analitička sredstva i postupci:

- komparativni financijski izvještaji koji omogućavaju praćenje promjena kroz više obračunskih razdoblja,
- praćenje promjena pomoću raznih indeksa,
- strukturni financijski izvještaji koji omogućavaju uvid u strukturu,
- analiza pomoću pokazatelja,
- specijalne analize.

Za ocjenu financijskog položaja i uspješnosti poslovanja često se primjenjuju instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Izračunati financijski pokazatelji često su polazne veličine za usporedbu s drugim poduzećima, industrijom ili glavnim konkurentima (Žager, Sever, 2017:42). Instrumente i postupke analize financijskih izvještaja možemo podijeliti na usporedive financijske izvještaje, strukturne financijske izvještaje i pokazatelje financijske analize. Usporedivi financijski izvještaji koriste se prilikom horizontalne analize, strukturni izvještaji za vertikalnu analizu, dok se pokazatelji financijske analize koriste kao pojedinačni pokazatelji, skupine pokazatelja, sustavi pokazatelja i zbrojni pokazatelji (Šlibar, 2010:1).

Jedan od temeljnih instrumenata analize financijskih izvještaja su komparativni financijski izvještaji koji služe kao podloga za provedbu horizontalne analize. Na temelju horizontalne analize nastoje se uočiti informacije o tendencijama i dinamici kretanja promjena u financijskim izvještajima. Na temelju tih promjena se prosuđuje kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja promatranog poduzeća. Promjene pozicija financijskih izvještaja se promatraju iz godine u godinu ili se koristi usporedba s baznom godinom te se nastale promjene iskazuju u apsolutnom i relativnom broju. Pri tome potrebno je analizirati više godina kako bi rezultati analize bili što

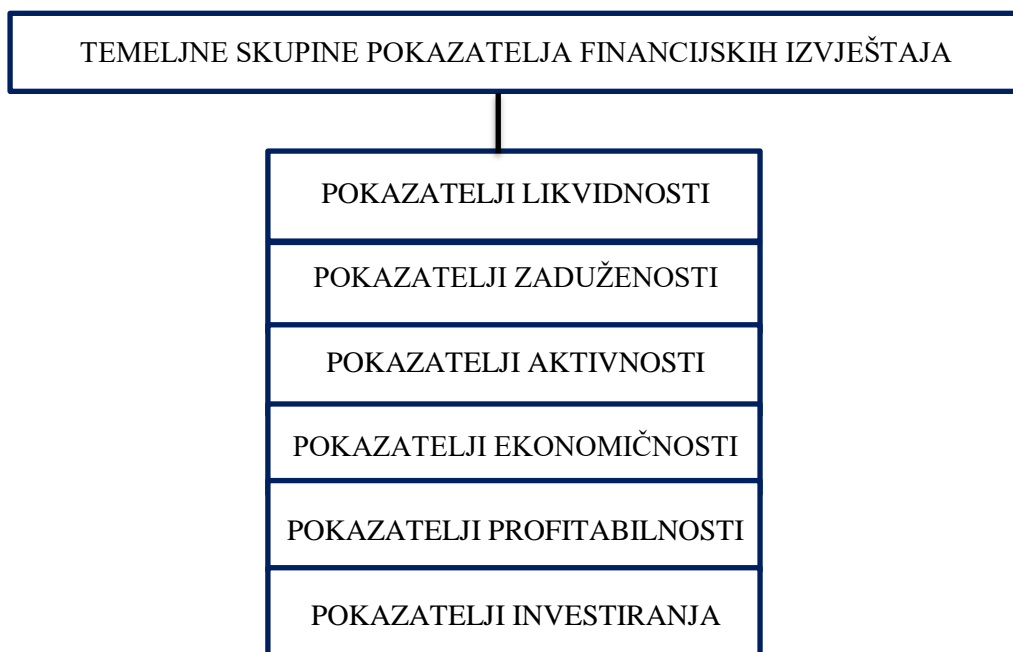
vjerodostojniji. Poduzeće bi usporedbom izvještaja prethodnih razdoblja trebalo uočiti trendove te sukladno tome i pravodobno reagirati. Ukoliko su trendovi poslovanja negativni, poduzeće bi trebalo poduzeti korektivne mjere te otkloniti poteškoće u poslovanju kako se ne bi dodatno ugrozilo.

Uz horizontalnu analizu, jedan od instrumenata analize financijskih izvještaja je i vertikalna analiza koja omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja. To podrazumijeva uspoređivanje određenih pozicija financijskih izvještaja sa pripadajućom ukupnom veličinom u jednoj promatranoj godini. Uobičajeno je da se kod bilance aktiva i pasiva izjednače sa 100, a sve se ostale pozicije prikazuju u postotnom udjelu ukupne aktive/pasive. Pri provedbi vertikalne analize bilance i interpretaciji rezultata, potrebno je obratiti pozornost na strukturu imovine, na udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u ukupnoj aktivni. Također treba obratiti pozornost i na izvore financiranja odnosno na udio kapitala te kratkoročnih i dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi. Kod računa dobiti i gubitka najčešće se ukupni prihodi izjednačavaju sa 100, a kod izvještaja o novčanom toku se kao usporedna veličina uzima visina ostvarenih ukupnih primitaka u promatranom razdoblju (Žager, Sever Mališ, 2013:95).

Neki od financijskih izvještaja, odnosno bilanca i račun dobiti i gubitka čine informacijsku podlogu za izračun financijskih pokazatelja, a time se omogućava veća kvaliteta prezentiranih informacija. Iz bilance dobivamo informacije o sigurnosti poslovanja, dok je račun dobiti i gubitka odraz uspješnosti poslovanja. Poznavanje računovodstvenih kategorija, a time i razumijevanje temeljnih financijskih izvještaja nužna je pretpostavka za donošenje zaključaka o sigurnosti i uspješnosti poslovanja. Osim navedenih instrumenata, važnu ulogu u postupku analize financijskih izvještaja imaju i financijski pokazatelji koji se mogu razvrstati u pojedinačne pokazatelje, skupine pokazatelja, sustave pokazatelja i zbrojne ili sintetičke pokazatelje. Financijski pokazatelji se formiraju u cilju osiguranja kvalitetne informacijske podloge za donošenje poslovnih odluka, a ako se pravilno interpretiraju, financijski pokazatelji predstavljaju polaznu točku u ocjeni sigurnosti i uspješnosti poslovanja (Žager, et al., 2008:244). Kao i kod financijskih izvještaja, instrumente, tehnike i postupke analize financijskih izvještaja potrebno je promatrati u međuovisnosti jer bi izdvajanje bilo koje informacije iz konteksta moglo dovesti korisnike do pogrešne procjene prilikom ocjene kvalitete poslovanja (Sever, 2007). Za pravovaljanu analizu i interpretaciju financijskih pokazatelja potrebno je da su financijski izvještaji realni i objektivni.

Upotreba financijskih pokazatelja i vertikalna analiza financijskih izvještaja poduzeća može pomoći eliminirati potencijalne probleme povezane sa upotrebom apsolutnih brojeva (Gibson, 2011:47). Međutim ukoliko se pokaže da su određeni pokazatelji konstantni obzirom na veličinu poduzeća to znači da bi ti pokazatelji mogli biti korišteni u komparativne svrhe glede ocjene kvalitete poslovanja neovisno o tome radi li se o malom, srednjem ili velikom poduzeću. Instrumentima i postupcima analize financijskih izvještaja svakako se može doprinijeti povećanju kvalitete poslovanja. U tom kontekstu uobičajeno se ističu dva osnovna kriterija kvalitete poslovanja, a to su sigurnost i uspješnost. Pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su, prije svega, na mjerenje sigurnosti poslovanja, dok su pokazatelji ekonomičnosti i profitabilnosti usmjereni na mjerenje uspješnosti poslovanja.

Slika 2. Temeljne skupine pokazatelja financijskih izvještaja

Izvor: izrada autora prema Gulin, Tušek, Žager, 2004:181

Računovodstveni pokazatelji prikazani na slici 2. dijele se u slijedeće grupe:

- **Pokazatelji likvidnosti** (*liquidity ratios*) – mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze
- **Pokazatelji zaduženosti** (*leverage ratios*) – mjere do koje se granice poduzeće financira iz tuđih izvora
- **Pokazatelji aktivnosti** (*activity ratios*) – mjere kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse
- **Pokazatelji ekonomičnosti** – mjere odnos prihoda i rashoda
- **Pokazatelji profitabilnosti** (*profitability ratios*) – mjere povrat uloženog kapitala
- **Pokazatelji investiranja** (*investment ratios*) – mjere uspješnost ulaganja u dionice

S obzirom na vremensku dimenzije, financijski se pokazatelji mogu podijeliti u dvije osnovne skupine (Šlibar, 2010:2):

- 1) skupina financijskih pokazatelja koja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razdoblja, najčešće godina dana te se temelji na podacima iz izvještaja o dobiti;
- 2) skupina financijskih pokazatelja koja se odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara sa trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.

Može se zaključiti kako se instrumentima i postupcima analize financijskih izvještaja stvara kvalitetna informacijska podloga kako za potrebe upravljanja, tako i za potrebe analiza eksternih korisnika pri procjeni mogućnosti podmirivanja dospjelih obveza, mjerenju povrata uloženog kapitala, ocjeni boniteta, te odluci je li poželjno dodatno se zaduživati. Stoga bi navedeni instrumenti trebali u većoj mjeri biti zastupljeni u praksi malih i srednjih poduzeća.

Bilanca svakog poduzeća sastoji se od dviju strana koje moraju biti u ravnoteži. Na lijevoj strani je aktiva, a na desnoj pasiva. Aktiva predstavlja sve oblike imovine poduzeća, dok se u pasivi nalaze izvori imovine iz aktive. U Hrvatskoj je propisana shema po kojoj se razvrstavaju aktiva i pasiva. Aktiva je razvrstana prema načelu rastuće likvidnosti, a pasiva prema načelu rastuće dospjelosti. Struktura bilance je prikazana na slici 3.

Slika 3. Struktura bilance

AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NE UPLAĆENI KAPITAL	A) KAPITAL I REZERVE 1. Temeljni (upisani) kapital 2. Kapitalne rezerve 3. Rezerve iz dobiti 4. Revalorizacijske rezerve 5. Rezerve fer vrijednosti 6. Zadržana dobit ili preneseni gubitak 7. Dobit ili gubitak poslovne godine 8. Manjinski (nekontrolirajući) interes
B) DUGOTRAJNA IMOVINA 1. Nematerijalna imovina 2. Materijalna imovina 3. Financijska imovina 4. Potraživanja 5. Odgođena porezna imovina	B) REZERVIRANJA
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA 1. Zalihe 2. Potraživanja 3. Financijska imovina 4. Novac u banci i blagajni	C) DUGOROČNE OBVEZE
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	D) KRATKOROČNE OBVEZE
E) UKUPNO AKTIVA	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	F) UKUPNO PASIVA
	G) IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: izrada autora prema Bolfek, Stanić, Tokić, 2011:77

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Bilancu se još definira i kao statički financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj odnosno financijsku snagu poduzeća u određenom trenutku (Bolfek, Stanić, Tokić:77). Osnovni elementi bilance su imovina, obveze i kapital, a povezani su temeljnom bilančnom jednadžbom: imovina (aktiva) = kapital + obveze (pasiva). Pomoću bilance moguće je prikazati financijsku sliku poduzeća i na takav način odrediti misiju i viziju za daljnje poslovanje. Tako se pomoću imovine prikazane u bilanci može uočiti koji su financijski potencijali koje poduzeće posjeduje, te način na koji se najbolje mogu iskoristi u daljnjem poslovanju kako bi se ostvarila što veća dobit. U slici 4. prikazana je dvostrani oblik bilance koja predstavlja osnovnu značajku bilance, a to je da se bilanca sastoji od jednakosti aktive i pasive.

Slika 4. Dvostrani oblik bilance

AKTIVA	PASIVA
Što poduzeće posjeduje?	Kako to poduzeće posjeduje?

Izvor: Izrada autora prema Orsag, 2015:79

Na taj način bilanca objašnjava što to poduzeće posjeduje, te se to označava aktivom. S druge strane, u pasivi poduzeće prikazuje kako to posjeduje odnosno izvore imovine.

Bilanca predstavlja polazište za ocjenu zaduženosti poduzeća, odnosno prikazuje resurse kojima poduzeće raspolaže za obavljanje svoje osnovne djelatnosti i izvore tih resursa. Prema vlasništvu izvori imovine dijele se na tuđe i na vlastite. Zato pasiva bilance, odnosno izvori imovine predstavljaju osnovu za ocjenu zaduženosti poduzeća. Osnovna svrha imovine poduzeća je stvaranje budućih ekonomskih koristi iz kojih se očituje svrha korištenja tuđih izvora financiranja. Od imovine se očekuje da buduća ekonomska korist bude dovoljna da zadovolji očekivanja svih vlasnika kapitala.

Osnovna analiza zaduženosti poduzeća kreće od usporedbe odnosa vlastitih i tuđih izvora financiranja koji su prikazani u pasivi bilance. Za tu svrhu računaju se koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitoga financiranja. Koeficijent zaduženosti predstavlja odnos tuđih izvora financiranja u odnosu na ukupnu imovinu, a koeficijent vlastitoga financiranja kao odnos vlastitih izvora financiranja i ukupne imovine poduzeća (Ježovita, Žager, 2014:2-3). Osim navedenih koeficijenata, u svrhu ocjene zaduženosti poduzeća računa se i koeficijent financiranja koji se dobiva kao odnos tuđih i vlastitih izvora financiranja, a još naziva i financijska poluga. Kada je taj pokazatelj manji od jedan poduzeće više koristi vlastite izvore financiranja, a kada je veći od jedan tada poduzeće svoje poslovanje više financira iz tuđih izvora financiranja.

3.4. Značaj MRS-a 41 i HSFI-a 17 u sastavljanju financijskih izvještaja poduzeća u vinogradarskoj industriji

Računovodstvena teorija i praksa bile su vrlo siromašne načelima i metodama kojima se prati poljoprivredna djelatnost i formiraju informacije za poljoprivredna poduzeća do donošenja

MRS-a 41 – *Poljoprivreda*. Do tada nijedan međunarodni računovodstveni standard niti u jednoj svojoj odredbi nije se odnosio na vrednovanje biološke imovine, a istovremeno su u praksi poljoprivredne organizacije imale velikih problema pri vrednovanju imovine i utvrđivanju rezultata poslovanja. Jedan od značajnijih razloga ograničenog računovodstvenog bavljenja poljoprivredom je relevantna nezainteresiranost poljoprivrednika za financijske izvještaje i ostale računovodstvene informacije u odnosu na korisnike računovodstvenih informacija u ostalim djelatnostima. Obzirom na veličinu i najčešći organizacijski oblik poljoprivrede kroz obiteljska dobra, najveći broj poljoprivrednih dobara u Europi ni nema obvezu objavljivanja financijskih izvještaja, a ograničena uporaba financijskih podataka i ekonomskih parametara svode se na izračun poreznih obveza (Gulin, et al., 2006:505).

Međutim, postoji vrlo izražena potreba eksternih korisnika za financijskim izvještajima u poljoprivredi, i to kreditora, državnih stručno-analitičkih institucija, pa do velikih regionalnih zajednica, poput Europske unije. Oni ne mogu voditi kreditnu politiku prema poljoprivredi ni intervenirati na poljoprivrednom tržištu bez pouzdanih, kvalitetnih i metodološki usklađenih računovodstvenih informacija. Značajan pomak unaprjeđenju računovodstva u poljoprivredi ostvaren je donošenjem dokumenta Europske unije pod nazivom *FADN – Farm Accountancy Data Network*, a u svjetskim okvirima donošenjem MRS-a 41 – *Poljoprivreda* (Gulin, et al., 2006:505).

Slika 5. Politika iskazivanja biološke imovine i poljoprivrednih proizvoda prema MRS-u 41 i HSFI-u 17

POČETNO I NAKNADNO MJERENJE		
	BIOLOŠKA IMOVINA	POLJOPRIVREDNI PROIZVODI
MRS 41	fer vrijednost umanjena za troškove do točke prodaje	fer vrijednost umanjena za troškove do točke prodaje, u trenutku žetve
HSFI 17	fer vrijednost umanjena za troškove do točke prodaje	fer vrijednost umanjena za troškove do točke prodaje, u trenutku žetve

Izvor: izrada autora prema Žager, Sever Mališ, 2017:43-44

Računovodstveni obračun poljoprivrednih aktivnosti u Republici Hrvatskoj regulira MRS 41 i HSFI 17 – *Poljoprivreda*. Ovim standardima određuje se računovodstveni tretman biološke imovine u razdoblju rasta, izroda, proizvodnje i rađanja te inicijalno mjerenje poljoprivredne

proizvodnje u trenutku ubiranja ploda. Biološka imovina je živuća životinja ili biljka (npr. ovca ili vinograd), dok se pod poljoprivrednim proizvodom podrazumijeva proizvod biološke imovine subjekta (npr. vuna ili grožđe). Ovaj standard postavljen je s pretpostavkom da je fer vrijednost bolja mjera vrijednosti biološke imovine i poljoprivrednih proizvoda od vrednovanja po troškovima nabave (Žager, Sever Mališ, 2017:46-48).

Za najveći dio biološke imovine i većinu poljoprivrednih proizvoda postoji relativno uređeno i efikasno aktivno tržište na kojemu su u svakom trenutku javno poznate cijene pa se bez većih poteškoća može utvrditi fer vrijednost za većinu poljoprivrednih proizvoda. MRS 41 primjenjuje se samo u područjima vrednovanja imovine s posebnim obilježjima prema kojima se takva imovina svrstava u poljoprivrednu imovinu. Za sve ostale oblike imovine koji nemaju poljoprivredna obilježja i nisu značajno različiti od oblika imovine u ostalim djelatnostima primjenjuju se ostali međunarodni računovodstveni standardi. Područje primjene MRS-a 41 je prikazivanje stanja na slijedećim pozicijama, pod uvjetom da se ostvaruju u okviru obavljanja poljoprivredne aktivnosti:

- biološka imovina;
- poljoprivredna proizvodnja u točki ubiranja ploda;
- državne potpore ostvarene u poljoprivredi.

Dakle, na procese koji naknadno nastaju na poljoprivrednim gospodarstvima, primjenjuju se ostali standardi, kao npr. MRS 2 – *Zalihe* ili HSFI 10 – *Zalihe*, MRS 16 – *Nekretnine, postrojenja i oprema* (čime se tretira poljoprivredno zemljište) te MRS 40 – *Ulaganje u nekretnine* (Gulin, et al., 2006:506).

Biološka imovina i poljoprivredni proizvodi priznaju se u skladu sa slijedećim uvjetima:

- društvo kontolira imovinu kao rezultat prošlih događaja;
- vjerojatno je da će buduće ekonomske koristi pritijecati u poduzeće;
- fer vrijednost ili troškovi nabave mogu se pouzdano mjeriti.

Biološka imovina mjeri se pri svakom inicijalnom priznavanju i na dan bilanciranja njezinom fer vrijednosti umanjenoj za troškove u trenutku prodaje, osim u slučaju kada fer vrijednost nije moguće utvrditi (MRS 41 – članak 14). Poljoprivredni proizvodi pri ubiranju vrednuju se također po fer vrijednosti umanjeni za procijenjene troškove koji će nastati u trenutku prodaje,

a procjenjuju se pri ubiranju. Vrijeme ubiranja je trenutak u kojem se biološka imovina prestaje vrednovati prema MRS-u 41 odnosno HSFI-u 17, te se pretvara u zalihe poljoprivrednih proizvoda nakon čega se počinje primjenjivati MRS 2 odnosno HSFI 10 – *Zalihe* ili neki drugi odgovarajući standard (Gulin, et al., 2006:507).

Pretpostavka je da fer vrijednost biološke imovine je moguće mjeriti, no ukoliko cijena ili vrijednost na tržištu nije raspoloživa te ukoliko ostale metode procjene fer vrijednosti ne bi dale prihvatljive rezultate, biološka imovina se vrednuje troškovima nabave umanjenim za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke. Jednom kada postane moguće mjeriti vrijednost biološke imovine po njenoj fer vrijednosti, treba je procijeniti po fer vrijednosti umanjenoj za procijenjene troškove u trenutku prodaje. Sve naknade promjene fer vrijednosti umanjene za troškove u trenutku prodaje biološke imovine uključuju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojem su nastali.

4. ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA U VINOGRADARSKOJ INDUSTRIJI KROZ PROMATRANE GODINE

Uvid u poslovanje odabranih poduzeća u vinogradarskoj industriji dati će analiza financijskih izvještaja te analiza pomoću računovodstvenih pokazatelja. U ovom djelu rada će se analizirati poslovanje odabranih poduzeća u vinogradarskoj industriji kroz promatrano razdoblje od 2015. godine do 2017. godine.

4.1. Razvoj i poslovanje odabranih poduzeća

U nastavku ovog poglavlja opisano je poslovanje i povijesni razvoj odabranih poduzeća Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. te Erdutski vinogradi d.o.o.

4.1.1. Poslovanje poduzeća Iločki podrumi d.d.

Iločki podrumi d.d. je poduzeće koje se nalazi u najistočnijem gradu Republike Hrvatske, Iloku. Vinogradarska proizvodnja potječe iz 15. stoljeća, a poduzeće nastavlja tradiciju uzgoja vinove loze stare čak i više tisućljeća. Vina visokokvalitetnog sortimenta su s vinograda koji se spuštaju prema Dunavu s obronaka Fruške gore. Tek 1999. godine Iločki podrumi se prvi puta osamostaljuju, a od 2003. godine dobivaju novog većinskog vlasnika.

Po svojoj strukturi, Iločki podrumi su dioničko društvo, čiji je većinski vlasnik g. Juraj Mihaljević, a po broju zaposlenih, kojih je više od 250, spadaju u srednje velika poduzeća. Temeljni kapital je 92.625 milijuna kuna uplaćen u cijelosti, a vrijednost imovine procjenjuje se na 200 milijuna kuna. Osnovna djelatnost društva je vinogradarstvo, a registrirano je i za obavljanje pripremanja i usluživanja pića i napitaka, pružanje smještaja te poljoprivredne djelatnosti. Ukupno se godišnje proizvede oko 4 milijuna litara vina (Iločki podrumi.hr, 2015).

U posljednjih nekoliko godina, Iločki podrumi intenzivno razvijaju i mrežu vlastitih maloprodajnih objekata diljem Hrvatske. Osim osnovne djelatnosti, vinogradarstva i vinarstva, razvijaju turističku i ugostiteljsku ponudu, povezujući sadržaje turističke destinacije s vinogradarstvom. Posebno su zanimljivi i poznati po jedinstvenom starom vinskom podrumu ispod dvorca Odescalchi, koji su pretvorili u turističku atrakciju za posjetitelje. Kompleks oko podruma je preuređen u turističko naselje. Iločki podrumi su u prošlih sedam godina osvojili

više od 200 medalja na stranim i domaćim natjecanjima što ih čini uvjerljivo najnagrađivanijom hrvatskom vinarijom (Znakovi hrvatske kvalitete.hr, 2018).

4.1.2. Poslovanje poduzeća Kutjevo d.d.

Poduzeće Kutjevo d.d. smješteno je u Požeškoj kotlini, u središnjoj Slavoniji gdje već trideset godina proizvode kvalitetna vina. Povijesni početak stvaranja tvrtke Kutjevo d.d., povezan je uz razvoj vinogradarstva, koja je njegova osnovna djelatnost. Tijekom godina događale su se promjene po pitanju vlasništva poljoprivrednih gospodarstava, vinograda i podruma na području Požeške kotline, a nakon II. svjetskog rata nastaje PPK Kutjevo. Tada je poduzeće Kutjevo d.d. postalo nositelj razvoja Požeškog kraja. Poslovi kojima su se bavili obuhvaćali su djelatnosti vezane za poljoprivrednu proizvodnju od sirovina do finalnih proizvoda.

Poduzeće je po svojoj strukturi dioničko društvo čiji je predsjednik Uprave od 2003. godine poduzetnik Enver Moralić. Temeljni kapital iznosi 355.321 milijuna kuna uplaćen u cijelosti te poduzeće zapošljava oko 670 zaposlenika. Proizvodnja poduzeća organizirana je u tri sektora koja uključuje vinogradarsku, biljnu te stočarsku proizvodnju. Iz navedenih sektora vidljivo je da se poduzeće, osim vinogradarske proizvodnje, bavi i poljoprivrednim uslugama za biljnu proizvodnju, proizvodnju prehrambenih proizvoda i stočne hrane (Kutjevo.com, 2019).

Poduzeće Kutjevo d.d. se može pohvaliti brojim nagradama i priznanjima za kvalitetu svojih proizvoda, kako vina, tako i ostalih proizvodima iz svojih djelatnosti. Glavna misija i cilj poduzeća na području vinarstva i vinogradarstva je održavanje visoke kvalitete vina i zadržavanje uloge lidera u izvozu kvalitetnih i vrhunskih vina iz Republike Hrvatske (Znakovi hrvatske kvalitete.hr, 2018).

4.1.3. Poslovanje poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

Poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. obrađuju ukupno 513 hektara vinograda smještenih na padinama Daljske planine uz rijeku Dunav. Poduzeće ima dugu povijest koja započinje u 18. stoljeću kada je pod vodstvom baruna Johanna Baptista Maximiliana Zuanya izrađen najstariji vinski podrum u erdutskom vinogorju. Erdutski vinogradi d.o.o. tijekom druge polovice 20. stoljeća bili su u sastavu Industrijskog poljoprivrednog kombinata Osijek, u sklopu kojeg su

postavljeni okviri razvoja današnjeg poduzeća. Gradnja nove vinarije kapaciteta 6 milijuna litara počela je 1980. godine, a već 1984. godine nova vinarija je puštena u proizvodnju. Tada je oblikovan najveći plantažni vinograd u jednom komadu na području Republike Hrvatske koji je površine 490 hektara.

Po svojoj strukturi, poduzeće je društvo s ograničenom odgovornošću, a temeljni kapital uplaćen u cijelosti iznosi 30.575 milijuna kuna. U prosjeku poduzeće zapošljava oko 120 zaposlenika. Poduzeće je registrirano za obavljanje uzgoja grožđa, voća, oraha i orašastih plodova, proizvodnje hrane i pića, proizvodnje alatnih strojeva, itd. Osim navedenih djelatnosti, poduzeće nudi i ugostiteljsku i turističku ponudu, čime se smatra jednim od posjećenijih turističkih destinacija u tom dijelu Hrvatske (Erdutski-vinogradi.hr, 2017).

Razlog zbog čega je poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. poznato, način je na koji je uprava devedesetih godina osmislila prepoznatljivi simbol cijelog erduskog vinogorja. Napravili su vinsku bačvu od slavonskog hrasta koja je zapremine 75.000 litra, što je čini najvećom vinskom bačvom na svijetu u upotrebi. Bačva je uvijek puna i u njoj se uvijek nalazi graševina, koja je zaštitni znak poduzeća Erdutski vinogradi (Vinarija.com, 2018).

4.2. Analiza najznačajnijih računovodstvenih politika odabranih poduzeća

Računovodstvene politike za korištenje pri sastavljanju financijskih izvještaja izabire sam menadžment poduzeća, a na računovođama, odnosno računovodstvenoj funkciji je da ih primijeni u poslovanju. Obzirom da se poduzeća međusobno razlikuju, to znači da odabir računovodstvene politike ne mora biti, a najčešće i nije jednako kvalitetno rješenje za svako poduzeće (Tadijančević, 1991:156). Poduzeća u izboru svojih računovodstvenih politika nisu potpuno slobodna. MSFI-i navode da računovodstvene politike trebaju biti odabrane na način da se njihov rezultat ogleda kroz financijske izvještaje koji sadrže značajne i vjerne informacije o rezultatima nastalih transakcija koje prikazuju. Polazište odabira odgovarajućih računovodstvenih politika je primjena cjelokupnih MSFI-a i njihovih službenih tumačenja u punom opsegu na sve iskazane rezultate transakcija (Gulin, et al., 2006:28).

Prilikom odabira računovodstvenih politika menadžment poduzeća mora se držati sljedećih kriterija: (MRS 1:41)

- a) razboritost,

- b) bit važnija od oblika,
- c) značajnost.

Ovisno o izabranoj računovodstvenoj politici mogu se postići različiti efekti na realnost iskazivanja pozicija imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda i ostvarenog rezultata odnosno može se postići različita kvaliteta financijskih izvještaja. Za poboljšanje kvalitete financijskih izvještaja te ispravne interpretacije njihova sadržaja potrebno je objaviti primijenjene računovodstvene politike. To se obično objavljuje u bilješkama uz financijske izvještaje koje su sastavni dio, ali i vrlo značajan dio financijskih izvještaja.

4.2.1. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Iločki podrumi d.d.

Financijski izvještaji poduzeća Iločki podrumi d.d. prikazani su u hrvatskoj valutnoj jedinici HRK te su sastavljeni u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Izvještaji su izrađeni primjenom metode povijesnog troška.

Temeljne računovodstvene politike primijenjene kod sastavljanja financijskih izvještaja su (Fina, 2018):

- **Prihodi** – priznaju se kada je vjerojatno da će ekonomske koristi povezane s događajem pritijecati u poduzeće te se iznos može realno izmjeriti, dok se prihodi od prodaje priznaju u iznosu umanjenom za poreze i popuste, te kada su rizici i koristi prenijeti.
- **Nekretnine, postrojenja i oprema te nematerijalna imovina** – nabava nekretnina, postrojenja, opreme te nematerijalne imovine tijekom godine evidentira se po nabavnoj vrijednosti koju čini fakturna vrijednost uvećana za ovisne troškove. Obračun amortizacije obavlja se po pojedinačnim stavkama imovine do njihovog potpunog otpisa, a amortizacija se obračunava od prvog dana sljedećeg mjeseca u kojem je dugotrajna imovina stavljena u uporabu.
- **Zalihe** – iskazuju se po trošku ili neto ostvarivoj vrijednosti (procijenjena prodajna cijena umanjena za sve procijenjene troškove dovršavanja, marketinga, prodaje i distribucije), ovisno o tome što je niža vrijednost. Zalihe materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara iskazuju se po stvarnim troškovima nabave, dok se utrošak zaliha iskazuje po prosječnim ponderiranim cijenama (PPC).
- **Financijski instrumenti** – financijska imovina i financijske obveze priznaju se u kada poduzeće postane strana ugovornih odredbi financijskog instrumenta. Financijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje određene vlasničke vrijednosnice i udjele u

društvima, priznaje se na datum trgovanja i početno se iskazuje po trošku koji uključuje troškovne transakcije, potraživanja za dane kredite i zajmove. Potraživanja od kupaca iskazuju se u nominalnom iznosu usklađenom za procijenjene nenadoknadive iznose. Bankarski krediti odnose se na kamatne bankarske kredite i prekoračenja koji se knjiže u visini primljenih iznosa umanjenih za troškove izravnih odobrenja. Financijski troškovi koji uključuju premije koje se plaćaju prilikom podmirenja ili otkupa, knjiže se po obračunskoj osnovi i pripisuju se knjigovodstvenom iznosu instrumenata u onoj mjeri u kojoj su nepodmireni u razdoblju u kojem su nastali.

- **Najmovi** – svrstavaju se kao financijski najmovi kada se većim dijelom svi rizici i nagrade povezani s vlasništvom nad sredstvom prenose na najmoprimca tijekom trajanja najma. Svi ostali najmovi svrstavaju se u poslovne najmove.
- **Oporezivanje** – trošak poreza na dobit predstavlja ukupni iznos tekuće porezne obveze.

4.2.2. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Kutjevo d.d.

Financijski izvještaji poduzeća Kutjevo d.d. sastavljeni su u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja te su prikazani u valutnoj jedinici hrvatske kune (HRK). Izvještaji su izrađeni po načelu povijesnog troška.

Temeljne računovodstvene politike primijenjene pri sastavljanju financijskih izvještaja su (Fina, 2018):

- **Priznavanje prihoda** – prihodi se priznaju kada je vjerojatno da će ekonomske koristi pritijecati u poduzeće i kada se mogu pouzdano izmjeriti, a priznaju se u iznosu umanjenom za diskonte, popuste i poreze.
- **Financijski instrumenti** – financijska imovina i obveze evidentiraju se prema početnom trošku uvećanom za ovisne troškove, a dobiti i gubici od ulaganja se priznaju kao prihodi ili rashodi. Dani i primljeni krediti naknadno se priznaju po amortiziranom trošku, a njihovi dobiti ili gubici priznaju se u korist prihoda ili na teret rashoda.
- **Nematerijalna i materijalna imovina** – nabavljena imovina priznaje se po trošku nabave na dan stjecanja nakon čega se iskazuje po trošku nabave umanjenom za amortizaciju. Amortizacija se evidentira kao trošak razdoblja, a obračunava se po stopama nižim od minimalnih, ali koje održavaju korisni vijek trajanja.
- **Zalihe** – nabava svih kupljenih zaliha evidentira se po nabavnoj cijeni uvećanoj za ovisne troškove. Otpis zaliha evidentira se po ponderiranoj prosječnoj cijeni (metoda PPC), a to znači da se zalihe evidentiraju po prosječnim cijenama, osim maloprodaja.

- **Najmovi** – imovina u financijskom najmu se amortizira, a razlika ostvarena pri prodaji se evidentira u računu dobiti i gubitka. Kod operativnog najma priznaje se trošak tijekom cijelog trajanja najma. Poduzeće kao najmodavac ne prenosi sve rizike na najmoprimca te obračunava amortizaciju na sredstva dana u najam.
- **Poljoprivreda** – poduzeće raspolaže s biološkom imovinom koja se sastoji od usjeva, vinograda, tovne stoke i rasplodnih krava. Poljoprivredni proizvodi početno se vrednuju troškom proizvodnje, a amortizacija se evidentira kao trošak razdoblja. Izračun fer vrijednosti je otežan jer ne postoje vjerodostojni podaci o fer vrijednosti za vinograde na određenoj lokaciji.

4.2.3. Temeljne računovodstvene politike poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

Financijski izvještaji poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. sastavljeni su sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja te na osnovi povijesnog troška i revalorizirane vrijednosti.

Temeljne računovodstvene politike primijenjene kod sastavljanja financijskih izvještaja su (Fina, 2018):

- **Dugotrajna nematerijalna i materijalna imovina** – dugotrajnu nematerijalnu imovinu čine izdaci za izvršena ulaganja na građevinskim objektima uzetim u zakup na dvadeset godina. U poslovnim knjigama, dugotrajna materijalna imovina se iskazuje po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju osim građevinskih objekata i zemljišta koji su iskazani po tržišnim vrijednostima. Amortizacija materijalne imovine obračunava se primjenom pravocrtne odnosno ravnomjerne metode pojedinačno za svako osnovno sredstvo kroz procijenjeni vijek korištenja, osim u 2017. godini kada je obračunata primjenom linearne metode.
- **Dugotrajna financijska imovina** – čine ju ulaganje novca, stvari i ustupanje prava s ciljem stjecanja prihoda od kamata, a čije vraćanje se očekuje u razdoblju dužem od jedne godine. Udjeli i dionice u poslovnim knjigama iskazuju se primjenom metode troškova, a sukladno odredbama HSFI 9 – *Financijska imovina*.
- **Zalihe** – zalihe sirovina, materijala, ambalaže, rezervnih dijelova i sitnog inventara evidentiraju se po troškovima nabave, dok se utrošak istih evidentira po prosječnim ponderiranim cijenama. Zalihe gotovih proizvoda vode se po cijeni proizvodnje koja

sadrži materijal izrade i troškove konverzije sukladno HSFI 10 – *Zalihe*, odnosno po cijeni koštanja koja je niža od prodajne cijene.

- **Dugoročne obveze** – odnose se na obveze prema kreditnim institucijama, leasing društvima i dobavljačima, a u poslovnim knjigama iskazuju se kroz promjene vrijednosti nastalih po ugovoru duže od jedne godine.
- **Prihodi** – prihodi od prodaje proizvoda, roba i izvršenih usluga iskazuju se na temelju zaračunatih vrijednosti prodanih proizvoda, robe i izvršenih usluga isključujući poreze. Prihod se priznaje u trenutku kada su dobra fakturirana te kada je značajan dio rizika i koristi vlasništva prenijet na kupca.
- **Rashodi** – priznaju se u razdoblju u kojem su nastali, a na temelju izravne povezanosti sučeljavanja nastalih troškova i ostvarenih prihoda iz redovnog poslovanja. Troškovi kamata priznaju se u razdoblju u kojem su nastali, osim kada se kapitaliziraju. To znači da se izravno pripisuju stjecanju sredstva materijalne imovine za čiju je pripremu za upotrebu potrebno razdoblje duže od jedne godine.

4.3. Analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća

Provedbom analize financijskih izvještaja u ovom poglavlju će se prikazati razlike u poslovanju i uspjehu odabranih poduzeća (navedenih i predstavljenih u poglavlju 4.1.) u promatranom razdoblju od tri godine (od 2015. do 2017. godine). Naime, predmet analize financijskih izvještaja u ovome dijelu rada biti će upravo navedena poduzeća Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. te Erdutski vinogradi d.o.o.

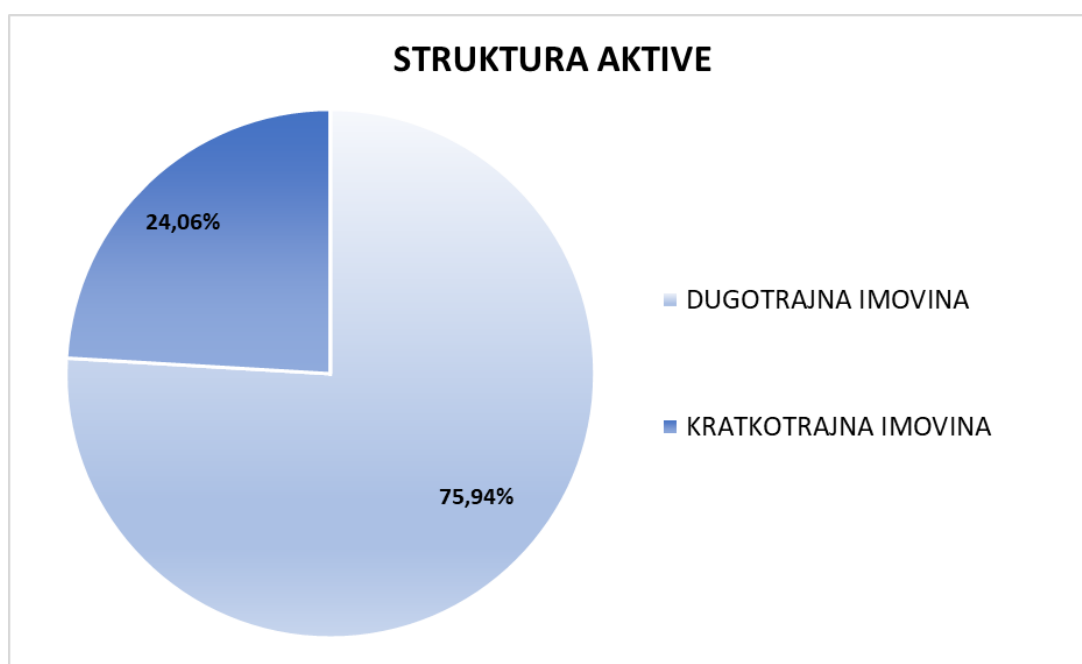
Pozicije bilance dane su u apsolutnim iznosima u prva dva stupca te u petom stupcu tablica, dok se u ostalim stupcima daje apsolutni i relativni iznos povećanja, odnosno smanjenja pojedinih stavki u odnosu na prethodnu godinu. Na isti način dan je i tabelarni prikaz računa dobiti i gubitka za svako odabrano poduzeće, na temelju kojeg će se provoditi postupak horizontalne analize.

4.3.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Iločki podrumi d.d.

Prije provedbe horizontalne analize, u grafikonu 4. prikazana je struktura aktive poduzeća Iločki podrumi d.d. kroz promatrana razdoblja iz koje je vidljivo da dugotrajna imovina prevladava nad kratkotrajnom imovinom. Obzirom da se radi o tri promatrane godine, od 2015. do 2017. godine, za grafički prikaz izračunat je prosječni broj. Kao što je već rečeno, udio dugotrajne

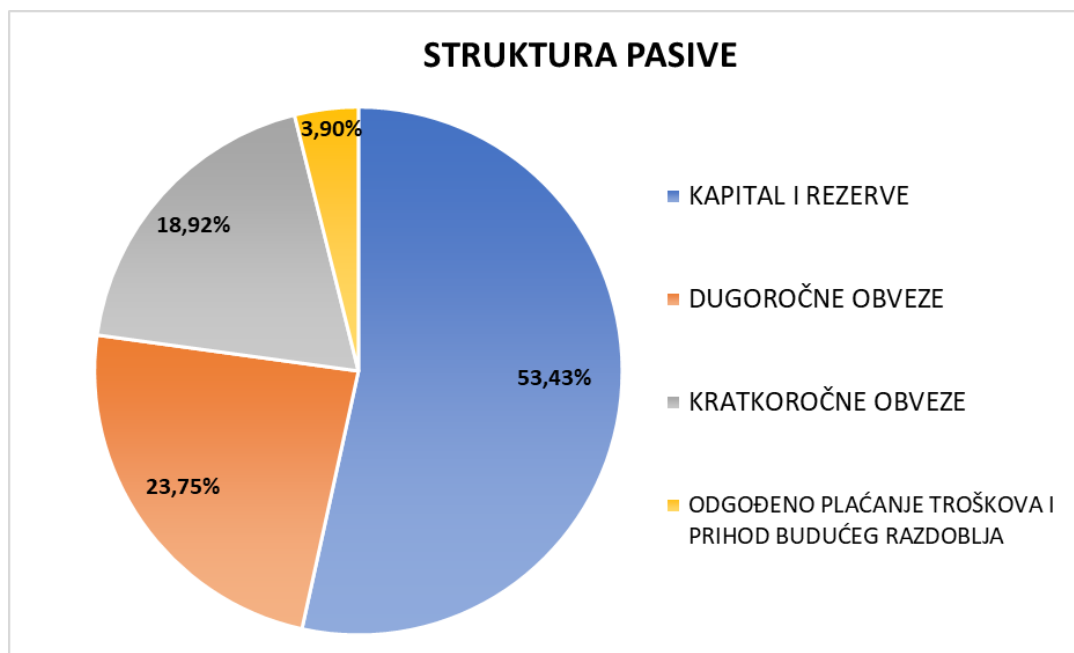
imovine prevladava u ukupnoj aktivi te iznosi oko 75,94%, dok je kratkotrajna imovina iznosila oko 24,06%. Unutar pozicija dugotrajne imovine, najveći udio u prosjeku oko 63,30% zauzima materijalna imovina koja se najvećim dijelom odnosi na građevinske objekte, a zatim i na postrojenja i opremu, zemljište, biološku imovinu, alate, pogonski inventar te transportna sredstva. U strukturi kratkotrajne imovine posebno se ističu pozicije zaliha i potraživanja. Novac u banci i blagajni je u prosjeku oko 0,44% što je zanemariv udio u ukupnoj aktivi.

Grafikon 4. Struktura aktive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Grafikon 5. Struktura pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.

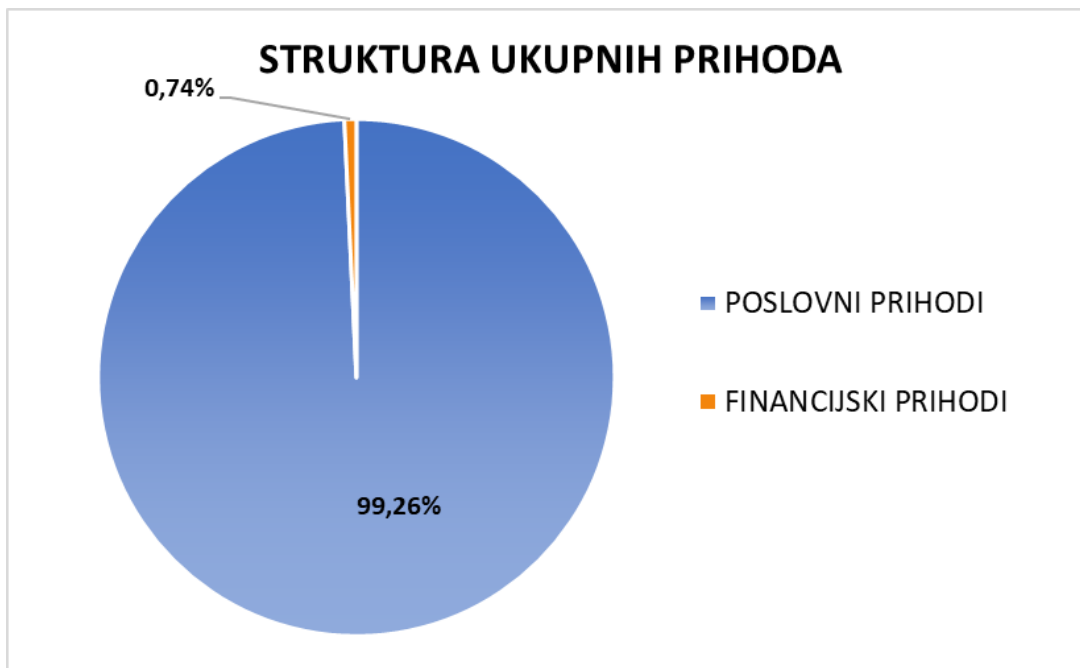

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Promatranjem pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d. iz grafikona 5. može se uočiti kako kapital i rezerve zauzimaju najveći udio u strukturi pasive, čak 53,43%. Najznačajnije stavke unutar pozicije kapital i rezerve su temeljni (upisani) kapital i zadržana dobit koja ima tendenciju rasta tijekom promatranog razdoblja. Udio dugoročnih obveza je nešto veći od udjela kratkoročnih obveza te iznosi 23,75%. Kod kratkoročnih obveza koje su u prosjeku oko 18,92%, značajne su obveze prema dobavljačima te obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama. Udio odgođenog plaćanja troškova te prihod budućeg razdoblja je zanemariv u ukupnoj pasivi te iznosi oko 3,90%.

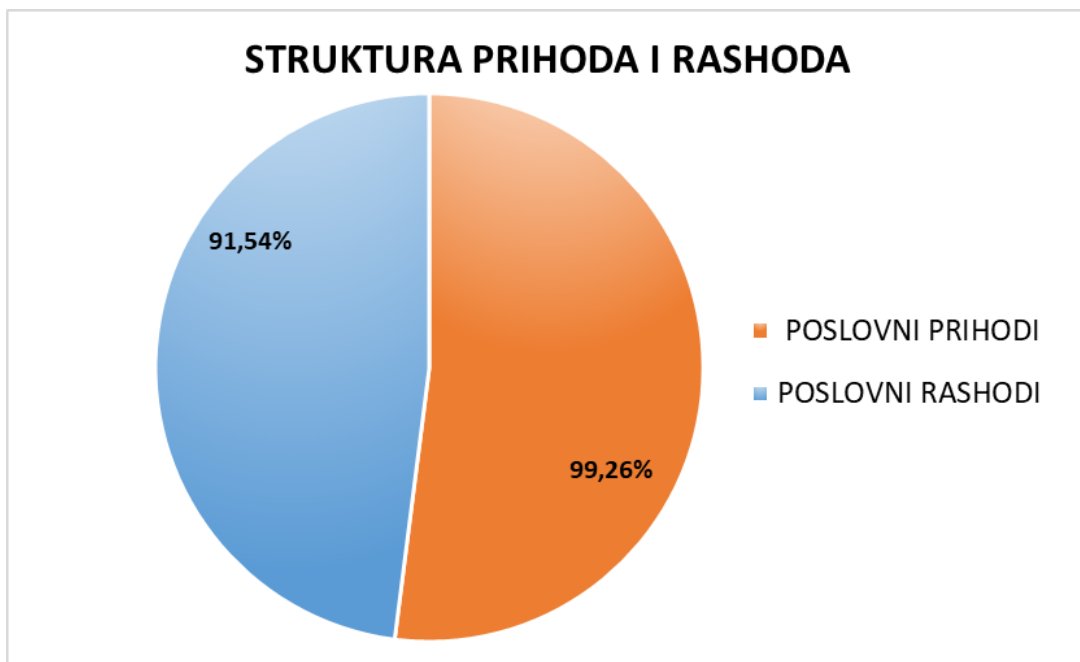
Slijedi grafički prikaz strukture ukupnih prihoda (grafikon 6.). Odmah se može primijetiti kako poslovni prihodi iznose skoro 100% ukupnih prihoda. Najveći udio u strukturi poslovnih prihoda iznose prihodi od prodaje koji čine oko 93,58% prosječno, što je logično obzirom da im je glavna djelatnost prodaja. Udio financijskih prihoda je u strukturi ukupnih prihoda zanemarivo nizak te iznosi oko 0,74%. Udio ukupnih rashoda u promatranim razdobljima iznosio je u prosjeku oko 96,74% ukupnih prihoda, od čega se 91,54% odnosi na poslovne rashode, a 5,19% na financijske rashode.

Grafikon 6. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Iločki podrumi d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Grafikon 7. Struktura poslovnih prihoda i rashoda poduzeća Iločki podrumi d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U grafikonu 7. prikazana je struktura poslovnih prihoda i rashoda. Iako je mala razlika između njih, vidljivo je da poslovni prihodi ipak prevladavaju nad poslovnim rashodima, iz čega se može zaključiti da će ekonomičnost poslovne aktivnosti biti veći od 1. U konačnici, obzirom na navedene udjele ukupnih prihoda odnosno ukupnih rashoda, može se zaključiti da će ukupni rezultat poslovanja u svim promatranim razdobljima biti pozitivan, kao što će i ekonomičnost ukupnog poslovanja biti veća od 1, što će se potvrditi kasnije u horizontalnoj analizi te analizi pomoću pokazatelja.

U nastavku poglavlja prikazana je horizontalna analiza bilance te računa dobiti i gubitka poduzeća Iločki podrumi d.d. za razdoblje od 2015. do 2017. godine. Provedbom horizontalne analize aktive poduzeća Iločki podrumi d.d. (tablica 1.), tijekom analiziranog razdoblja, može se uočiti tendencija rasta ukupne imovine poduzeća. Naime, u promatranim godinama 2015./2016. uočava se da je došlo do porasta ukupne aktive za 3,05% što je u apsolutnom iznosu 7.046.017 kuna. Do porasta ukupne aktive u 2016. godini, najvećim je dijelom došlo zbog porasta kratkotrajne imovine, unutar koje je došlo do povećanja potraživanja od kupaca za čak 42,87%, odnosno 5.216.985 kuna. Razlog tome je povećana prodaja na domaćem i inozemnom tržištu. Porast prodaje utjecao je i na porast kategorije *Novac u banci i blagajni* za 52,07%, što uključuje rast deviznog računa, žiro računa te novca u blagajni. Još jedan razlog porasta novca u banci i blagajni je porast danih zajmova i depozita koji je 2016. godine bio za 340,68% veći nego prethodne godine. Kod potraživanja još valja istaknuti i porast potraživanja od zaposlenih koje je poraslo za 146,76% odnosno 67.019 kuna zbog povećanja broja zaposlenika s 240 u 2015. godini na 243 zaposlenika u 2016. godini.

Gledano na 2015./2016. godinu vidljivo je da je u 2016. godini došlo do porasta kod dugotrajne nematerijalne imovine, u koju spadaju koncesije, patent, licence, robne i uslužne marke, i to za 5.493.063 kuna, što je 21,48%, a u idućem razdoblju 2016./2017. samo za 7,82% što je u apsolutnoj vrijednosti 2.428.154 kuna. Kod dugotrajne materijalne imovine, kategorija *Postrojenja i oprema* nakon neznajnog porasta od 2,19% 2015./2016. godine, u 2017. godini bilježi pad u iznosu 3.864.272 kuna, što je 13,54%, zbog prodaje dijela opreme poduzeća.

U idućem promatranom razdoblju 2016./2017. godine također je došlo do porasta ukupne imovine, ali nešto manje nego u prethodnom razdoblju, tek 2,60% što je 6.178.172 kuna u apsolutnom iznosu. Osim u 2016. godini, kratkotrajna imovina ima tendenciju rasta i u idućem razdoblju pa je tako u 2017. godini porasla za 14,60% u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 1. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.

AKTIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	180.229.962	181.320.262	1.090.300	0,60%	179.250.113	-2.070.149	-1,14%
I) NEMATERIJALNA IMOVINA	25.574.339	31.067.402	5.493.063	21,48%	33.495.556	2.428.154	7,82%
1. Koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke	25.574.339	31.067.402	5.493.063	21,48%	33.495.556	2.428.154	7,82%
II) MATERIJALNA IMOVINA	154.626.798	150.224.035	-4.402.763	-2,85%	145.725.732	-4.498.303	-2,99%
1. Zemljište	7.362.963	7.415.701	52.738	0,72%	7.418.322	2.621	0,04%
2. Građevinski objekti	55.084.642	57.331.342	2.246.700	4,08%	55.617.407	-1.713.935	-2,99%
3. Postrojenja i oprema	27.927.332	28.538.398	611.066	2,19%	24.674.126	-3.864.272	-13,54%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	3.609.490	3.556.973	-52.517	-1,45%	3.335.202	-221.771	-6,23%
5. Biološka imovina	28.686.716	27.760.304	-926.412	-3,23%	25.672.565	-2.087.739	-7,52%
6. Materijalna imovina u pripremi	31.955.655	25.621.317	-6.334.338	-19,82%	29.008.110	3.386.793	13,22%
III) DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	28.825	28.825	0	0,00%	28.825	0	0,00%
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	28.825	28.825	0	0,00%	28.825	0	0,00%
IV) POTRAŽIVANJA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
V) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	50.522.817	56.478.534	5.955.717	11,79%	64.726.855	8.248.321	14,60%
I) ZALIHE	36.038.060	36.172.176	134.116	0,37%	40.955.402	4.783.226	13,22%
1. Sirovine i materijali	2.464.615	2.592.552	127.937	5,19%	3.071.369	478.817	18,47%
3. Gotovi proizvodi	33.491.363	33.504.909	13.546	0,04%	37.747.215	4.242.306	12,66%
4. Trgovačka roba	82.082	74.715	-7.367	-8,98%	114.156	39.441	52,79%
5. Predumjovi za zalihe	/	/	/	0,00%	22.662	22.662	/
II) POTRAŽIVANJA	13.153.346	18.199.036	5.045.690	38,36%	15.684.352	-2.514.684	-13,82%
1. Potraživanja od kupaca	12.169.987	17.386.972	5.216.985	42,87%	14.495.210	-2.891.762	-16,63%
2. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	45.666	112.685	67.019	146,76%	0	-112.685	-100,00%
3. Potraživanja od države i drugih institucija	496.504	476.375	-20.129	-4,05%	231.875	-244.500	-51,33%
4. Ostala potraživanja	441.189	223.004	-218.185	-49,45%	957.267	734.263	329,26%
III) KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	379.059	659.061	280.002	73,87%	7.334.014	6.674.953	1012,80%
1. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	296.870	296.870	0	0,00%	296.870	0	0,00%
2. Dani zajmovi, depoziti i slično	82.189	362.191	280.002	340,68%	637.144	274.953	75,91%
3. Ostala financijska imovina	/	/	/	0,00%	6.400.000	6.400.000	/
IV) NOVAC U BANCII BLAGAJNI	952.352	1.448.261	495.909	52,07%	753.087	-695.174	-48,00%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
E) UKUPNO AKTIVA	230.752.779	237.798.796	7.046.017	3,05%	243.976.968	6.178.172	2,60%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U 2017. godini, kao što je već navedeno dolazi do povećanja kratkotrajne imovine za 14,60%, a razlog tome je povećanje zaliha odnosno trgovačke robe za 52,79% više nego što je iznosila

2016. godine. Osim zaliha trgovačke robe, porast bilježe i sirovine i materijal za 18,47% više nego 2016. godine te zalihe gotovih proizvoda koje su se povećale za 4.242.306 kuna odnosno 12,66%. Razlog tom povećanju zaliha odnosno gotovih proizvoda je smanjenje prodaje u zemlji i inozemstvu što je vidljivo iz smanjenja potraživanja od kupaca koji su u 2017. godini iznosili 14.495.210 kuna, što je 2.891.762 kune manje, odnosno 16,63% manje nego prethodne godine. Pad potraživanja od kupaca utjecao je na pad ukupnih potraživanja unutar kratkotrajne imovine obzirom da potraživanja od kupaca imaju najveći udio u ukupnim potraživanjima. Navedeno je utjecalo na pad novca u banci i blagajni za 48%. Osim potraživanja od kupaca, smanjila su se potraživanja od države i drugih institucija i to za 51,33%, dok su ostala potraživanja porasla za 329,26% što uključuje bolovanja zaposlenih i ostalo. Obzirom da ostala potraživanja sudjeluju u ukupnim potraživanjima s tek 0,23%, njihov porast je neznatjan. Može se uočiti da je financijska imovina u 2017. godini drastično porasla i to za 6.674.953 zbog danih zajmova i depozita te ostale kratkotrajne financijske imovine.

Slijedi tablica 2. gdje je prikazana horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d. Vidljivo da su kapitalne rezerve porasle u 2016. godini za 151,04% u odnosu na 2015. godinu. U 2017. godini nastavile su s nešto manjom tendencijom rasta te porasle za 25,05%. Može se primijetiti kako je u promatranom razdoblju došlo do povećanja zadržane dobiti iz razloga jer je poduzeće u prethodnim razdobljima poslovalo s dobiti. Naime, u odnosu na 2015. godinu, 2016. godine došlo je do povećanja zadržane dobiti za 1.238.505 kuna (7,77%), dok je 2017. godine to povećanje iznosilo 3.886.819 kuna (22,63%). Uz zadržanu dobit, rasla je i dobit poslovne godine, ali samo u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu i to za 77,84%. U 2017. godini poslovna dobit bilježi pad od 5,84% u odnosu na prethodnu godinu zbog pada ukupnih prihoda i rasta ukupnih rashoda. Bez obzira na navedeno, poduzeće je poslovalo s pozitivnim rezultatom. Iz navedenog, može se zaključiti da će obzirom na porast odnosno pad ukupnih prihoda/rashoda, pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja biti nešto niži nego prethodne godine. U 2016. godini dugoročne obveze su se smanjile za 32,94% u odnosu na 2015. godinu i to zbog smanjenja dugoročnih kredita i zajmova uzetih od strane banaka. Već iduće 2017. godine, dugoročne obveze bilježe porast u iznosu 32,60% zbog novih primljenih kredita od strane banaka.

Kratkoročne obveze su u 2016. godini porasle za 52,07% što je u apsolutnoj vrijednosti 19.102.196 kuna. Porast je bilježen zbog povećanja kratkoročnih kredita i zajmova od strane

banaka koji su porasli za 15.363.122 kuna odnosno 99,24% te zbog povećanja obveza prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu. Obveze prema zaposlenima su se također povećale u 2016. godini za 88,68% zbog već spomenutog povećanja broja zaposlenih u toj godini. Dok su se u 2017. godini u odnosu na prethodnu kratkoročne obveze prema bankama odnosno kratkoročni krediti i najmovi smanjili za 53,34%, obveze za poreze, doprinose i slična davanja bilježe porast za 4.426.646 kuna odnosno 81,98% zbog više plaćenog poreza na dobit u toj godini. Kao što je vidljivo u pasivi bilance, glavnica i ukupne obveze su skoro u podjednakom omjeru, što bi značilo da se poduzeće podjednako financira iz vlastitih i tuđih sredstava.

Tablica 2. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.

PASIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) KAPITAL I REZERVE	119.710.331	127.423.956	7.713.625	6,44%	133.791.863	6.367.907	5,00%
I) TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	93.645.240	93.645.240	0	0,00%	93.645.240	0	0,00%
II) KAPITALNE REZERVE	3.719.446	9.337.405	5.617.959	151,04%	11.676.662	2.339.257	25,05%
III) REZERVE IZ DOBITI	5.170.496	5.063.599	-106.897	-2,07%	5.333.968	270.369	5,34%
1. Zakonske rezerve	1.344.153	1.344.153	0	0,00%	1.507.625	163.472	12,16%
2. Ostale rezerve	3.826.343	3.719.446	-106.897	-2,79%	3.826.343	106.897	2,87%
IV) REVALORIZACIJSKE REZERVE	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VI) ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.936.644	17.175.149	1.238.505	7,77%	21.061.968	3.886.819	22,63%
1. Zadržana dobit	15.936.644	17.175.149	1.238.505	7,77%	21.061.968	3.886.819	22,63%
2. Preneseni gubitak	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VII) DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	1.238.505	2.202.563	964.058	77,84%	2.074.025	-128.538	-5,84%
1. Dobit poslovne godine	1.238.505	2.202.563	964.058	77,84%	2.074.025	-128.538	-5,84%
2. Gubitak poslovne godine	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VIII) MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) REZERVIRANJA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
C) DUGOROČNE OBVEZE	65.973.765	44.240.037	-21.733.728	-32,94%	58.660.402	14.420.365	32,60%
1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	65.973.765	44.240.037	-21.733.728	-32,94%	58.660.402	14.420.365	32,60%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	36.682.441	55.784.637	19.102.196	52,07%	42.457.252	-13.327.385	-23,89%
1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	15.480.786	30.843.908	15.363.122	99,24%	14.391.313	-16.452.595	-53,34%
2. Obveze prema dobavljačima	14.775.820	16.597.020	1.821.200	12,33%	17.356.315	759.295	4,57%
3. Obveze prema zaposlenicima	490.147	924.817	434.670	88,68%	883.454	-41.363	-4,47%
4. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	3.916.320	5.399.524	1.483.204	37,87%	9.826.170	4.426.646	81,98%
5. Obveze s osnove udjela u rezultatu	2.019.368	2.019.368	0	0,00%	0	-2.019.368	-100,00%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	8.386.242	10.350.166	1.963.924	23,42%	9.067.451	-1.282.715	-12,39%
F) UKUPNO PASIVA	230.752.779	237.798.796	7.046.017	3,05%	243.976.968	6.178.172	2,60%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Tablica 3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Iločki podrumi d.d.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2015.	2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
I) POSLOVNI PRIHODI	63.221.544	64.243.689	1.022.145	1,62%	65.309.894	1.066.205	1,66%
1. Prihodi od prodaje	59.628.882	60.949.041	1.320.159	2,21%	61.165.282	216.241	0,35%
2. Ostali poslovni prihodi	3.592.662	3.294.648	-298.014	-8,30%	4.144.612	849.964	25,80%
II) POSLOVNI RASHODI	58.947.324	59.434.896	487.572	0,83%	59.378.892	-56.004	-0,09%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-4.259.054	-2.486.447	1.772.607	-41,62%	-4.226.940	-1.740.493	70,00%
2. Materijalni troškovi	33.491.831	30.919.134	-2.572.697	-7,68%	30.594.099	-325.035	-1,05%
a) Troškovi sirovina i materijala	21.071.844	20.477.812	-594.032	-2,82%	19.943.399	-534.413	-2,61%
b) Troškovi prodane robe	2.310.482	1.430.486	-879.996	-38,09%	1.704.218	273.732	19,14%
c) Ostali vanjski troškovi	10.109.505	9.010.836	-1.098.669	-10,87%	8.946.482	-64.354	-0,71%
3. Troškovi osoblja	16.356.039	17.245.640	889.601	5,44%	18.593.301	1.347.661	7,81%
a) Neto plaće i nadnice	10.867.706	11.477.639	609.933	5,61%	12.353.513	875.874	7,63%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	3.086.057	3.272.373	186.316	6,04%	3.572.648	300.275	9,18%
c) Doprinosi na plaće	2.402.276	2.495.628	93.352	3,89%	2.667.140	171.512	6,87%
4. Amortizacija	7.989.911	8.574.337	584.426	7,31%	8.846.935	272.598	3,18%
5. Ostali troškovi	5.368.597	5.182.232	-186.365	-3,47%	5.571.497	389.265	7,51%
6. Vrijednosna uskladenja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
7. Rezerviranja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
8. Ostali poslovni rashodi	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
III) FINANCIJSKI PRIHODI	108.858	590.129	481.271	442,11%	759.395	169.266	28,68%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim	108.858	590.129	481.271	442,11%	759.395	169.266	28,68%
IV) FINANCIJSKI RASHODI	3.042.121	3.034.526	-7.595	-0,25%	4.028.720	994.194	32,76%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim	3.042.121	3.034.526	-7.595	-0,25%	4.028.720	994.194	32,76%
V) UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VI) UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
PRIHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VIII) IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
IX) UKUPNI PRIHODI	63.330.402	64.833.818	1.503.416	2,37%	66.069.289	1.235.471	1,91%
X) UKUPNI RASHODI	61.989.445	62.469.422	479.977	0,77%	63.407.612	938.190	1,50%
XI) DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	1.340.957	2.364.396	1.023.439	76,32%	2.661.677	297.281	12,57%
1. Dobit prije oporezivanja	1.340.957	2.364.396	1.023.439	76,32%	2.661.677	297.281	12,57%
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
XII) POREZ NA DOBIT	102.452	161.833	59.381	57,96%	587.652	425.819	263,12%
XIII) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	1.238.505	2.202.563	964.058	77,84%	2.074.025	-128.538	-5,84%
1. Dobit razdoblja	1.238.505	2.202.563	964.058	77,84%	2.074.025	-128.538	-5,84%
2. Gubitak razdoblja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Provedbom horizontalne analize računa dobiti i gubitka (tablica 3.) vidljiva je tendencija povećanja ukupnih prihoda tijekom promatranog razdoblja. Ukupni prihodi poduzeća Iločki podrumi d.d. u 2015. godini iznosili su 63.330.402 kuna. Njihova se vrijednost s obzirom na 2015. godinu, u 2016. godini povećala za 1.503.416 kuna što je 2,37% te u 2017. također bilježe porast za 1,91% u odnosu na 2016. godinu. Najveći razlog tom povećanju ukupnih prihoda u

2016. godini u odnosu na 2015. godinu je povećanje financijskih prihoda, iako oni ne zauzimaju veliki udio u ukupnim prihodima. Financijski prihodi odnosno prihodi od kamata u 2016. godini u odnosu na prethodnu rastu za 481.271 kuna što je 442,11% zbog danih zajmova iste godine. U 2017. godini porast je nešto manji od porasta u prethodnom razdoblju, no svejedno utječe na porast financijskih prihoda. Prihodi od kamata su u 2017. godini porasli za 28,68% u odnosu na 2016. godinu. Istovremeno, u 2016. godini financijski rashodi bili su za 0,25% manji nego 2015. godine, dok u 2017. godini rastu za 32,76% zbog porasta dugoročnih zajmova navedene godine. Bitno je spomenuti i porast prodaje na domaćem i inozemnom tržištu u 2016. godini, što je utjecalo na porast prihoda od prodaje za 1.022.145 kuna.

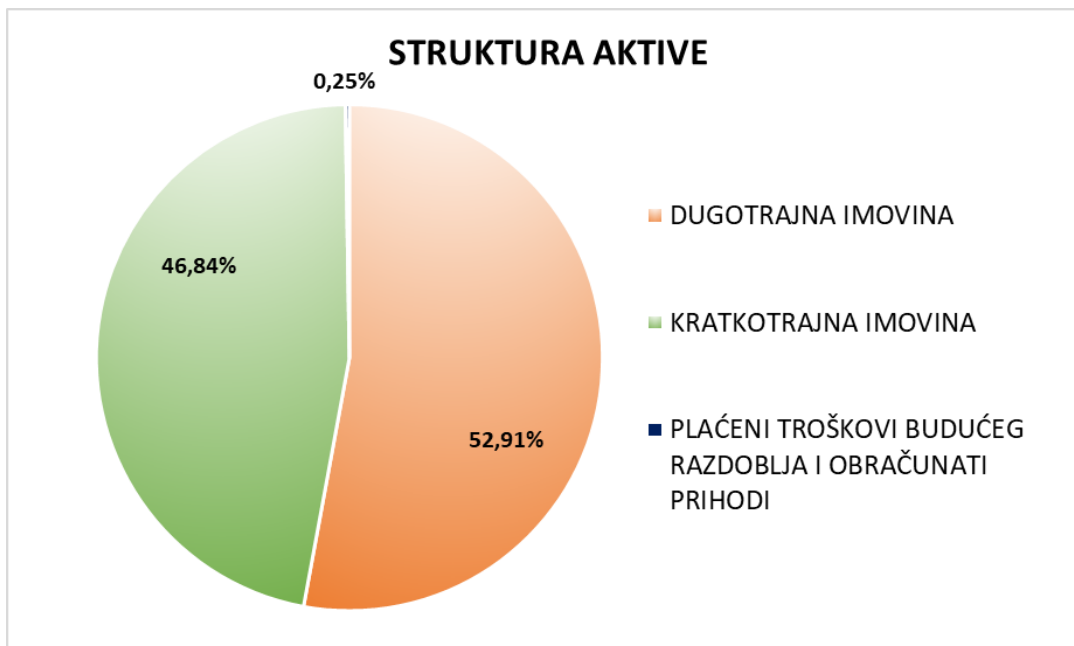
Zbog navedenih porasta ukupnih prihoda i minimalnog porasta ukupnih rashoda u 2016. godini, vidljivo je da se dobit prije oporezivanja povećala za 76,32% u odnosu na 2015. godinu. Zbog toga je i plaćena veća porezna obveza koja je porasla za 57,96% iz 2015. godine u 2016. godinu, te poduzeće ima veću dobit razdoblja za 77,84% odnosno 964.058 kuna. U 2017. godini također je vidljiv porast dobiti prije oporezivanja, ali u nešto manjem postotku nego u prethodnom razdoblju – 12,57%. Iznos porez na dobit se u 2017. godini promijenila s 20% na 18% te je poduzeće platilo poreznu obvezu 263,12% odnosno 425.819 kuna više nego prethodne godine. Zbog porasta porezne obveze u 2017. godini, dobit razdoblja je manja za 128.538 kuna (5,84%) nego u 2016. godini. Obzirom da poduzeće sve tri godine posluje s dobiti, što znači da su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda, može se zaključiti da će pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja biti veći od 1. Isto tako, poslovanje s dobiti znači i povećanu profitabilnost poduzeća.

4.3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Kutjevo d.d.

U ovom poglavlju grafički je prikazana struktura bilance te računa dobiti i gubitka poduzeća Kutjevo d.d. u promatranom razdoblju od 2015. od 2017. godine. Osim toga, prikazana je i horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Kutjevo d.d. za navedena razdoblja. U nastavku slijedi grafički prikaz aktive bilance poduzeća (grafikon 8.). Kao i kod prethodnog poduzeća, za prikaz je izračunat prosječan broj. Udio dugotrajne imovine u strukturi aktive je veći od udjela kratkotrajne imovine te u prosjeku iznosi 52,91%. U dugotrajnoj imovini prevladava materijalna imovina s 38,89% koju najvećim dijelom čine građevinski objekti. Kod kratkotrajne imovine najznačajnija je pozicija zaliha koja prevladava nad ostalim

pozicijama kratkotrajne imovine i to najviše zbog proizvodnje u tijeku. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi iznose tek 0,25% te su zanemarivi u strukturi aktive.

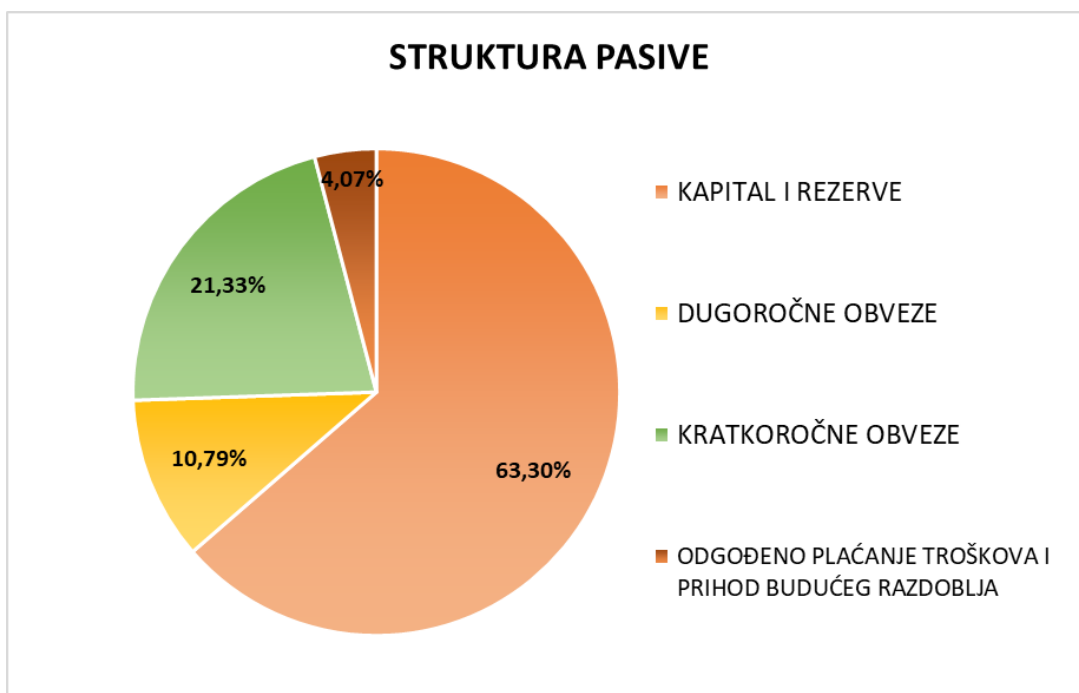
Grafikon 8. Struktura aktive bilance poduzeća Kutjevo d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

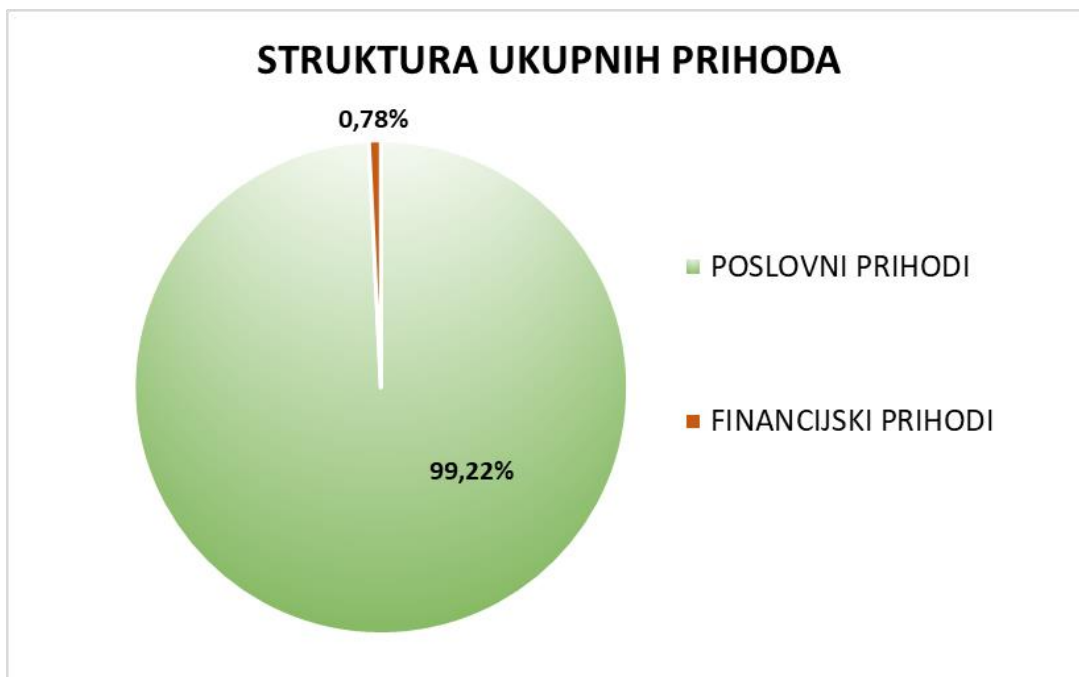
Promatranjem strukture pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d., u grafikonu 9. vidljivo je da prevlada pozicija kapital i rezerve s oko 63,30%, unutar koje je najznačajniji temeljni (upisani) kapital koji ima tendenciju rasta kroz sve promatrane godine. Kratkoročne obveze, iako se smanjuju tijekom promatranog razdoblja, prevladale su nad dugoročnim obvezama, koje također imaju tendenciju pada. Uz samo 10,79% dugoročnih obveza u strukturi pasive, udio kratkoročnih obveza je prosječno iznosio 21,33% i to zbog obveza prema dobavljačima.

Grafikon 9. Struktura pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Grafikon 10. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Kutjevo d.d.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U grafikonu 10. prikazana je struktura ukupnih prihoda poduzeća Kutjevo d.d. iz kojeg se vrlo lako može zaključiti da poslovni prihodi prevladavaju, odnosno prihodi od prodaje koji u prosjeku iznose 95,91%, što je i logično obzirom da je glavna djelatnost poduzeća prodaja. Udio ostalih poslovnih prihoda u ukupnim prihodima iznosi samo 3,31%. Ostali poslovni prihodi odnose se na prihode od interne realizacije, od prodaje imovine, naknada šteta, inventurnih viškova te naknadnih odobrenja.

Udio ukupnih rashoda je čak 98,30%, no svejedno su manji nego ukupni prihodi iz čega se može zaključiti da će pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja biti veći od 1. Iako financijski rashodi premašuju financijske prihode, obzirom da je njihov udio u strukturi ukupnih prihoda tek zanemarivih 3,03%, poslovni rezultat je u sve tri promatrane godine pozitivan što će potvrditi i horizontalna analiza koja slijedi u nastavku ovog poglavlja.

U nastavku je prikazana tablica 4. iz koje je vidljivo da dugotrajna imovina poduzeća Kutjevo d.d. u 2016. godini iznosi 288.304.129 kuna što je porast za 9,31% u odnosu na 2015. godinu, dok je 2017. godine porasla za 3,21% u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupnu dugotrajnu imovinu čine materijalna imovina koja je u 2016. godini porasla za 9,59%, a u 2017. godini nešto manje, za 4,39% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći porast u dugotrajnoj materijalnoj imovini u 2016. godini ostvarile su kategorije *Alati, pogonski inventar i transportna imovina* za 66,04% te *Materijalna imovina u pripremi* za 71,30% koja se odnosi na poslovni objekt u Zagrebu, hotel u Virovitici, nasade vinograda te zemljište i opremu. Alati, pogonski inventar i transportna sredstva u 2017. godini bilježe pad od 21,25% u odnosu na prethodnu godinu zbog prodaje transportnog sredstva.

Dugotrajna financijska imovina je u 2016. godini porasla za samo 8,87% i to zbog smanjenja danih kredita odnosno otplate istih, kao i u 2017. godini kada su iznosili 0,00 kuna što znači da su dužnici u potpunosti vratili dane kredite poduzeća. Dugoročna potraživanja po osnovi prodaje robe na kredit smanjena su za 54,67% u 2016. godini, a u 2017. godini smanjenje je za 14,41% zbog otplate kredita koji je dan kooperantima za podizanje vinograda.

Kratkotrajna imovina ima tendenciju pada u svim promatranim razdobljima zbog smanjenja zaliha, potraživanja te financijske imovine, pa je u 2016. godine smanjenje kratkotrajne imovine iznosilo 30.643.691 kunu odnosno 11,03%, a u 2017. godini 18.990.516 kuna, što je 7,68%

manje nego prethodne godine. U 2016. godini smanjene su zalihe sirovine i materijala, proizvodnje u tijeku te trgovačke robe za čak 20,63% u odnosu na 2015. godinu zbog očekivane manje prodaje proizvoda. U sljedećem razdoblju, povećane su zalihe sirovine i materijala, proizvodnje u tijeku te trgovačke robe, dok je vrijednost gotovih proizvoda u 2017. godini pala za 4,91% u odnosu na 2016. godinu.

Kratkotrajna potraživanja također imaju tendenciju pada zbog smanjenja potraživanja od kupaca, potraživanja od zaposlenih te od države. U 2016. godini ukupna potraživanja smanjila su se za 25,19%, dok su u 2017. godini bila manja za 15,28% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog tome je smanjenje potraživanja od kupaca odnosno smanjenje prodaje u zemlji i inozemstvu za 32,26% u 2016. godini te 13,60% u 2017. godini. Potraživanja od zaposlenih smanjila su se u 2016. godini za 37,66% radi manjeg broja zaposlenih, smanjenog broja potraživanja po osnovi predujmova za službeni put te obustave za mobitele i proizvode poduzeća. Potraživanja od države također imaju tendenciju pada i to zbog potraživanja za bolovanje i nesreću na radu, te najvećim dijelom radi potraživanja za poticaje.

Kratkotrajna financijska imovina u 2017. godini bilježi pad od 45,92% iako su dani depoziti i zajmovi povezanim poduzetnicima porasli za 129,53%. Ulaganja u vrijednosne papire koji se odnose na čekove i slipove agencijskih kartica smanjili su se za 39,64% u 2017. godini, te zajmovi i depoziti koji dospijevaju unutar 12 mjeseci dani za podizanje vinograda smanjili su se za 73,46% u odnosu na 2016. godinu. Novac u banci i blagajni u 2016. godini porastao je za 1.583.888 kuna i to zbog povećanja novca na žiro računu za 639.844 kune te novca na deviznom računu u iznosu 969.373 kune. Unaprijed plaćeni troškovi budućeg razdoblja u 2016. godini smanjili su se za 39,49% te se odnose na unaprijed plaćenu zakupninu za zemlju 201.066 kuna te unaprijed plaćene troškove dobavljačima 956.305 kuna.

Ukupna aktiva ima tendenciju pada u svim promatranim razdobljima te se 2016. godine smanjila za 1,26%, a u 2017. godini nešto više, za 1,84% u odnosu na prethodnu.

Tablica 4. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Kutjevo d.d.

AKTIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	263.750.921	288.304.129	24.553.208	9,31%	297.547.884	9.243.755	3,21%
I) NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
II) MATERIJALNA IMOVINA	192.739.196	211.229.473	18.490.277	9,59%	220.498.486	9.269.013	4,39%
1. Zemljište	20.742.559	21.546.199	803.640	3,87%	21.538.479	-7.720	-0,04%
2. Građevinski objekti	91.560.459	89.466.782	-2.093.677	-2,29%	86.070.733	-3.396.049	-3,80%
3. Postrojenja i oprema	22.799.277	21.933.838	-865.439	-3,80%	24.465.210	2.531.372	11,54%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	1.612.732	2.677.781	1.065.049	66,04%	2.108.674	-569.107	-21,25%
5. Biološka imovina	25.834.402	25.249.675	-584.727	-2,26%	23.808.513	-1.441.162	-5,71%
6. Materijalna imovina u pripremi	28.419.709	48.684.154	20.264.445	71,30%	60.840.437	12.156.283	24,97%
7. Ostala materijalna imovina	4.728	4.728	0	0,00%	4.727	-1	-0,02%
8. Ulaganje u nekretnine	1.765.330	1.666.316	-99.014	-5,61%	1.661.713	-4.603	-0,28%
III) DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	70.640.543	76.906.417	6.265.874	8,87%	76.905.399	-1.018	0,00%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	68.408.163	76.875.563	8.467.400	12,38%	76.875.999	436	0,00%
2. Sudjelujući interesi (udjeli)	2.214.126	22.800	-2.191.326	-98,97%	29.400	6.600	28,95%
3. Dani zajmovi, depoziti i slično	18.254	8.054	-10.200	-55,88%	0	-8.054	-100,00%
IV) POTRAŽIVANJA	371.182	168.239	-202.943	-54,67%	143.999	-24.240	-14,41%
1. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	371.182	168.239	-202.943	-54,67%	143.999	-24.240	-14,41%
V) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	277.903.063	247.259.372	-30.643.691	-11,03%	228.268.856	-18.990.516	-7,68%
I) ZALIHE	158.568.234	155.628.697	-2.939.537	-1,85%	153.852.953	-1.775.744	-1,14%
1. Sirovine i materijal	6.919.358	6.699.336	-220.022	-3,18%	6.751.252	51.916	0,77%
2. Proizvodnja u tijeku	97.546.373	91.070.916	-6.475.457	-6,64%	91.395.455	324.539	0,36%
3. Gotovi proizvodi	44.097.699	49.917.301	5.819.602	13,20%	47.468.732	-2.448.569	-4,91%
4. Trgovačka roba	10.004.804	7.941.144	-2.063.660	-20,63%	8.237.514	296.370	3,73%
II) POTRAŽIVANJA	105.173.022	78.683.617	-26.489.405	-25,19%	66.663.797	-12.019.820	-15,28%
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	11.205.943	12.891.238	1.685.295	15,04%	10.994.953	-1.896.285	-14,71%
2. Potraživanja od kupaca	73.212.067	49.596.916	-23.615.151	-32,26%	42.853.989	-6.742.927	-13,60%
3. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	129.782	80.900	-48.882	-37,66%	79.675	-1.225	-1,51%
4. Potraživanja od države i drugih institucija	20.456.260	15.997.654	-4.458.606	-21,80%	12.677.253	-3.320.401	-20,76%
5. Ostala potraživanja	168.970	116.909	-52.061	-30,81%	57.927	-58.982	-50,45%
III) KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	13.913.715	11.115.078	-2.798.637	-20,11%	6.011.028	-5.104.050	-45,92%
1. Dani zajmovi, depoziti povezanim poduzetnicima	1.387.017	1.502.633	115.616	8,34%	3.448.927	1.946.294	129,53%
2. Ulaganja u vrijednosne papire	34.100	32.209	-1.891	-5,55%	19.442	-12.767	-39,64%
3. Dani zajmovi, depoziti i slično	12.492.288	9.579.880	-2.912.408	-23,31%	2.542.659	-7.037.221	-73,46%
4. Ostala financijska imovina	310	356	46	14,84%	0	-356	-1
IV) NOVAC U BANCIMA I BLAGAJNAMA	248.092	1.831.980	1.583.888	638,43%	1.741.078	-90.902	-4,96%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1.912.581	1.157.372	-755.209	-39,49%	1.017.338	-140.034	-12,10%
E) UKUPNO AKTIVA	543.566.565	536.720.873	-6.845.692	-1,26%	526.834.078	-9.886.795	-1,84%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	138.346.899	143.025.368	4.678.469	3,38%	123.428.105	-19.597.263	-13,70%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Tablica 5. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d.

PASIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) KAPITAL I REZERVE	296.310.370	357.029.263	60.718.893	20,49%	362.779.658	5.750.395	1,61%
I) TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	286.321.450	355.321.450	69.000.000	24,10%	355.321.450	0	0,00%
II) KAPITALNE REZERVE	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
III) REZERVE IZ DOBITI	302.879	507.622	204.743	67,60%	564.763	57.141	11,26%
1. Zakonske rezerve	302.879	507.622	204.743	67,60%	564.763	57.141	11,26%
2. Rezerve za vlastite dionice	8.700	8.700	0	0,00%	8.700	0	0,00%
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	8.700	8.700	0	0,00%	8.700	0	0,00%
IV) REVALORIZACIJSKE REZERVE	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VI) ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	5.590.822	57.356	-5.533.466	-98,97%	1.143.050	1.085.694	1892,90%
1. Zadržana dobit	5.590.822	57.356	-5.533.466	-98,97%	1.143.050	1.085.694	1892,90%
2. Preneseni gubitak	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VII) DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	4.095.219	1.142.835	-2.952.384	-72,09%	5.750.395	4.607.560	403,17%
1. Dobit poslovne godine	4.095.219	1.142.835	-2.952.384	-72,09%	5.750.395	4.607.560	403,17%
2. Gubitak poslovne godine	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VIII) MANJINSKI INTERES	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) REZERVIRANJA	0	0	0	0,00%	8.000.000	8.000.000	0,00%
1. Druga rezerviranja	0	0	0	0,00%	8.000.000	8.000.000	/
C) DUGOROČNE OBVEZE	68.706.097	57.783.605	-10.922.492	-15,90%	47.212.567	-10.571.038	-18,29%
1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	68.632.217	57.724.501	-10.907.716	-15,89%	47.168.239	-10.556.262	-18,29%
2. Ostale dugoročne obveze	73.880	59.104	-14.776	-20,00%	44.328	-14.776	-25,00%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	134.035.792	111.266.616	-22.769.176	-16,99%	98.051.373	-13.215.243	-11,88%
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	2.137.458	2.268.835	131.377	6,15%	185.803	-2.083.032	-91,81%
2. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	53.978.717	43.963.237	-10.015.480	-18,55%	39.493.649	-4.469.588	-10,17%
3. Obveze prema dobavljačima	65.172.569	49.068.680	-16.103.889	-24,71%	44.091.528	-4.977.152	-10,14%
4. Obveze po vrijednosnim papirima	0	5.000.000	5.000.000	/	0	-5.000.000	-100,00%
5. Obveze prema zaposlenicima	6.068.253	5.334.697	-733.556	-12,09%	7.271.768	1.937.071	36,31%
6. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	6.644.150	5.596.522	-1.047.628	-15,77%	7.008.625	1.412.103	25,23%
7. Ostale kratkoročne obveze	34.645	34.645	0	0,00%	0	-34.645	-100,00%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	44.514.306	10.641.389	-33.872.917	-76,09%	10.790.480	149.091	1,40%
F) UKUPNO PASIVA	543.566.565	536.720.873	-6.845.692	-1,26%	526.834.078	-9.886.795	-1,84%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	138.346.899	143.025.368	4.678.469	0,00%	123.428.105	-19.597.263	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U tablici 5. prikazana je horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d. iz koje je vidljivo da su rezerve iz dobiti odnosno zakonske rezerve porasle za 67,60% u 2016. godini u odnosu na prethodnu, te su u 2017. godini ostvarile nešto manji rast od 11,26% u odnosu na 2016. godinu. U 2016. godini upisani temeljni kapital se povećao za 69.000.000 kuna (24,10%) i to s 286.321.450 kuna na 355.321.450 kuna, uplatom novca od strane matičnog poduzeća Božjakovina d.d. Zadržana dobit je u 2016. godini pala za 98,97%, dok je u 2017. godini porasla za 1.085.694 kune odnosno čak 1.892,90%. Dobit poslovne godine je u 2016. godini iznosila

1.142.835 kuna što je smanjenje za 72,09% u odnosu na prethodnu godinu. Iduće godine dobit se povećala za 403,17% odnosno u apsolutnom iznosu povećanje je iznosilo 4.607.560 kuna. Iz ovoga se može zaključiti da će pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja u sve tri promatrane godine biti veći od jedan, međutim u 2017. godini će biti nešto veći nego prethodne godine. Poduzeće je profitabilno obzirom da posluje s dobiti u sva tri razdoblja.

Iz tablice 5. vidljivo je da dugoročne obveze imaju tendenciju pada. U strukturi dugoročnih obveza najveći dio zauzimaju obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama, pa one najviše utječu na njihovo kretanje obzirom da ostale dugoročne obveze čine tek 0,01% udjela u ukupnim dugoročnim obvezama. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama sastoje se od kredita banaka i financijskog najma vozila (leasing) te su u 2016. godini iznosile 57.724.501 kuna što je smanjenje za 15,89% u odnosu na prethodnu godinu. U 2017. godini, obveze prema bankama i leasingu su se ponovno smanjile i to za 18,29% u odnosu na 2016. godinu. Ostale dugoročne obveze koje također imaju tendenciju pada u promatranom razdoblju, odnose se na obveze za kupljeno zemljište koje se plaćaju dva puta godišnje.

Kratkoročne obveze smanjenje su za 16,99% u 2016. godini, a 2017. godine za 11,88% u odnosu na prethodnu. U 2016. godini sve obveze bilježe smanjenje osim obveza prema povezanim društvima koje bilježe rast od 6,15%, a odnose se na obveze prema društvima kao dobavljačima za robu i usluge. U 2017. godini smanjenje bilježe sve kratkoročne obveze osim obveza prema zaposlenima (porast od 36,31%) te obveze za poreze i doprinose koje bilježe rast od 25,23%.

Iz tablice je uočljivo da u strukturi pasive poduzeća prevladava kapital nad obvezama, iz čega se može zaključiti da poduzeće koristi više vlastite izvore financiranja nego tuđe. To znači da će koeficijent vlastitog financiranja biti veći od koeficijenta zaduženosti, što će kasnije pokazati analiza pomoću pokazatelja.

Pasivna vremenska razgraničenja u 2016. godini su se smanjila za 33.872.917 kuna što je 76,09% te se odnosi na obvezu prema matičnom poduzeću Božjakovina d.d. s osnove izvršene uplate za povećanje temeljnog kapitala poduzeća Kutjevo d.d. te stjecanje nove serije dionica.

Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Kutjevo d.d.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2015.	2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
I) POSLOVNI PRIHODI	318.922.294	282.456.608	-36.465.686	-11,43%	304.587.854	22.131.246	7,84%
1. Prihodi od prodaje	307.695.760	271.603.051	-36.092.709	-11,73%	296.496.375	24.893.324	9,17%
2. Ostali poslovni prihodi	11.226.534	10.853.557	-372.977	-3,32%	8.091.479	-2.762.078	-25,45%
II) POSLOVNI RASHODI	303.392.506	273.647.689	-29.744.817	-9,80%	292.516.902	18.869.213	6,90%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.476.717	887.479	2.364.196	-160,10%	2.195.065	1.307.586	147,34%
2. Materijalni troškovi	216.124.181	178.961.476	-37.162.705	-17,20%	188.143.428	9.181.952	5,13%
a) Troškovi sirovina i materijala	125.227.732	114.753.248	-10.474.484	-8,36%	124.115.923	9.362.675	8,16%
b) Troškovi prodane robe	66.021.464	42.065.437	-23.956.027	-36,29%	42.146.741	81.304	0,19%
c) Ostali vanjski troškovi	24.874.985	22.142.791	-2.732.194	-10,98%	21.880.764	-262.027	-1,18%
3. Troškovi osoblja	56.026.796	56.061.250	34.454	0,06%	56.439.371	378.121	0,67%
a) Neto plaće i nadnice	35.939.812	35.941.794	1.982	0,01%	36.794.657	852.863	2,37%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	11.768.208	11.800.546	32.338	0,27%	11.349.807	-450.739	-3,82%
c) Doprinosi na plaće	8.318.776	8.318.910	134	0,00%	8.294.907	-24.003	-0,29%
4. Amortizacija	13.107.980	12.242.833	-865.147	-6,60%	12.830.349	587.516	4,80%
5. Ostali troškovi	15.846.199	14.273.376	-1.572.823	-9,93%	15.231.712	958.336	6,71%
6. Vrijednosna usklađenja	2.269.441	4.423.422	2.153.981	94,91%	8.209.000	3.785.578	85,58%
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	2.269.441	4.423.422	2.153.981	94,91%	8.209.000	3.785.578	85,58%
7. Rezerviranja	0	0	0	0,00%	8.000.000	8.000.000	/
8. Ostali poslovni rashodi	1.494.626	6.797.853	5.303.227	354,82%	1.467.977	-5.329.876	-78,41%
III) FINANCIJSKI PRIHODI	3.057.736	2.553.879	-503.857	-16,48%	1.514.340	-1.039.539	-40,70%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	112.844	88.824	-24.020	-21,29%	106.865	18.041	20,31%
2. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	2.906.106	2.431.478	-474.628	-16,33%	1.362.591	-1.068.887	-43,96%
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0	0	0,00%	6.600	6.600	/
4. Ostali financijski prihodi	38.786	33.577	-5.209	-13,43%	38.284	4.707	14,02%
IV) FINANCIJSKI RASHODI	12.275.687	9.251.450	-3.024.237	-24,64%	6.217.778	-3.033.672	-32,79%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	11.195.266	8.742.535	-2.452.731	-21,91%	5.784.997	-2.957.538	-33,83%
2. Ostali financijski rashodi	1.080.421	508.915	-571.506	-52,90%	432.781	-76.134	-14,96%
V) UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VI) UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VII) IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VIII) IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
IX) UKUPNI PRIHODI	321.980.030	285.010.487	-36.969.543	-11,48%	306.102.194	21.091.707	7,40%
X) UKUPNI RASHODI	315.668.193	282.899.139	-32.769.054	-10,38%	298.734.680	15.835.541	5,60%
XI) DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	6.311.837	2.111.348	-4.200.489	-66,55%	7.367.514	5.256.166	248,95%
1. Dobit prije oporezivanja	6.311.837	2.111.348	-4.200.489	-66,55%	7.367.514	5.256.166	248,95%
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
XII) POREZ NA DOBIT	2.216.618	968.513	-1.248.105	-56,31%	1.617.119	648.606	66,97%
XIII) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	4.095.219	1.142.835	-2.952.384	-72,09%	5.750.395	4.607.560	403,17%
1. Dobit razdoblja	4.095.219	1.142.835	-2.952.384	-72,09%	5.750.395	4.607.560	403,17%
2. Gubitak razdoblja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U nastavku slijedi tablica 6. u kojoj je prikazana horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Kutjevo d.d. Iz tablice je vidljivo da su u 2016. godini ukupni prihodi smanjeni za

11,48%, a ukupni rashodi za 10,38% što je kasnije uzrokovalo manju ostvarenu dobit u toj godini. U 2017. godini dolazi do povećanja ukupnih prihoda za 7,40% te ukupnih rashoda za 5,60% što je rezultiralo većom ostvarenom dobiti te godine, ali i većom ekonomičnosti i profitabilnosti. U 2016. godini došlo je do smanjenja prihoda od prodaje za 11,43% zbog smanjenja prodaje na domaćem tržištu za 9,09%, dok je prodaja na inozemnom tržištu pala za 22,86%. Iako je u 2017. godini ponovno došlo do smanjenja prihoda od prodaje na domaćem tržištu za minimalnih 0,01% u odnosu na prethodnu godinu, ukupni prihodi od prodaje su porasli za 7,84% zbog porasta prodaje na inozemnom tržištu i to za čak 57,93%. Ostali poslovni prihodi se smanjuju u svim promatranim razdobljima, a odnose se na prihode od interne realizacije, od prodaje imovine, naknada šteta, inventurnih viškova te naknadnih odobrenja.

Ukupni poslovni rashodi su u 2016. godini smanjeni su za 9,80% u odnosu na prethodnu godinu te su iznosili 273.647.689 kuna, a prvenstveno zbog smanjenja materijalnih troškova, amortizacije i ostalih troškova. Amortizacija se u 2016. godini smanjila za 6,60% zbog fizičkog smanjenja materijalne imovine. Ostali vanjski troškovi su se smanjili za 10,98%, a oni se odnose na troškove telefona, prijevoza, usluga dorade, održavanja, usluge zakupa, komunalne usluge itd. Ostali troškovi uključuju putne troškove, troškove otpremnima, troškove osiguranja, bankovne usluge, članarine i slično, a u 2016. godini smanjili su se za 9,93% prvenstveno zbog smanjenja troškova otpremnine, dok su se u 2017. godini povećali za 6,71%. Ostali poslovni rashodi su se u 2016. godini povećali za 5.303.227 kuna što je 354,82% te se oni odnose na rashode od usklađenja poticaja zbog manje isplaćenih poticaja u 2015. godini, zatim na rashode od prodaje dugotrajne imovine koja još nije bila amortizirana, troškove kazni te u najmanjem postotku na naknade štete fizičkim osobama. U 2017. godini navedeni poslovni rashodi su se smanjili za 78,41% u odnosu na prethodnu godinu.

Vrijednosna usklađenja u promatranom razdoblju ostvaruju rast i to zbog usklađenja kratkotrajne imovine koja se odnosi na usklađenje potraživanja od kupaca Konzum d.d., Roto dinamic d.o.o. te Vel-pro centar. Usklađenja su u 2016. godini porasla za 94,91%, a u 2017. godini za 85,58% u odnosu na prethodnu godinu. Rezerviranja su u 2017. godini iznosila 8.000.000 kuna, a odnose se na dugoročno rezerviranje po osnovi obveza i troškova sudskog spora zbog značajnog rizika gubitka spora i odljeva novčanih sredstava.

Financijski prihodi imaju tendenciju pada u svim promatranim razdobljima pa tako 2016. godine bilježe smanjenje za 16,48% u odnosu na prethodnu godinu i to zbog manje naplate

kamata po osnovi potraživanja. Zbog navedenog razloga, financijski prihodi bilježe veće smanjenje u 2017. godini u odnosu na prethodnu za 40,70%. Financijski rashodi također bilježe smanjenje u svim promatranim razdobljima zbog smanjenja kreditnih obveza iz tekućih godina. U 2016. godini smanjenje financijskih rashoda iznosilo je 3.024.237 kuna odnosno 24,64%, dok je smanjenje u 2017. godini bilo nešto veće te iznosilo 3.033.672 kune (32,79%).

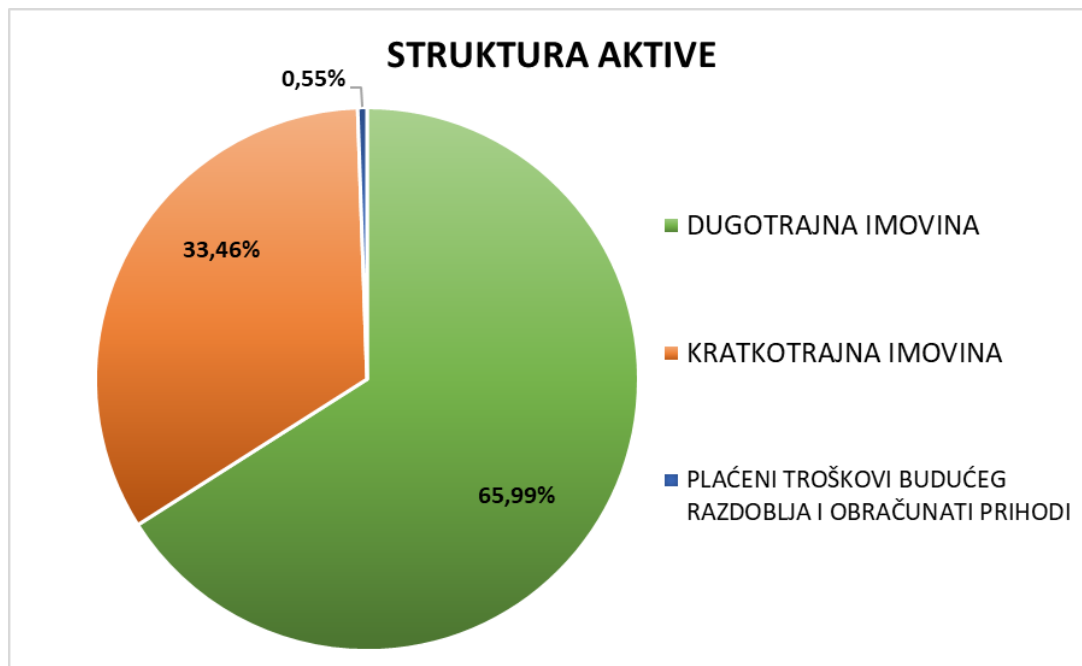
Poduzeće je 2016. godine iskazalo manju obvezu za porez na dobit i to za 56,31% manje nego prethodne godine, dok je 2017. godine obveza za porez na dobit porasla za 66,97%. Zbog svega navedenog, 2016. godine poduzeće je iskazalo dobit razdoblja za 72,09% manju u odnosu na prethodnu godinu, dok je 2017. godine poduzeće iskazalo dobit razdoblja u iznosu 5.750.395 kuna što je 403,17% veća dobit nego 2016. godine.

Iz svega navedenog, može se ustanoviti da je zbog smanjenja ukupnih prihoda i rashoda u 2016. godini došlo do smanjene dobiti na kraju poslovne godine, a time i smanjenom ekonomičnosti i profitabilnosti. Sljedeće godine, poduzeće bilježi rast poslovnih prihoda i rashoda, ali ponovno smanjenje financijskih prihoda i rashoda. Obzirom da je udjel financijskih prihoda i rashoda neznačajan u strukturi ukupnih prihoda i rashoda, taj podatak je zanemariv, te poduzeće u 2017. godini ostvaruje veću ekonomičnost ukupnog poslovanja i profitabilnost, ali i veću ostvarenu dobit poslovanja.

4.3.3. Horizontalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

U ovom poglavlju grafički je prikazana struktura bilance te računa dobiti i gubitka poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. u promatranom razdoblju od 2015. od 2017. godine. Uz strukturne prikaze, u ovom poglavlju prikazana je i horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. za navedena razdoblja. U nastavku slijedi grafički prikaz aktive bilance poduzeća. Obzirom da se u analizi promatraju tri godine, za prikaz strukture je izračunat prosječan broj.

Grafikon 11. Struktura aktive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

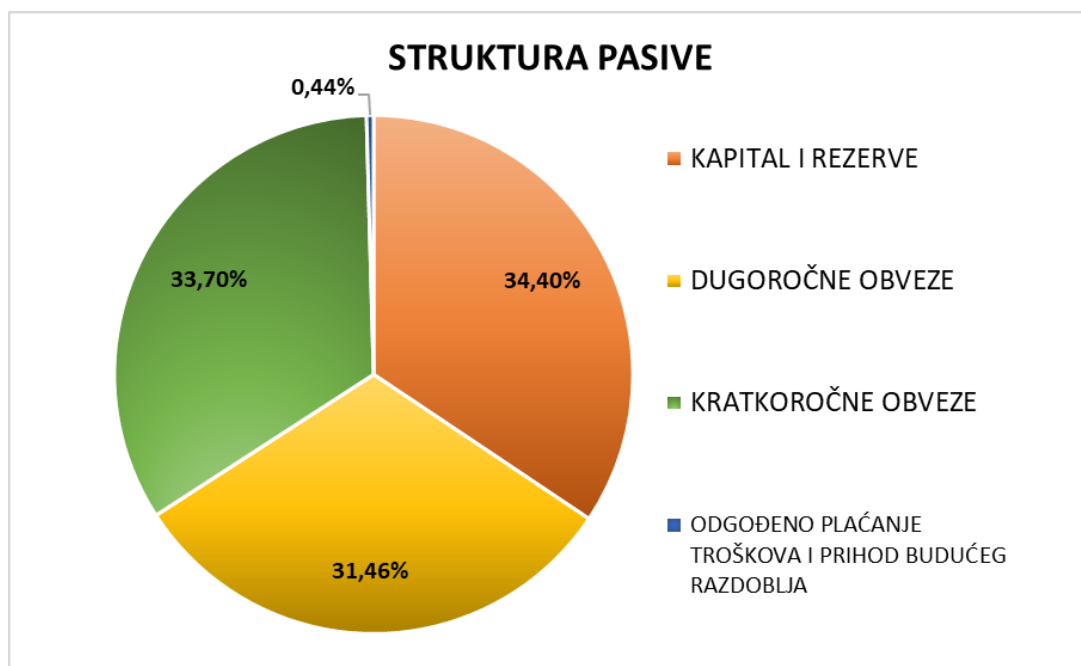

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Gledajući strukturni prikaz aktive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. u grafikonu 11. može se primijetiti da prevladava dugotrajna imovina s prosječno 65,99%. Unutar pozicija dugotrajne imovine najveći dio zauzima materijalna imovina s čak 64,65% udjela, a preostali dio dugotrajne imovine zauzima nematerijalna imovina. U strukturi kratkotrajne imovine značajniji dio zauzimaju pozicije zaliha i potraživanja s ukupno 33,21% udjela (Zalihe 28,26%; Potraživanja 4,95%), dok su pozicije kratkotrajne financijske imovine i novca u banci i blagajni zauzeli tek neznčajnih 0,25%.

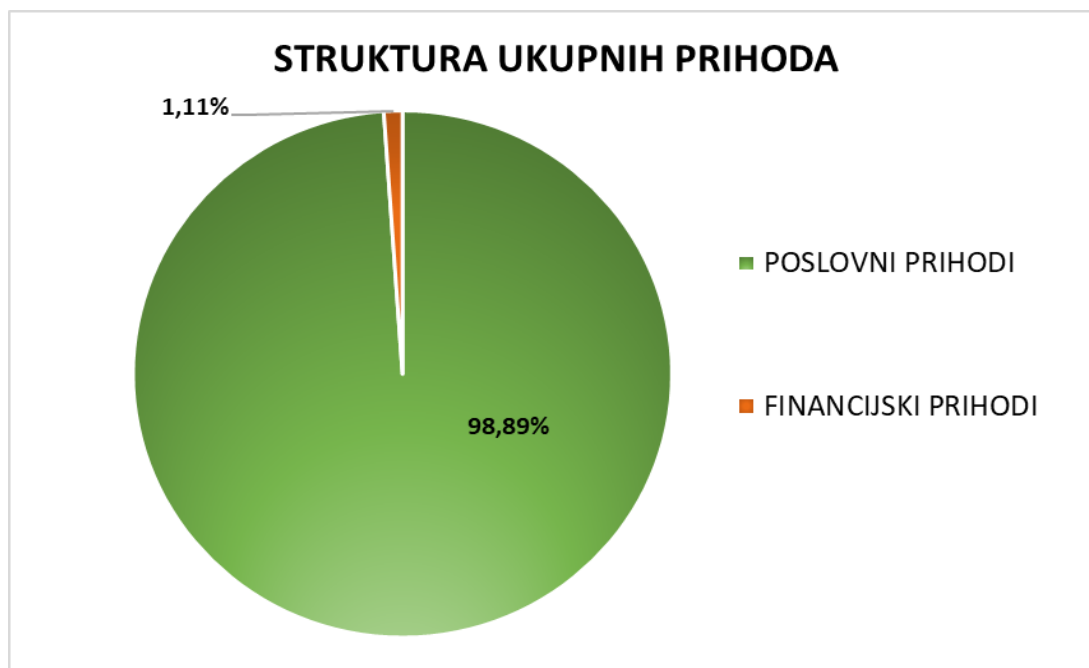
U nastavku slijedi grafikon 12. iz kojeg je vidljiva struktura pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. u kojoj su sve kategorije, osim odgođenog plaćanja troškova i prihoda budućeg razdoblja, skoro pa podjednakih udjela. Ipak, najznačajnija je pozicija kapitala i rezerve s 34,40%. Slijede kratkoročne obveze s prosjekom od 33,70%, koje najvećim dijelom čine obveze za zajmove i depozite poduzetnika unutar grupe. U dugoročnim obvezama, najveći udio zauzimaju obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s čak 20,41%. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja zauzima neznčajnih 0,44%.

Grafikon 12. Struktura pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Grafikon 13. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

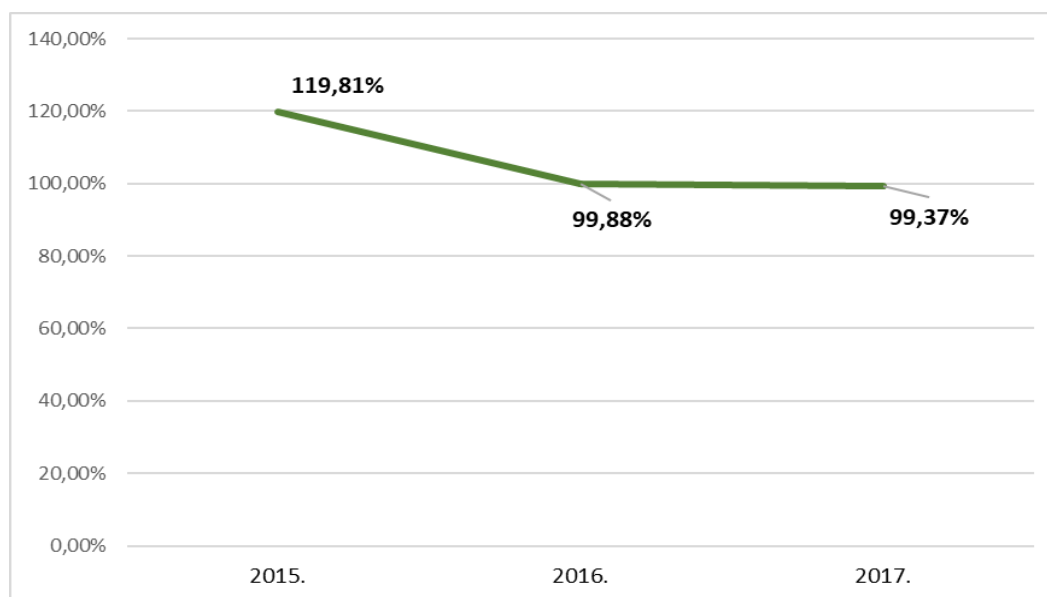

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U grafikonu 13. je prikazana struktura ukupnih prihoda poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. Odmah se može primijetiti da su u strukturi ukupnih prihoda poslovni prihodi značajniji od financijskih, s čak 99,89%. Najveći udio u strukturi poslovnih prihoda iznose prihodi od prodaje koji čine oko 88,33% prosječno, što je logično obzirom da je glavna djelatnost poduzeća upravo prodaja. Udio financijskih prihoda je u strukturi ukupnih prihoda zanemariv te iznosi oko 1,11%.

U nastavku slijedi grafikon 14. u kojem je prikazano kretanje ukupnih rashoda kroz promatrane tri godine. Prosječan broj udjela ukupnih rashoda u ukupnim prihodima je 106,35% što bi značilo da su ukupni rashodi kroz sve tri promatrane godine bili veći od ukupnih prihoda. Međutim, kada se pogledaju zaista točni postoci u svakoj godini zasebno, iz grafičkog prikaza može se primijetiti da su samo u 2015. godini ukupni rashodi bili veći od ukupnih prihoda te je u toj godini poduzeće poslovalo s gubitkom. Prema tim podacima također možemo zaključiti da će pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja u toj godini biti manji od 1 što će se kasnije potvrditi provedenom analizom pomoću pokazatelja. U sljedeće dvije godine ukupni rashodi su i dalje vrlo visoki – oko 99%, no manji su od ukupnih prihoda što znači da je poduzeće ostvarivalo pozitivan rezultat poslovanja u 2016. i 2017. godini. U te dvije godine, pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja biti će veći od 1.

Grafikon 14. Kretanje ukupnih rashoda kroz promatrane godine

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

U nastavku ovog poglavlja prikazana je horizontalna analiza bilance te računa dobiti i gubitka poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. za razdoblje od 2015. godine do 2017. godine.

Tablica 7. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

AKTIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	105.256.571	102.394.569	-2.862.002	-2,72%	97.574.911	-4.819.658	-4,71%
I) NEMATERIJALNA IMOVINA	2.235.037	2.037.160	-197.877	-8,85%	1.839.283	-197.877	-9,71%
II) MATERIJALNA IMOVINA	102.958.267	100.356.261	-2.602.006	-2,53%	95.735.180	-4.621.081	-4,60%
III) DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	58.500	0	-58.500	-100,00%	0	0	0,00%
1. Ulaganja u vrijednosne papire	58.500	0	-58.500	-100,00%	0	0	0,00%
IV) POTRAŽIVANJA	4.767	1.148	-3.619	-75,92%	448	-700	-60,98%
1. Potraživanja od kupaca	0	1.148	1.148	/	448	-700	-60,98%
2. Ostala potraživanja	4.767	0	-4.767	-100,00%	0	0	0,00%
V) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	44.451.714	51.118.657	6.666.943	15,00%	59.680.911	8.562.254	16,75%
I) ZALIHE	36.737.067	46.951.500	10.214.433	27,80%	47.385.788	434.288	0,92%
II) POTRAŽIVANJA	6.950.464	3.952.050	-2.998.414	-43,14%	12.113.076	8.161.026	206,50%
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	42.688	124.121	81.433	190,76%	66.956	-57.165	-46,06%
2. Potraživanja od kupaca	5.399.205	2.597.191	-2.802.014	-51,90%	10.982.416	8.385.225	322,86%
3. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	11.704	8.318	-3.386	-28,93%	6.530	-1.788	-21,50%
4. Potraživanja od države i drugih institucija	836.229	831.426	-4.803	-0,57%	713.720	-117.706	-14,16%
5. Ostala potraživanja	660.638	390.994	-269.644	-40,82%	343.454	-47.540	-12,16%
III) KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	145.002	122.246	-22.756	-15,69%	111.905	-10.341	-8,46%
3. Dani zajmovi, depoziti i slično	106.813	83.242	-23.571	-22,07%	72.773	-10.469	-12,58%
4. Ostala financijska imovina	38.189	39.004	815	2,13%	39.132	128	0
IV) NOVAC U BANCII BLAGAJNI	619.181	92.861	-526.320	-85,00%	70.142	-22.719	-24,47%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	753.063	1.132.708	379.645	50,41%	658.032	-474.676	-41,91%
E) UKUPNO AKTIVA	150.461.348	154.645.934	4.184.586	2,78%	157.913.854	3.267.920	2,11%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	132.507.947	137.155.696	4.647.749	3,51%	133.468.102	-3.687.594	-2,69%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Iz tablice 7. vidljivo je da se dugotrajna nematerijalna imovina smanjila u svim promatranim razdobljima zbog izdataka za izvršena ulaganja na građevinskim objektima uzetim u zakup od Općine Erdut na dvadeset godina. U 2016. godini dugotrajna nematerijalna imovina smanjila se za 8,85% u odnosu na prethodnu, dok je 2017. godine iznosila 9,71% manje nego 2016. godine, odnosno iznosila je 1.839.283 kune. Amortizacija za nematerijalnu imovinu kojom su terećeni troškovi poslovanja je obračunata istim iznosom u 2016. i 2017. godini, u iznosu od 197.877 kuna. Što se tiče dugotrajne materijalne imovine, ona također ima tendenciju pada, pa

je tako 2016. godine iznosila 100.356.261 kunu što je 2,53% manje nego 2015. godine, a 2017. godine se smanjila za 4,60% u odnosu na 2016. godinu. Dugotrajna materijalna imovina odnosi se na ulaganje u postrojenja i opremu, alate, pogonski inventar, transportna sredstva te ulaganje u vinograd u pripremi.

Vidljivo je da vrijednost zaliha ima tendenciju rasta u svim promatranim razdobljima, iako su u 2017. godini gotovi proizvodi, trgovačka roba i proizvodnja u tijeku bili nešto manji nego prethodne godine. U 2016. godini vrijednost zaliha porasla je za 27,80%, dok je u 2017. godini porast zaliha bio za 434.288 kuna što je 0,92% više nego što je bilo 2016. godine. Zalihe se odnose na zalihe ambalaže, zaštitnih sredstava, pomoćnog materijala vinarije, sitan inventar, auto gume, zalihe robe na skladištu, te zalihe gotovih proizvoda.

Kratkotrajna potraživanja su u 2016. godini iznosila 3.952.050 kuna, što je 2.998.414 kune manje odnosno 43,14% manje nego 2015. godine. U 2017. godini je došlo do povećanja kratkotrajnih potraživanja za čak 206,50% i to najvećim dijelom zbog povećanja potraživanja od kupaca odnosno prodaje robe u zemlji i inozemstvu. Potraživanja od kupaca su 2017. godine iznosila 10.982.416 kuna, što je porast od 322,86% u odnosu na 2016. godinu kada su iznosila 2.597.191 kunu. Povećanje prodaje utjecati će na povećanje novca u banci i blagajni.

U promatranom razdoblju 2015./2016. novac u banci i blagajni smanjio se za 85%, dok se u 2017. godini smanjio za 24,47% u odnosu na prethodnu godinu. Najveće smanjenje bilježili su novac u glavnoj blagajni te na prijelaznim kontima blagajne i maloprodaje, dok se novac na žiro računu povećao radi povećanja prodaje robe.

Na bilančnim pozicijama aktivnih vremenskih razgraničenja evidentirani su obračunati troškovi budućih razdoblja najma poslovnih prostora temeljem zaključenog ugovora s Općinom Erdut u iznosu od 361.560 kuna te odgođena priznanja troškova kamata. Troškovi budućeg razdoblja su se u 2016. godini povećali za 50,41% u odnosu na 2015. godinu, dok su se u 2017. godini smanjili za 41,91% u odnosu na prethodnu godinu.

Može se uočiti da je ukupna imovina rasla u svim promatranim razdobljima za oko 2%.

U nastavku slijedi tablica 8. u kojoj je prikazana horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

Tablica 8. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

PASIVA	31.12.2015.	31.12.2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		31.12.2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
A) KAPITAL I REZERVE	52.946.748	53.004.440	57.692	0,11%	53.274.279	269.839	0,51%
I) TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	30.575.000	30.575.000	0	0,00%	30.575.000	0	0,00%
II) KAPITALNE REZERVE	14.752.866	14.752.866	0	0,00%	14.752.866	0	0,00%
III) REZERVE IZ DOBITI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
IV) REVALORIZACIJSKE REZERVE	13.334.442	13.192.223	-142.219	-1,07%	13.047.594	-144.629	-1,10%
VI) ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	491.645	-5.544.898	-6.036.543	-1227,83%	-5.344.986	199.912	-3,61%
1. Zadržana dobit	491.645	0	-491.645	-100,00%	0	0	0,00%
2. Preneseni gubitak	0	5.544.898	5.544.898	/	5.344.986	-199.912	-3,61%
VII) DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	-6.207.205	29.249	6.236.454	-100,47%	243.805	214.556	733,55%
1. Dobit poslovne godine	0	29.249	29.249	/	243.805	214.556	733,55%
2. Gubitak poslovne godine	6.207.205	0	-6.207.205	/	0	0	0,00%
VIII) MANJINSKI INTERES	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
B) REZERVIRANJA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
C) DUGOROČNE OBVEZE	69.569.654	41.888.000	-27.681.654	-39,79%	33.245.967	-8.642.033	-20,63%
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	20.815.239	0	-20.815.239	-100,00%	0	0	0,00%
2. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	35.757.817	32.255.033	-3.502.784	-9,80%	26.208.043	-6.046.990	-18,75%
3. Obveze prema dobavljačima	10.329.710	6.994.522	-3.335.188	-32,29%	4.425.512	-2.569.010	-36,73%
4. Odgođena porezna imovina	2.666.888	2.638.445	-28.443	-1,07%	2.612.412	-26.033	-0,99%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	27.849.708	59.093.203	31.243.495	112,19%	70.090.027	10.996.824	18,61%
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima unutar grupe	3.669.754	1.375.381	-2.294.373	-62,52%	17.297	-1.358.084	-98,74%
2. Obveze za zajmove i depozite poduzetnika unutar grupe	9.723.191	34.271.017	24.547.826	252,47%	35.860.474	1.589.457	4,64%
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	3.269.910	7.503.376	4.233.466	129,47%	13.016.146	5.512.770	73,47%
4. Obveze za predujmове	472.035	0	-472.035	-100,00%	1.208.336	1.208.336	/
5. Obveze prema dobavljačima	6.480.905	8.864.589	2.383.684	36,78%	10.233.689	1.369.100	15,44%
6. Obveze prema zaposlenicima	412.728	497.817	85.089	20,62%	466.243	-31.574	-6,34%
7. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	391.717	572.132	180.415	46,06%	1.783.542	1.211.410	211,74%
8. Ostale kratkoročne obveze	3.429.468	6.008.891	2.579.423	75,21%	7.504.300	1.495.409	24,89%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	95.238	660.291	565.053	593,31%	1.303.581	643.290	97,43%
F) UKUPNO PASIVA	150.461.348	154.645.934	4.184.586	2,78%	157.913.854	3.267.920	2,11%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	132.507.947	137.155.696	4.647.749	3,51%	133.468.102	-3.687.594	-2,69%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Iz tablice 8. je vidljivo da je poduzeće u 2015. godini imalo zadržanu dobit u iznosu 491.645 kuna, dok su u 2016. godini bilježili preneseni gubitak u iznosu 5.544.898 kuna. U 2017. godini također su prenijeli gubitak u iznosu 5.344.986 kuna što je smanjenje gubitka za 3,61% u odnosu na 2016. godinu. U promatranom razdoblju 2016./2017. vidljivo je da se dobit poduzeća povećala, 2017. godine dobit je veća za 733,55% što je u apsolutnoj vrijednosti 214.556 kuna više nego 2016. godine što pokazuje da je poduzeće profitabilnije. Osim toga, povećana dobit

znači da su ukupni prihodi rasli više nego ukupni rashodi, pa će pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja biti veći nego prethodne godine.

U promatranim godinama vidljivo je da dugoročne obveze imaju tendenciju pada i to najvećim dijelom zbog smanjenje obveza prema dobavljačima. Dugoročne obveze su se u 2016. godini smanjile za 39,79% u odnosu na prethodnu godinu, dok su 2017. godine iznosile 33.245.967 kuna što je 20,63% odnosno 8.642.033 kune manje nego 2016. godine. U 2017. godini još jedan razlog bio je i smanjenje obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama, odnosno otplata kredita.

U svim promatranim razdobljima kratkoročne obveze su se povećavale. U promatranom razdoblju 2015./2016. kratkoročne obveze su se povećale za 112,19% u odnosu na prethodnu godinu i to najvećim dijelom zbog povećanja obveza za zajmove i depozite poduzetnika unutar grupe te obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama. U promatranom razdoblju 2016./2017. povećanje kratkoročnih obveza je bilo nešto manje nego u prethodnom razdoblju. Iz tablice 8. vidljivo je da su se kratkoročne obveze u 2017. godini povećale za 18,61% u odnosu na 2016. godinu i to zbog novih primljenih kredita od strane banaka.

U odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja ulaze prihodi od kamata budućeg razdoblja, prihod od potraživanja za primljene potpore te primljeni doprinosi za stručno osposobljavanje. U razdoblju 2015./2016. može se uočiti povećanje kategorije *Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja* za čak 593,31% u odnosu na 2015. godinu kada su iznosili 95.238 kuna. U 2017. godini povećanje je bilo nešto manje nego u prethodnom razdoblju, pa je tako porast bio za 97,43% više nego prethodne godine te su u 2017. godini prihodi budućeg razdoblja iznosili 1.303.581 kunu.

Poduzeće je u izvanbilančnoj evidenciji u 2016. godini iskazalo iznos od 137.155.696 kuna, što je 3,51% više nego što su iskazali u 2015. godini. U 2017. godini izvanbilančni zapisi su se smanjili za 2,69% u odnosu na prethodnu godinu. Materijalni oblik ove imovine čine potraživanja za izdane vrijednosne papire i izdane instrumente osiguranja po osnovi dugoročnih i kratkoročnih obveza prema bankama i povezanim poduzetnicima.

Iz tablice 8. može se primijetiti da u strukturi pasive poduzeća ukupne obveze nadmašuju glavnica, što bi značilo da se poduzeće više financira iz tuđih nego iz vlastitih izvora. Iz toga

se može zaključiti da će koeficijent zaduženosti biti veći od koeficijenta vlastitog financiranja, što će se kasnije potvrditi iz analize pomoću pokazatelja.

Tablica 9. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2015.	2016.	Povećanje / smanjenje 2016. / 2015.		2017.	Povećanje / smanjenje 2017. / 2016.	
			Apsolutno	Relativno		Apsolutno	Relativno
I) POSLOVNI PRIHODI	31.097.823	24.106.269	-6.991.554	-22,48%	38.495.875	14.389.606	59,69%
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	1.242.988	1.301.893	58.905	4,74%	1.281.107	-20.786	-1,60%
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	28.192.542	21.006.241	-7.186.301	-25,49%	34.706.762	13.700.521	65,22%
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	177.491	126.755	-50.736	-28,59%	879.483	752.728	593,84%
4. Ostali poslovni prihodi	1.484.802	1.671.380	186.578	12,57%	1.628.523	-42.857	-2,56%
II) POSLOVNI RASHODI	33.141.491	20.611.850	-12.529.641	-37,81%	34.196.161	13.584.311	65,91%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.111.615	-10.875.133	-9.763.518	878,32%	245.313	11.120.446	-102,26%
2. Materijalni troškovi	19.967.472	16.973.506	-2.993.966	-14,99%	18.784.954	1.811.448	10,67%
a) Troškovi sirovina i materijala	11.263.722	9.973.516	-1.290.206	-11,45%	10.487.250	513.734	5,15%
b) Troškovi prodane robe	350.018	315.301	-34.717	-9,92%	796.228	480.927	152,53%
c) Ostali vanjski troškovi	8.353.732	6.684.689	-1.669.043	-19,98%	7.501.476	816.787	12,22%
3. Troškovi osoblja	6.742.931	7.080.751	337.820	5,01%	7.017.863	-62.888	-0,89%
4. Amortizacija	5.483.501	5.753.820	270.319	4,93%	5.952.457	198.637	3,45%
5. Ostali troškovi	1.016.194	1.052.745	36.551	3,60%	963.060	-89.685	-8,52%
6. Vrijednosna usklađenja	0	5.150	5.150	/	0	-5.150	-100,00%
7. Rezerviranja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
8. Ostali poslovni rashodi	1.043.008	621.011	-421.997	-40,46%	1.232.514	611.503	98,47%
III) FINANCIJSKI PRIHODI	239.159	463.822	224.663	93,94%	265.278	-198.544	-42,81%
1. Ostali prihodi s osnovne kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0	0	0	0,00%	1.092	1.092	/
2. Ostali prihod s osnovne kamata	14.614	55.062	40.448	276,78%	36.797	-18.265	-33,17%
3. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	224.545	391.210	166.665	74,22%	227.389	-163.821	-41,88%
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0	17.550	17.550	0,00%	0	-17.550	-100,00%
IV) FINANCIJSKI RASHODI	4.402.696	3.928.992	-473.704	-10,76%	4.321.187	392.195	9,98%
1. Rashodi s osnovne kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	1.775.438	1.504.513	-270.925	-15,26%	1.510.265	5.752	0,38%
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	0	0	0	0,00%	3.158	3.158	/
3. Rashodi s osnovne kamata i slični rashodi	2.591.657	2.408.245	-183.412	-7,08%	2.785.689	377.444	15,67%
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	35.601	16.234	-19.367	-54,40%	22.075	5.841	35,98%
V) UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VI) UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VII) IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
VIII) IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
IX) UKUPNI PRIHODI	31.336.982	24.570.091	-6.766.891	-21,59%	38.761.153	14.191.062	57,76%
X) UKUPNI RASHODI	37.544.187	24.540.842	-13.003.345	-34,63%	38.517.348	13.976.506	56,95%
XI) DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-6.207.205	29.249	6.236.454	-100,47%	243.805	214.556	733,55%
1. Dobit prije oporezivanja	0	29.249	29.249	/	243.805	214.556	733,55%
2. Gubitak prije oporezivanja	6.207.205	0	-6.207.205	0,00%	0	0	0,00%
XII) POREZ NA DOBIT	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
XIII) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-6.207.205	29.249	6.236.454	-100,47%	243.805	214.556	733,55%
1. Dobit razdoblja	0	29.249	29.249	/	243.805	214.556	733,55%
2. Gubitak razdoblja	6.207.205	0	-6.207.205	0,00%	0	0	0,00%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Provedbom horizontalne analize računa dobiti i gubitka (tablica 9.) vidljivo je da su se ukupni prihodi smanjili u razdoblju 2015./2016 i to najvećim dijelom zbog pada poslovnih prihoda iste godine. Ukupni prihodi poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. u 2015. godini iznosili su 31.336.982 kune, a njihova se vrijednost s obzirom na 2015. godinu, u 2016. godini smanjila za 6.766.891 kunu što je 21,59%. Ukupni rashodi poduzeća iznosili su u 2016. godini 24.540.842 kune što je za 34,63% manje u odnosu na 2015. godinu. Zbog toga što se poslovni rashodi smanjuju više nego poslovni prihodi, može se zaključiti da će u toj godini (2016.) poduzeće poslovati s dobiti, te da će ekonomičnosti poslovanja biti nešto bolja od prethodne godine i iznositi više od 1. Ukupni rashodi se smanjuju u 2016. godini zbog smanjenja poslovnih rashoda za 37,81% u odnosu na prethodnu godinu. Poslovni rashodi bilježe pad zbog smanjenja troškova prodane robe te zbog smanjenja troškova sirovina i materijala koji uključuju troškove otkupa vina. Osim navedenih, smanjenje bilježe i ostali vanjski troškovi koji se odnose na naknadno odobrene rabate, usluge posredovanja na domaćem i stranom tržištu te usluge provizije na domaćem i stranom tržištu. Iako financijski prihodi bilježe rast od 93,94%, poslovni prihodi bilježe smanjenje od 22,48% u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu. Obzirom da su financijski prihodi neznajni udjelom u strukturi ukupnih prihoda, njihovo povećanje nema utjecaja na kretanje ukupnih prihoda.

Poslovni prihodi u 2016. godini bilježe pad radi smanjenja prihoda od prodaje izvan grupe te smanjenja prihoda na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, roba i usluga. Prihodi od prodaje izvan grupe odnose se na prihode od prodaje: proizvoda na veliko i malo te usluga, poljoprivrednih kultura, materijala, proizvoda i usluga na stranom tržištu, prodaja u tuđe ime i za tuđi račun, prodaja u tranzitu te prihodi od zakupa. U 2017. godini dolazi do porasta poslovnih prihoda za 59,69% i to najvećim dijelom zbog porasta prihoda od prodaje izvan grupe te porasta prihoda na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga odnosno prihoda temeljem vlastitih radova na ulaganju u vinograd, koji su porasli za čak 752.728 kuna odnosno 593,84%. Kao što je već navedeno, financijski prihodi u 2016. godini bilježe rast od 93,94% u odnosu na prethodnu godinu, dok u idućem promatranom razdoblju, u 2017. godini bilježe pad za 198.544 kuna što je 42,81%. Financijske prihode najvećim dijelom čine prihodi od kamata na dani zajam i pozitivne tečajne razlike.

U 2017. godini ukupni prihodi bilježe porast od 57,76% u odnosu na 2016. godinu, ali i ukupni rashodi rastu u odnosu na prethodno razdoblje i to za 56,95%. Vidljivo je da prihodi ponovno

premašuju rashode te da će ekonomičnost, ali i profitabilnost u 2017. godini biti do sad najveća u ovim promatranim godinama. Za razliku od prethodno promatranog razdoblja, u 2017. godini poslovni rashodi su bilježili porast i to za 65,91%. Porast su ostvarili zbog povećanja troškova sirovina i materijala te povećanja troškova prodane robe i to za 152,53%. Osim ostalih vanjskih troškova, povećali su se i troškovi amortizacije koji uključuju amortizaciju nematerijalne imovine, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, osobnih automobila, višegodišnjih nasada itd. U ostale poslovne rashode koji su u 2017. godini porasli za 98,47% u odnosu na 2016. godinu, uključuju se rashodi dugotrajne materijalne imovine, troškovi iz ranijih razdoblja te naknadno odobreni popusti. Iz tablice se može uočiti da poslovni prihodi premašuju poslovne rashode, osim u 2015. godini, te se na temelju toga može zaključiti da će ekonomičnost poslovne aktivnosti biti veća od 1 u svim godinama osim u 2015. godini.

Što se tiče financijskih rashoda, iz tablice 9. je vidljivo da u 2016. godini rashodi bilježe pad od 10,76% te iznose 3.928.992 kune zbog iskazanih kamata, tečajnih razlika prema poduzetnicima unutar grupe, rashoda s osnove kamata s nepovezanim poduzetnicima te rashoda od tečajnih razlika s nepovezanim društvima koji bilježe najveći pad u iznosu 19.367 kuna odnosno iznosili su 54,40% manje nego 2015. godine.

Financijski rashodi u 2017. godini porasli su za 9,98% i to najvećim dijelom zbog povećanja rashoda od tečajnih razlika za 35,98%. Osim navedenih rashoda, u 2017. godini na financijske rashode utjecali su i rashodi od kamata od kredita, kamate na zajmove povezanih poduzetnika, te negativne tečajne razlike. Vidljivo je da su financijski rashodi veći od financijskih prihoda u svim promatranim razdobljima te se iz toga može zaključiti da će pokazatelj ekonomičnosti financiranja biti manji od 1.

Iz svega navedenog, može se zaključiti da je 2016. godine poduzeće poslovalo s dobiti nakon što je 2015. godine poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. bilježilo gubitak u iznosu 6.207.205 kuna. Dobit u 2016. godini iznosila je 29.249 kuna. U 2017. godini poduzeće je poslovalo s nešto većom dobiti, 243.805 kuna što je 214.556 kuna više nego prethodne godine, odnosno 733,55%.

4.4. Analiza poslovanja poduzeća pomoću financijskih pokazatelja

U nastavku poglavlja 4.4. slijedi analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Kao i kod horizontalne analize, predmet promatranja je poslovanje navedena tri

poduzeća kroz promatrana razdoblja od 2015. do 2017. godine. Analiziraju se neki od pokazatelja sigurnosti i uspješnosti.

4.4.1. Analiza poslovanja pomoću pokazatelja sigurnosti

U skupinu pokazatelja sigurnosti ulaze pokazatelji likvidnosti i zaduženosti.

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze. Pokazuju ima li neko društvo dovoljno gotovog novca i sredstva, koja se brzo mogu pretvoriti u novčani oblik, kako bi se podmirila dugovanja prema njihovom dospijeću (Mioč, Martinović, Mahaček, 2010:68). Najčešće korišteni pokazatelji likvidnosti su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijenti ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti i radni kapital (Žager et al., 2008:248).

Vrijednosti odabranih pokazatelja likvidnosti za sva tri promatrana poduzeća, u razdoblju od 2015. do 2017. godine, prikazane su u tablici 10. Najznačajniji pokazatelj u kontekstu likvidnosti je pokazatelj tekuće likvidnosti. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti veća od 2, što znači da poduzeća koja žele održavati likvidnost na normalnoj razini moraju imati dvostruko više kratkotrajne imovine od kratkoročnih obveza, kako bi izbjegla situaciju nepravodobnog podmirenja obveza. Iz tablice 10. je vidljivo da jedino poduzeće Kutjevo d.d. može održavati likvidnost na normalnoj razini, dok je kod ostala dva poduzeća vrijednost ispod 2 u svim promatranim godinama.

Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti odabranih poduzeća

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	Iločki podrumi d.d.			Kutjevo d.d.			Erdutski vinogradi d.o.o.		
	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,38	1,01	1,53	2,07	2,22	2,33	1,60	0,87	0,85
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,40	0,36	0,56	0,89	0,82	0,76	0,28	0,07	0,18

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Pokazatelj ubrzane likvidnosti ukazuje na to da ukoliko poduzeće želi održavati prosječnu likvidnost, trebalo bi imati minimalno onoliko brzo unovčive imovine koliko ima kratkoročnih obveza. Prema tome vrijednosti ovih pokazatelja su bolje kada su veće od 1. Može se primijetiti kako ovi pokazatelji, kod sva tri poduzeća, ukazuju na smanjenje likvidnosti tijekom razdoblja. U odnosu na lošu likvidnost poduzeća Iločki podrumi d.d. i Erdutski vinogradi d.o.o., poduzeće Kutjevo d.d. ima najmanje problema sa likvidnošću, ali je i dalje nelikvidno.

Tablica 11. Pokazatelji zaduženosti odabranih poduzeća

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	Iločki podrumi d.d.			Kutjevo d.d.			Erdutski vinogradi d.o.o.		
	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
Koeficijent zaduženosti	0,48	0,45	0,45	0,35	0,32	0,28	0,65	0,65	0,66
Koeficijent vlastitog financiranja	0,52	0,55	0,55	0,65	0,68	0,72	0,35	0,35	0,34

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava. Kretanja ovih pokazatelja za sva tri analizirana poduzeća prikazana su u tablici 11. Promatranjem izračunatih vrijednosti koeficijenta zaduženosti i koeficijenta vlastitog financiranja može se primijetiti kako je, tijekom razmatranog razdoblja, poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. koristilo najviše tuđih izvora financiranja. Poduzeće Erdutski vinogradi je oko 65% svoje ukupne imovine financirao iz tuđih izvora, dok je u prosjeku oko 35% svoje imovine financirao vlastitim izvorima sredstava. Za razliku od Erdutskih vinograda, poduzeće Kutjevo d.d. je koristilo najmanji udio tuđih izvora financiranja. Tijekom promatranog razdoblja Kutjevo se u prosjeku oko 65-70% financirao vlastitim sredstvima, a oko 35% korištenjem tuđih izvora. Poduzeće Iločki podrumi d.d. je oko 50% svoje ukupne imovine financirao vlastitim izvorima sredstava, a preostalih 50% iz tuđih izvora financiranja, što se smatra prihvatljivim.

4.4.2. Analiza poslovanja pomoću pokazatelja uspješnosti

U skupinu pokazatelja sigurnosti ulaze pokazatelji ekonomičnosti i profitabilnosti.

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda, odnosno pokazuju koliko prihoda poduzeće ostvaruje po jedinici rashoda. Tablica 12. prikazuje vrijednosti ovih pokazatelja u razdoblju od 2015. do 2017. godine za sva tri poduzeća.

Tablica 12. Pokazatelji ekonomičnosti odabranih poduzeća

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	Iločki podrumi d.d.			Kutjevo d.d.			Erdutski vinogradi d.o.o.		
	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,04	1,04	1,02	1,01	1,02	0,83	1,00	1,01
Ekonomičnost financiranja	0,04	0,19	0,19	0,25	0,28	0,24	0,05	0,12	0,06

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Razmatranjem navedene tablice može se uočiti kako poduzeće Iločki podrumi d.d. i Kutjevo d.d. imaju ekonomičnost ukupnog poslovanja veću od 1 tijekom sve tri godine. Poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. ima ekonomičnost ukupnog poslovanja manju od 1 samo u 2015. godini, što potvrđuje već spomenutu dominaciju ukupnih rashoda na ostvarenim prihodima, odnosno poslovanje s gubitkom tijekom te godine. U 2016. te 2017. godini vidljiva je blaga tendencija povećanja ekonomičnosti ukupnog poslovanja, što ukazuje na to da su ukupni prihodi tijekom razdoblja rasli po višoj stopi od povećanja ukupnih rashoda poduzeća. Nakon što je poduzeće u 2015. godini imalo gubitak, u 2016. godini su poslovali s dobiti te je manja razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Zbog toga je pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja jednak 1 u 2016. godini.

Pokazatelji ekonomičnosti financiranja tijekom promatranog razdoblja kod sva tri poduzeća imaju vrijednosti manje od 1 što znači da je ekonomičnost financiranja negativna. Navedeno ukazuje na to da poduzeća ne ostvaruju dovoljno financijskih prihoda za pokriće financijskih rashoda. Međutim, to bitno ne utječe na ukupnu ekonomičnost ovih poduzeća, jer je kod sva tri poduzeća tijekom svih promatranih godina, udio financijskih prihoda i rashoda u strukturi ukupnih prihoda i rashoda vrlo malen.

Pokazatelji profitabilnosti mjere sposobnost poduzeća da generira profit na temelju uloženog kapitala. Kretanja ovih pokazatelja tijekom razdoblja, za sva tri poduzeća prikazana su u nastavku u tablici 13.

Tablica 13. Pokazatelji profitabilnosti odabranih poduzeća

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	Iločki podrumi d.d.			Kutjevo d.d.			Erdutski vinogradi d.o.o.		
	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
Rentabilnost imovine = ROA (<i>return on assets</i>)	0,54%	0,93%	0,85%	0,76%	0,21%	1,09%	-4,15%	0,02%	0,16%
Rentabilnost kapitala = ROE (<i>return on equity</i>)	1,03%	1,73%	1,55%	1,38%	0,32%	1,59%	-11,72%	0,06%	0,46%

Izvor: Izrada autora na temelju Fina (2018) RGFI-javna objava, FINA. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]

Razmatranjem pokazatelja rentabilnosti imovine i kapitala iz tablice 13., može se uočiti kako su stope rentabilnosti kapitala kod sva tri poduzeća tijekom sve tri godine više od stopa rentabilnosti imovine. Na temelju toga može se zaključiti kako se poduzećima isplati koristiti tuđim kapitalom zbog djelovanja financijske poluge. Kod pokazatelja zaduženosti, vidljivo je da poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. primjenjuje to pravilo odnosno većim dijelom se financira iz tuđih sredstava, dok se poduzeće Kutjevo d.d. većinom financira iz vlastitih sredstava. Poduzeće Iločki podrumi d.d. za financiranje svog poslovanja koristi jednak udio vlastitih i tuđih izvora financiranja. Može se zaključiti da su poduzeća slabo profitabilna.

5. ZAKLJUČAK

Vinogradarska industrija se smatra jednim od važnijih sektora u ekonomiji Republike Hrvatske jer potpomaže većini grana gospodarstva, stoga ima važno značenje kako za svjetsko, tako i za hrvatsko gospodarstvo. Analizirajući kretanje vinogradarske industrije u Republici Hrvatskoj unazad nekoliko godina, može se zaključiti da vinogradarska industrija još uvijek nije dovoljno razvijena obzirom da su hrvatska vina u maloprodaji skupa, kvalitetna vina se izvoze po niskim cijenama, proizvodnja nema željenu tendenciju rasta iz godine u godinu te se u Hrvatsku uvoze jeftina vina koja konkuriraju hrvatskim vinima. Za smanjenje uvoza i povećanje izvoza potrebno je povećati konkurentnost, što znači da treba sniziti cijene, povećati zemljišne površine, sniziti porez na dodanu vrijednost te povećati poticaje. Republika Hrvatska se mora otvarati svijetu, približavati se zemljama Europe te biti konkurentna svojom proizvodnjom i kvalitetom. Osim toga, Hrvatska mora postati poljoprivredno - turistička zemlja, stoga se mora podupirati poljoprivredna proizvodnja sredstvima državnog proračuna, a vinogradarstvo mora imati poseban tretman.

Upoznavajući se s pojmom računovodstvenih standarda i politika, zaključeno je da je izbor i primjena istih presudna prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Kako bi se proces obrade podataka i pripremanja financijskih izvještaja mogao odvijati bez problema, potrebno je detaljnije razraditi polazna načela i politike. Računovodstveni standardi su temelj za primjenu računovodstvenih politika, a svrha im je propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja, pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim ili Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja te pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u izvještajima. Jedna od osnovnih pretpostavki računovodstvenih standarda je da primjena cjelovitih MSFI-a rezultira financijskim izvještajima kojima se ostvaruje fer prezentiranje. To znači da je potrebno odabrati i primijeniti računovodstvene politike u skladu s MRS-om 8, prezentirati informacije na način kojim će se osigurati relevantne i razumljive informacije te osigurati dodatne objave ukoliko informacije zahtijevanje MSFI-em nisu dovoljne da bi korisnici učinak određenih transakcija na financijski položaj i uspješnost poslovanja.

Promatrana poduzeća na kojima je provedena horizontalna analiza financijskih izvještaja su Iločki podrumi d.d., Kutjevo d.d. te Erdutski vinogradi d.o.o. Na temelju provedene analize aktive bilance odabranih poduzeća potrebno je istaknuti kako je kod sva tri poduzeća uočena dominacija dugotrajne imovine nad kratkotrajnom te veći udio materijalne u odnosu na

nematerijalnu imovinu. Kod poduzeća Iločki podrumi d.d. i Erdutski vinogradi d.o.o. vidljivo je kako kratkotrajna imovina raste u svim promatranim razdobljima, i to zbog povećanja potraživanja od kupaca te poduzetnika unutar grupe. Kod poduzeća Kutjevo d.d. kratkotrajna imovina se smanjuje zbog financijske imovine odnosno danih zajmova. Nakon provedene analize nad pasivom bilance odabranih poduzeća, može se zaključiti da kod poduzeća Kutjevo d.d. dugoročne i kratkoročne obveze padaju u svim promatranim razdobljima. Kod poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. dugoročne obveze padaju u svim promatranim razdobljima, dok kratkoročne obveze rastu.

Analizom računa dobiti i gubitka uočeno je kako poduzeća Iločki podrumi d.d. i Kutjevo d.d. ostvaruju pozitivan financijski rezultat tijekom promatranog razdoblja. Poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. ostvarilo je gubitak u 2015. godini, dok u sljedeća dva razdoblja posluje s dobiti. Važno je istaknuti kako sva tri poduzeća svoje prihode najvećim dijelom ostvaruju prihodima od prodaje, dok većinski dio poslovnih rashoda čine troškovi sirovina i materijala, što je očekivano obzirom na njihovu djelatnost.

Temeljem analize putem pokazatelja može se zaključiti kako poduzeće Kutjevo d.d. ima najmanje problema s likvidnošću, za razliku od preostala dva poduzeća.

Analizom pokazatelja zaduženosti pokazano je kako poduzeće Erdutski vinogradi d.o.o. koristi najviše tuđih izvora financiranja, za razliku od poduzeća Kutjevo d.d. koje se većim dijelom financira iz vlastitih izvora. Poduzeće Iločki podrumi d.d. koristi u prosjeku jednak udio vlastitih i tuđih izvora financiranja.

Kod sva tri poduzeća uočena je negativna ekonomičnost financiranja. Međutim, kako financijski prihodi i rashodi zauzimaju neznatan udio u strukturi ukupnih prihoda i rashoda, navedeno bitno ne utječe na njihovu ukupnu ekonomičnost. Vrijednosti pokazatelja profitabilnosti tijekom promatranog razdoblja bile su pozitivne kod sva tri poduzeća, osim u 2015. godini kod poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o., što ponovno potvrđuje da je u toj godini poduzeće poslovalo s gubitkom. Iz svega navedenog, može se zaključiti da su poduzeća slabo profitabilna.

POPIS LITERATURE

1. Agrobiz.hr (2018.) Izvoz vina narastao je za 3 milijuna eura, ali je najviše povuklo tržište BiH. [online] Dostupno na: <https://www.agrobiz.hr/agrovijesti/izvoz-vina-narastao-je-za-3-milijuna-eura-ali-je-najvise-povuklo-trziste-bih-8646> [14.03.2019.]
2. Agrobiz.hr (2017.) Vinogradarstvo u EU: EU ima više od tri milijuna hektara vinograda od kojih je gotovo 80% za kvalitetno vino. [online] Dostupno na: <https://www.agrobiz.hr/agrovijesti/eu-ima-vise-od-tri-milijuna-hektara-vinograda-od-kojih-je-gotovo-80-za-kvalitetno-vino-5273> [18.06.2019.]
3. Belak, V., (2006.) Profesionalno računovodstvo: prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima. Zgombić & Partneri, Zagreb
4. Belak, V., (1996.) Računovodstvo i revizija zaliha. Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb
5. Belak, V., et al., (2014.) Računovodstvo poduzetnika. Zagreb, RRiF plus
6. Bolfek, B., Stanić, M., Tokić, M. (2011.) Struktura bilance kao pokazatelj lošeg poslovanja. *Oeconomica Jadertina*, Vol. 1, No. 1, str. 77
7. Charters, S., Ali-Knight, J., (2002.) Who is the wine tourist? *Tourism Management*, vol. 23, No. 3, str. 311-319
8. Čačić, J., Gajdoš Kljusurić, J., Karpati, L., Čačić, D., (2010.) Collective wine export promotion in transitional Countries: Case of Croatia. *Journal of Food Products Marketing*, Vol. 16, str. 262-277
9. Deloitte.com (2014.) Novosti – MSFI 15 – Prihodi po ugovorima s kupcima. [online] Dostupno na: <https://www2.deloitte.com/hr/hr/pages/audit/articles/ifrs-news-2014-10.html> [19.06.2019.]
10. Državni zavod za statistiku.hr (2019.) Bilanca vina. [online] Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Bilanca%20vina/Bilanca_vina_metodologija.htm [15.03.2019.]
11. Erdutski-vinogradi.hr (2019) O nama. [online] Dostupno na: <http://www.erdutski-vinogradi.hr/> [30.03.2019.]
12. Fina (2018.) RGFI-javna objava, *FINA*. [online] Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> [02.04.2019.]
13. Gibson, C. H., (2011.) *Financial Statement Analysis*. 12th Edition. Canada: South-Western, Cengage Learning

14. Gulin, D., et al., (2006.) Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
15. Gulin, D., (2008.) Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
16. Gulin, D., Tušek, B., Žager, L., (2004.) Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb, HZRIF
17. Guzić, Š., (2008.) Računovodstvene politike malih i srednjih društava, Računovodstvo, revizija i financije, No. 8, str. 23-25
18. Horvat, Đ., et al., (2017.) Godišnji vinski izvještaj 2017., Kult Plave kamenice, Zagreb, str. 5-6
19. Iločki podrumi.hr (2015.) Iločki podrumi-o nama i povijest. [online] Dostupno na: <https://www.ilocki-podrumi.hr/> [28.03.2019.]
20. Ježovita, A., Žager, L. (2014.) Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, god. 12, No. 1, str. 2-3
21. Jurić, Đ., (2015.) Posebnosti godišnjeg obračuna za 2014. u trgovačkoj djelatnosti. Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 2, No. 15, str. 56
22. Jurinčić, I., Bojnec, Š., (2009.) Razvoj vinskog turizma: primjer vinogorja u Sloveniji, Turizam: međunarodni znanstveno-stručni časopis, Vol. 57, No. 4, str. 435-448
23. Krajinović, I., (2017.) Izazovi u primjeni MSFI-ja 15 Prihodi od ugovora s kupcima, Hrvatska revizorska komora. [online] Dostupno na: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/5_Izazovi%20u%20primjeni%20MSFI%2015.pdf [18.06.2019.]
24. Kutjevo.com (2019.) Povijest i tradicija. [online] Dostupno na: <https://www.kutjevo.com/hr/o-nama/povijest-i-tradicija> [28.03.2019.]
25. Matošević, I., et al., (2018.) Godišnji vinski izvještaj 2018., Kult Plave kamenice, Zagreb, str. 4
26. Međunarodni računovodstveni standard 1, str. 41
27. Međunarodni računovodstveni standard 8, str. 78
28. Međunarodni računovodstveni standard 16, t. 6, t. 7
29. Međunarodni standard financijskog izvještavanja 15, t. 1
30. Miko, L., (1998.) Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, prosinac, str. 47
31. Milat, V., (2005.) Stanje u vinogradarstvu i vinarstvu Republike Hrvatske. Glasnik zaštite bilja, No. 6, str. 5

32. Mioč, I., Martinović, J., Mahaček, D., (2010.) Analiza financijskih izvještaja. *Financije i porezi*, No. 11, str. 68
33. Mrša, J., (2006.) Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, *Računovodstvo i financije*, Zagreb, str. 7
34. Narodne novine, (2008.) Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine d.d. Zagreb*, broj 109/07
35. Narodne novine (2009.) Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, *Narodne novine d.d. Zagreb*, broj 136
36. Orsag, S., (2015) Financijski izvještaji, novčani tokovi i porezi. *Poslovne financije*, Avantis, Zagreb, str. 79
37. Palić, P., (2018.) Hrana i piće, Sektorske analize, Ekonomski fakultet Zagreb, No. 61, str. 9-15
38. Poslovni.hr (2018.) U inozemstvo 'prelili' 60% više vina. [online] Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/u-inozemstvo-prelili-60-vise-vina-337922> [14.03.2019.]
39. Profitiraj.hr (2010.) Računovodstvo i financije: Što nam prikazuju osnovni financijski izvještaji? [online] Dostupno na: <https://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/> [18.04.2019.]
40. Ramljak, B., (1999.) Računovodstvene politike u malim poduzećima. Doktorska disertacija. Sveučilište u Splitu, Split
41. Ramljak, B., (2011.) Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, *Računovodstveno-financijske informacije*, str. 175
42. Sever, S., (2007.) Uloga financijskih i nefinancijskih pokazatelja u revizorovoj ocjeni kvalitete poslovanja. Magistarski rad. Zagreb: Ekonomski fakultet.
43. Sokolić, I., (2012.) Kratka priča o hrvatskom vinogradarstvu i vinarstvu. *Acta Turistica Nova*, Vol. 6, No. 1, str. 21-26 [online] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/107151> [03.03.2019.]
44. Šlibar, D., (2010.) Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, *Računovodstvo i porezi*, Zagreb, No. 5, str. 1-2
45. Šumiga, I., (2012.) Stanje i potencijali razvoja vinskog turizma u Požeško-slavonskoj županiji, Zagreb: Prirodoslovno-matematički fakultet, Odsjek za geografiju, str. 14
46. Švigir, A., (2009.) Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, *Računovodstvo, revizija i financije*, Vol. 12, No. 19, str. 25-27

47. Tadijančević, S., (1991.) Obračunski sustav i računovodstveni standardi, XXVI simpozij, Računovodstvo i poslovne financije u uvjetima različitih oblika vlasništva, Pula, str. 156
48. Tomljenović, R., (2006.) Wine tourism destination life-cycle. Conference paper: Perspective of the rural tourism in the New Europe, Košice, str. 5-7
49. Vinarija.com (2018.) Erdutski vinogradi. [online] Dostupno na: <https://vinarija.com/1352-erdutski-vinogradi> [30.03.2019.]
50. Winkler, A. J., et al., (1974.) General Viticulture, University of California Press
51. Zakon o porezu na dobit, čl. 12, st. 3
52. Zakon o računovodstvu, NN 120/16
53. Znakovi hrvatske kvalitete.hr (2018.) Iločki podrumi d.d. [online] Dostupno na: <https://znakovi.hgk.hr/tvrtka/ilocki-podrumi-d-d/> [28.03.2019.]
54. Znakovi hrvatske kvalitete.hr (2018.) Kutjevo d.d. [online] Dostupno na: <https://znakovi.hgk.hr/tvrtka/kutjevo-d-d/> [28.03.2019.]
55. Zoričić, M., (1996.) Podrumarstvo, Knjižara Ljevak, Zagreb
56. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia
57. Žager, K., Vašiček, V., Žager L., Maray C. D., (1995.) Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: HZRiF
58. Žager, L., Sever Mališ, S., (2017.) Analiza financijskih izvještaja u konceptu fer vrijednosti mjerenja bilančnih pozicija, Računovodstvo i financije, No. 12, str. 42-51
59. Žager, L., Sever Mališ, S., (2013.) Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Računovodstvo i financije, 59 (2), str. 95

POPIS TABLICA

Tablica 1. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.	47
Tablica 2. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.	49
Tablica 3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Iločki podrumi d.d.....	50
Tablica 4. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Kutjevo d.d.	56
Tablica 5. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d.	57
Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Kutjevo d.d.....	59
Tablica 7. Horizontalna analiza aktive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.	65
Tablica 8. Horizontalna analiza pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.....	67
Tablica 9. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o...	69
Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti odabranih poduzeća	72
Tablica 11. Pokazatelji zaduženosti odabranih poduzeća	73
Tablica 12. Pokazatelji ekonomičnosti odabranih poduzeća	74
Tablica 13. Pokazatelji profitabilnosti odabranih poduzeća	75

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Proizvodnja vina u Republici Hrvatskoj (u 1.000 hl)	9
Grafikon 2. Vrijednost izvoza hrvatskog vina (u mil. €).....	9
Grafikon 3. Odnos uvoza i izvoza vina (u 1.000 hl)	10
Grafikon 4. Struktura aktive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.	43
Grafikon 5. Struktura pasive bilance poduzeća Iločki podrumi d.d.....	44
Grafikon 6. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Iločki podrumi d.d.	45
Grafikon 7. Struktura poslovnih prihoda i rashoda poduzeća Iločki podrumi d.d.	45
Grafikon 8. Struktura aktive bilance poduzeća Kutjevo d.d.	52
Grafikon 9. Struktura pasive bilance poduzeća Kutjevo d.d.....	53
Grafikon 10. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Kutjevo d.d.	53
Grafikon 11. Struktura aktive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.	62
Grafikon 12. Struktura pasive bilance poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.....	63
Grafikon 13. Struktura ukupnih prihoda poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o.	63
Grafikon 14. Kretanje ukupnih rashoda kroz promatrane godine	64

POPIS SLIKA

Slika 1. Veza računovodstvenih politika i kvalitete financijskih izvještaja	17
Slika 2. Temeljne skupine pokazatelja financijskih izvještaja	29
Slika 3. Struktura bilance	31
Slika 4. Dvostrani oblik bilance	32
Slika 5. Politika iskazivanja biološke imovine i poljoprivrednih proizvoda prema MRS-u 41 i HSFI-u 17	33

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI

Ime i prezime: Tena Petričević

Datum rođenja: 04. 11. 1993.

Adresa: Lojenov prilaz 8 Zagreb

Kontakt: tenapetricevic@gmail.com / + 385 91 5055 407

OBRAZOVANJE

OD 10/2016 Ekonomski fakultet Zagreb – diplomski sveučilišni studij, smjer:
Računovodstvo i revizija

10/2012 – 09/2016 Ekonomski fakultet Zagreb – Prvostupnik ekonomije, univ. bacc. oec.
(Poslovna ekonomija)

2008 – 2012 Prva ekonomska škola Zagreb

SEMINARI

2014. Case Study Competition – financijski plan za poduzeće **Adacta d.o.o.**

2014. ‘Računovodstvo u praksi’ (Hrvatska Studentska Asocijacija) – voditelj i organizator projekta

2013. Informacijsko-edukacijski projekt ‘Dani Europske unije (Ekonomski fakultet Zagreb)

RADNO ISKUSTVO

OD 01/2019 WYG Savjetovanje d.o.o. – pripravnik u odjelu *Financija* – samostalna izrada svih financijskih izvještaja poduzeća prema grupi, obračun putnih naloga, evidencija jamstva i bjanko zadužnica, izrada IRA, blagajničko poslovanje

STUDENSKI POSLOVI

06/2018 – 09/2018 The Black Dog, Martha's Vineyard, MA, SAD – prodaja i pomoćni poslovi u vođenju trgovine u sklopu programa *Work&Travel*

06/2018 – 09/2018 LeRoux at Home, Martha's Vineyard, MA, SAD – prodaja i pomoćni poslovi u vođenju trgovine u sklopu programa *Work&Travel*

10/2017 – 05/2018 WYG Savjetovanje d.o.o. – pripravnik u odjelu *Financija* – obrada URA, obračun putnih naloga, izrada financijskih izvještaja prema grupi, izrada IRA, salda konti

dobavljača, inventurni poslovi, komunikacija s vanjskim računovodstvom, kupcima i dobavljačima

06/2017 – 09/2017 LeRoux at Home, Martha's Vineyard, MA, SAD – prodaja i pomoćni poslovi u vođenju trgovine u sklopu programa *Work&Travel*

11/2016 – 03/2017 Privredna banka Zagreb d.d. – odjel *Logistička podrška* (nabava i administrativni poslovi) – izrada narudžbi u programu SAP, administrativni poslovi

06/2016 E.V.A. Blue d.o.o. – koordinacija projekta **Nikola Tesla EV Rally Croatia**

02/2016 – 10/2017 Business Café, poduzeće **Zaokret d.o.o.** (networking malih poduzetnika) – koordinacija eventa

07/2015 – 08/2015 Poljoopskrba d.o.o. – Office assistant (administrativni i knjigovodstveni poslovi, poslovi nabave)

12/2014 – 01/2015 Alert d.o.o. – promocije za MasterCard

06/2014 – 10/2014 Kozmo d.o.o. – likvidatura – referent u likvidaturi i računovodstvu

02/2014 - 03/2014 Wurth d.o.o. - punjenje, uređivanje i organizacija trgovine prije otvaranja te prezentator i domaćin na otvaranju podružnice

08/2013 – 09/2013 Sapientia Nova d.o.o. za poslovno savjetovanje i analizu poslovanja poduzeća - knjigovodstveni i administrativni poslovi

06/2012 24 sata news portal – objave članaka na webu

VJEŠTINE

▪ *Rad na računalu:*

MS Office paket Knjigovodstveni program **Synesis**

4DWAND IPIS & IPIS+

Microsoft Dynamics **NAVISION SAP**

ERP (ABC)

Agresso

Strani jezici:

Engleski – aktivno u govoru i pismu

Španjolski – pasivno u govoru i pismu

Njemački – pasivno u govoru i pismu